

## Dolenjci za slovensko suverenost

Velika udeležba na nedeljskem plebiscitu — Povsod mirno in dostojanstveno — Tudi Bojanci glasovali »za«

DOLENJSKA — Kot drugod po Sloveniji je tudi na Dolenjskem plebiscitni dan, ki ga zdaj res lahko že imenujemo zgodovinski, minil mirno, brez posebnega hrupa, kar vse dokazuje, da smo zrel narod, ki zna tudi zgodovinske odločitve sprejemati brez škodljivih notranjih pretresov, pa tudi na to, da so bile razmere za tako odločitev več kot zrele. Naša mesta in vasi so bile na plebiscitni dan skoraj take, kot vsako nedeljo, zastav je bilo malo, po razglasitvi rezultatov ob 23. uri pa je bilo tu in tam slišati pokanje petard in možnarjev. To je bilo na zunaj pravzaprav edino vidno veselje, ki so si ga privoščili Dolenjci. Zato pa je bilo v srcih bolj toplo.

Da bi bil rezultat plebiscita v kateri od naših občin negativen, pravzaprav ni bilo bojzani, saj so raziskave javnega mnenja pa tudi občutki za ljudsko raz-

položenje kazali na jasno odločenost glasovati in glasovati za, zlasti potem, ko so svoj lonček k plebiscitni propagandi dodali še najvišji zvezni državni in vojaški predstavniki in zvezni parlament. Seveda je bilo pričakovati manjša nihanja v volilni udeležbi pa tudi v odstotkih tistih, ki so glasovali za. Tako je volilna udeležba nihala med 94 in 96 odstotki volilnih upravičencev, za pajh je glasovalo 90 do 93 odst. Seveda je bilo nekaj tudi takih, ki so glasovali proti. Teh je bilo od 2 do nekaj čez 6 odst.

lo v kočevski občini (6,12).

Zanimive razlike se pokažejo pozornemu očesu šele po iskanju rezultatov glasovanja po posameznih voliščih. Tako bi lahko skoraj v vsaki občini našli volišča s stoodstotno udeležbo in hkrati tudi s stoodstotnim glasom za. Taka volišča so ponavadi tudi zelo zgodaj zaključila z delom. Seveda pa so tudi taka, ki imajo izjemno veliko glasov proti. Če pogledamo, kje so taka volišča, je takoj

jasno, zakaj. So predvsem v blokovskih naseljih, kjer je veliko priseljencev, ali pa v okolju, ki ima med prebivalstvom močnejše zastopano vojaško osebje. Po velikem odstotku glasov proti v novomeški občini prednjačijo volišča v ulici Slavka Gruma, v Ragoovski ulici in v Zalogu, eno tako volišče, kjer je celo večina glasovala proti, pa je v brežiški občini.

T. J.



KLEPET DOMA — Dolenjski rojak Lojze Peterle se je v sredo dokazal kot veder in duhovit sogovornik, ki ga je mogoče spraviti v zadrego naj-več enkrat na večer.

## Slabi so časi, v katerih se pozabimo šaliti

Lojze Peterle gost »Klepeta doma« v Trebnjem — Dobrodošel, plebiscit

TREBNJE — Slabi bi bili časi, v katerih ne bi nastajale politične šale, je dejal Lojze Peterle 19. decembra v Trebnjem na Klepetu doma, prireditvi Radia Slovenija in Nedeljskega dnevnika. Tako je odgovoril na eno mnogih vprašanj, ki mu jih je ta večer zastavil Rado Časl v imenu poslušalcev in bralcev obeh medijev. V pevskem, glasbenem in gledališkem delu večera so nastopili tretci ansambla Slovenija ter Franc Košir in Moped show, ki je zapel Lojzetu Peterletu venček podoknic izpod peres zabavljivih Slovenk in Slovencev. Celoten izkupiček prireditve, na kateri so imela prednost vedra, šaljiva in duhovita vprašanja Peterletu, so namenili poplavljenecem.

Kdor je po občini političnega humorja v tem večeru prepričan, da živimo v zelo dobrih časih, se tudi nima česa bati glede slovenske politike. Peterle je po vprašanju, ali se lahko zgodi v naši politiki čudež, namreč dejal, da se je čudež že zgodil z dosego strankarskega soglasja o plebiscitu. Slednji je tudi ta večer imel izjemno visoko vrednost. Ko so vprašali premiera, ali bomo šteli čas po plebiscitu tako, kot se štejejo leta »po Kristus«, je gost dejal, da ne bi imel nič proti, češ da gre za pomemben dogodek.

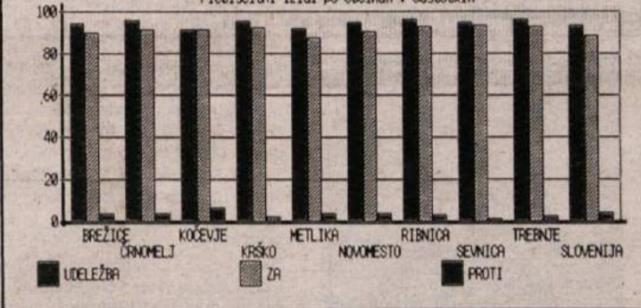
Kristus se je pojavil v imenosti še enkrat, in sicer je nekoga zanimalo, če gospoda Peterleta kaj moti, da ga primerjajo po podobi s Kristusom. Kar vesel sem, da me z njim in da ne s katerim drugih bradatih mož, je prabil osrednji slovenski krščanski demokrat. Zakaj na žaljivke ne odgovarja, je v Trebnjem razložil z zgodbo: Na nekoga je lajal pes. Človek se je spravil na vse štiri in začel lajati. Pes ga je premagal.

Lojze Peterle je med drugim zavrnil možnost, da bi uvedli verouk kot obvezen del predmetnika v osnovno šolo, nadalje je povedal, da s plačo okrog 28 tisoč dinarji vodi za kake 4 tisočake pred svojimi ministri, da letos ne bo mogel plesati priljubljenih divjih plesov, ker ima še svezje šive po operaciji, da v družini molijo pred jedjo, sam pa v temni dosleden, ker zmeraj niti ne je, in da na plebiscitu ne glasujemo o JE Krško zato, ker še ni vseh strokovnih predlogov. Vsem, ki slavijo ta praznik, je Lojze Peterle zaželel vesel božič.

M. LUZAR

## KAKO SMO GLASOVALI

Plebiscitni izidi po občinah v odstotkih



ODLOČNO ZA SAMOSTOJNOST — Tudi na Dolenjskem je bil v nedeljo zgodovinski plebiscitni dan, ki je na vseh voliščih minil mirno in dostojanstveno. Na sliki: tako sta na volišču v krajevni skupnosti Bršljin glasovala zakonca Bučar. Jože je z 88 leti tudi eden najstarejših krajanov. (Foto: J. Pavlin)

• V nasprotju s pričakovanji tistih, ki so hoteli zaneti sovražstvo med avtohtonimi Srbi in Slovenci v Beli krajini pa sta volilna rezultata v vaseh s pretežno srbskim prebivalstvom Bojanci in Marindolu v črnomaljski občini. V Marindolu so se plebiscita udeležili vsi volilni upravičenci in glasovali za 71,1 odstotno, proti pa 28,2 odstotno. V Bojancih je bila tudi volilna udeležba stoodstotna, za pa je glasovalo kar 90,8 odstotka volilnih upravičencev, proti pa 9,2 odstotka.

Največ volivcev »za« je bilo v sevniški občini (93,1%), tam je bila tudi največja udeležba (96,1%), največ »proti« pa je bi-

## PRIZNANJA STAREŠINAM

NOVO MESTO — Republiška konferenca Zveze rezervnih vojaških starešin je podelila priznanja, ki so jih prejeli tudi posamezniki in organizacija iz novomeške občine. Franc Nahaigal je dobil zlati znak ZRVSS, Lovski družini Dolenjske Toplice so podelili plaketo ZRVSS, Edvard Doljak in Anton Klobčaver sta prejela znak ZRVSS, Janez Berlan, Peter Lenardič, Boris Pavlin, Stanislav Ravbar in Franc Škufca pa so dobitniki priznanja ZRVSS.

## Obletnica IMV z jasnimi cilji

Svečana proslava 35-letnice IMV — Milan Kučan o vzrokih za plebiscit

NOVO MESTO — S svečano akademijo v novomeškem Kulturnem domu, na kateri so nastopali Trio Lorenz, Polde Bibič in mešani pevski zbor IMV, so se prejšnjo sredo zvečer končala praznovanja 35-letnice največjega dolenjskega delovnega kolektiva, ki sedaj v štirih delniških družbah doma in v podjetjih v tujini pod krovno organizacijo IMV, holding zaposluje 6.580 delavcev. Med gosti je bil tudi predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, ki se je pred začetkom akademije udeležil sprejema ob otvoritvi fotografske razstave o IMV, ki jo je postavil znani novomeški fotograf Bojan Radovič.

V uvodnem govoru je predsednik poslovnega odbora IMV Marjan Anžur na kratko orisal dosežani razvoj ter takole strnil nadaljnje načrte: »Naše ambicije so jasne. Hočemo postati in ostati proizvajalec najkakovostnejših vozil v Jugoslaviji in s tem hkrati v celoti zadovoljiti evropskega kupca ter ostati med najpomembnejšimi evropskimi znamkami na področju proizvodnje prikolic in avtomobov... IMV-ju je v svoji kratki zgodovini uspelo iz majhne firme zgraditi veliko firmo uspešnih posameznikov, ki so prestali vse izzive zadnjih 35 let.«

Slavnostni govornik Milan Kučan je imel izjemno odločen in jasen govor. Potem ko je čestital jubileju, je analiziral vzroke, ki so Slovence pripeljali k odločitvi o plebiscitu, in razloge, zaradi katerih je nujno, da plebiscit uspe, saj je le to prava pot v Evropo.

»Edino tako bodo lahko tudi izpolnjena pričakovanja, da bodo z osamosvojitvijo ustvarjeni ugodnejši, bolj prijazni in bolj spodbudni pogoji gospodarjenja z razbremenitvijo gospodarstva in zmanjšanjem družbenih davkov.«

## SPOROČILO BRALCEM

Zaradi novoletnih praznikov, ko tiskarna ne dela, bo naslednja številka Dolenjskega lista izšla 10. januarja.



V drugi polovici tedna bo suho in razmeroma toplo vreme, v nedeljo pa se obeta novo poslabšanje s padavinami.

slavljenju takole: »To, kar si mnogi šele želimo, namreč biti Evropa, to ste vi že v marsičem dosegli.«

Predsednik poslovnega odbora Marjan Anžur je iz rok mariborskega slikarja Bojana Golie na akademiji prejel eno njegovih grafik, prav tako, kot so jo kasneje na večerji v Gostišču na Glavnem trgu prejeli vsi pionirji IMV.

T. JAKŠE



POT V EVROPO — Na slavnosti akademiji je Milan Kučan dejal, da je IMV dosegel marsikaj, kar si mnogi šele želijo.

deracije. Predvsem pa naj lasten ekonomski sistem in lastna ekonomska politika bistveno prispevata k boljšim pogojem gospodarjenja, k restrukturiranju gospodarstva in k ustvarjanju možnosti za angažiranje tujega kapitala v slovenskem gospodarstvu in povečevanju njegove mednarodne konkurenčnosti.

Te vrste pričakovanj upravičeno gojite tudi v IMV. Utemeljena je vaša in mnogih drugih nam enakih kolektivov zahteva, naj Republika Slovenija v okviru ureditve pričakovane pozitivne plebiscitne odločitve zagotovi izvozno gospodarstvo konkurenčne, to je evropske pogoje, sicer tudi sama nikoli ne bo prišla v Evropo, je dejal predsednik Kučan in na koncu nastopal

## Srečno 1991

## Na neodvisni poti

Na tokratni božični dan je začel veljati vse samoupravne naloge očistihi statui, s katerim smo se novinarji in ostali delavci Dolenjskega lista odločili, da bomo svoja znanja in sposobnosti udeležili v družbenem časopisno-založniškem podjetju Dolenjski list. S tem so prehodno zaokrožene težnje po neodvisnem, nestrankskem položaju Dolenjskega lista, za nekdanjim Dolenjskim informativnim centrom (DIC) pa je moč brskati le še na smetišču zgodovine, saj so se na lastno podjetniško pot odpravili tudi njegovi grafiki. Ko se je Dolenjski list pred časom zlagoma vsebinsko osamosvajal iz enoumnega pojmovanja in nadziranja novinarstva, je slovenski gmetni voz že drvel navzdol, družbena pomoč javnim občilom je dokončno usahnula, med splošnim krahom pa nismo rok držali križem: s pomočjo bralstva je časopis preživel inflacijsko divjanje in pluralno vrtnčenje, ob plebiscitnem potrjevanju raznovrstnih slovenskih samobitnosti pa je glavni namen Dolenjskega lista čimveč prispevati k oblikovanju neodvisne javnosti. V oporo nam bo spet pozorno in kritično bralsko zaledje, pri njem najdevamo korajžo, da bomo zanj kljubovali morebitnemu natikanju plašnic novinarstvu. Poklicna in gmetna neodvisnost namreč ni nekaj samo po sebi danega, izkušnje učijo, da niti večnega ne; kako jo bomo znali ne zgolj obdržati, ampak celo učvrstiti, bo kajpak razvidno iz Dolenjskega lista. Nam ne gre za nič drugega, ko da bi bil časopis v vseh razsežnostih po vsi meri, dragi bralci, naročniki, sodelavci! Pa srečno 1991. leto!

D. RUSTJA

STUDIJSKA KNJIZNICA  
MIRANA JARCA  
68000 NOVO MESTO  
DL 068415  
ČETRTEK  
DOLENJSKI LIST

AGONIJA  
GOSPODARSTVA  
KOČEVJE — Na seji občinskega izvršnega sveta 21. decembra je bilo ugotovljeno, da je stanje v kočevskem gospodarstvu kritično. Po stanju 19. decembra je imelo od 17 do 60 dni blokiran bančni račun kar 5 večjih podjetij, za Itas pa je predlagan, kot smo že poročali, stečaj. Kljub tako težkemu položaju pa v nekaterih podjetjih najdogovornejši ne ukrenejo nič resnega za rešitev podjetja, ki mu grozi propad.

BELOKRANJSKI KLUB  
LJUBLJANA — Na križišču Resljeve in Komenskega ulice je podjetje KITEC Ljubljana odprlo prostore kluba Breza, v katerih je tudi sedež Društva Belokranjcev. Klub je nastal kot kotiček za prijateljske pomenke in poslovne pogovore in v Društvu Belokranjcev objubljaljo, da bodo obiskovalce v njem vselej dobro postregli.

GOTENICA  
PRED »PADCEM«  
KOČEVJE — Še pet dni nas loči do Novega leta, ko naj bi bilo odprto za javnost še zadnje zaprto območje Kočevske Reke, in sicer Gotenica, ki je bilo doslej najstrožje varovana. V zadnjih tednih so se razširile govorice, da Gotenica kljub že poleti dani obljubi ne bo res odprta. Zdaj pa smo iz najbolj zanesljivih virov zvedeli, da bo obljuba izpolnjena in da bo Gotenica te dni odprta.

EKOLOŠKI TABOR  
SEVNICA 91  
SEVNICA — Zeleni Sevnice pripravljajo ekološki tabor-delavnico Sevnica 91 kot nadstrankarski kot mednarodni projekt. Na taboru naj bi sodelovali predvsem domači absolventi in študenti, ob pomoči republiškega zavoda za zaposlovanje pa naj bi vključili tudi pripravnike.

Srečno novo leto  
PRIMEX



SLOVESNO V GARNIZONU — Minulo soboto dopoldne je bila v novomeški karnarni Milana Majcna slovesnost v počastitev dneva JLA, ki so se je poleg vodstva garnizije udeležili tudi visoki predstavniki mariborskega korpusa, vseh štirih dolenjskih občin, borci SNOUB Matija Gubec in 15. udarne divizije, predstavniki bližnjih garnizonov, vojniki in številni občani. Na prireditvi so podelili vsrso priznanj in odlikovanj, najvišji odlikovanji pa sta prejela načelnik štaba major Milivoje Poljič (levo) red ljudske armade s srebrno zvezdo in komandant garnizona, polkovnik Radoslav Bogičević (desno), red ljudske armade s zlato zvezdo. (Foto: T. Pavlin)

# Bo Dolenjska slovenski »jug«?

Utemeljeni strahovi, da bo gradnja nove avto ceste do Bregane spet odrinjena — Z bencinskim dinarjem in tujim kapitalom do več kilometrov

**NOVO MESTO** — V preteklosti veljavna strategija skladnega regionalnega razvoja Slovenije še zdaleč ni bila enako naklonjena vsem regijam v Sloveniji. Področje južno od Ljubljane, ki se nasproti Sloveniji vse bolj počuti jug tudi v prenesenem pomenu, je ostalo brez normalne oskrbe z električno energijo, brez plina, brez posodobljene železnice in brez normalne cestne povezave navzven. Električne napeljave in plinovod, ki pa bo obšel Belo krajino, so zdaj v gradnji, nova avto cesta do Bregane pa je še v zraku, čeprav bi morala biti po planih nared hkrati s karavanskim predorom.

Od leta 1963 do danes se je promet na tej glavni južno-zahodnoevropski transverzali več kot podeseteril, v najbolj kritičnih dnevih so na njej našli preko 25.000 vozil. Najbolj očitna posledica za tolikšen promet povsem neprimerne ceste so nezgode, v njih umrli in poškodovani. Od leta 1962 naprej so na 78 kilometrov dolgem odseku od Biča do Bregane prometne nezgode terjale toliko žrtev, da bi lahko na vsakih 82 metrov prižgali svečo! Ta cesta je postala najbolj obremenjena, najslabša, najnevarnejša in najbolj krvava v Sloveniji.

Vsi ti argumenti so vplivali na to, da je v izgradnji potrebne slovenskega cestnega križa avto ceste od Ljubljane do Bregane že leta 1969 dobila nespornost prednosti. Ta je bila potrjena — celo pred avto cesto Karavanke—Ljubljana — tudi v strokovni študiji o transportnih sistemih Slovenije, izdelani v letih 1978—1981 z mednarodnim finančerskim deležem. Kljub temu so ves ta čas v Sloveniji gradili druge odseke, v politiki, ki je o tem odločala, Dolenjcem, Belokranjcem in Posavcem nikoli ni uspelo prodreti. In kako bo zdaj?

Sedanjí slovenski izvršni svet zatrjuje, da bo v skupščinski odločitvi dal plan, narejen na strokovni osnovi. Zaenkrat je osnutek le-tega dobro varovana skrivnost, prvi mož vlade po javno govori o enaki pomembnosti vsega slovenskega cestnega križa, kar napeljuje na misel o tistem dogovoru, da posebnih

prednosti ne bo. Politika zelo spretno rine v ospredje druge ceste. Hkrati je slišati o štajersko-primorskih povezavah za bitke okrog gradnje cest, po kuloarjih slovenskega parlamenta pa se tudi vztrajno širijo govorice o trebanjsko-novomeški neuskladenosti glede poteka avto ceste, katerih namen je seveda jasen. Dejstvo sicer je, da se »teren« silno težko dogovarja z republikami planerji glede posameznih rešitev, ker le-te niso znane, pa v občinah kasni s pripravo dokumentacij.

Vse to in še marsikaj je bilo slišati v Novem mestu na nedavnem koordinacijskem sestanku predsednikov skupščin in izvršnih svetov 16 slovenskih občin od Jesenic do Brežic, ki gravitirajo na to prometno povezavo z Evropo in ostalim delom Jugoslavije. Ker je očitno, da bo to, kaj se bo gradilo, spet čisto politična odločitev, so se na sestanku dogovorili za oblikovanje politično-strokovnega štaba, katerega naloga bo, da bo stalno v toku dogodkov in da se bo boril za uveljavitev argumentov za čimprejšnjo izgradnjo te ceste.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

# Tudi v bodoče bo meja s Hrvaško enako prehodna

Tako je v Brežicah zatrdil dr. Rupel

**BREŽICE** — V četrtek zvečer se je na povabilo občinskega odbora SDZ v Brežicah mudil dr. Dimitrij Rupel, zunanji minister in predsednik te stranke. Največ besed je posvetil prizadevanjem slovenske vlade, da bi navezala stike s tujimi državami in postopoma dosegla priznanje, kar nikakor ni lahko delo. Še najbolj gre pri sosedih v Avstriji, Italiji in Madžarski ter v skandinavskih deželah, kjer je kljub delnemu nerazumevanju vendarle možno najti skupen jezik. Z velikimi evropskimi državami, ki so same centralistične, je mnogo težje.

»Ravno danes se je pri meni oglasil francoski ambasador, ki je ostro nastopil proti plebiscitu. Trdil je, da bomo v primeru odcepitve doživeli ekonomsko blokado vseh zahodnih držav, zato naj se raje v Jugoslaviji integriramo. Razprave v zvezi s skupščini imajo v svetu velik odmev in tudi negativne posledice. Tujina namreč ne upošteva, da je to še stari parlament, ki ni demokratično izvoljen. Zasluge za odklonilo stališče imajo tudi jugoslovanski ambasadorji, ki v veliki večini podpirajo srbske interese,« je povedal dr. Rupel.

»Ne bom obljubljal, da nas bo že jutri priznalo 20 držav, saj bo pred tem potrebno še veliko trdega dela. A še vsako državo, ki je bila sposobna preživeti, je svet priznal. Slovenija želi postati članica OZN in namestiti ambasadorje v sosednjih in v nekaterih državah, s katerimi največ sodelujemo. Drugod bi lahko odnose reševali z letičnimi ambasadami, kot delajo Švede,« je še napovedal.

Ko je odgovarjal na vprašanja Brežičanov, se je med drugim dotaknil tudi meje s sosednjo Hrvaško. Menil je, da Slovenija s Hrvaško nikoli ni imela klasične meje, zato bi, če bi jo tokrat postavili, povzročila veliko ogorčenje. »Odnosi med republikama so takšni, da ta meja ni potrebna. Zadeve bomo reševali s pogodbami, dogovori in morda tudi s carinsko unijo. Prehajanje te meje bo tudi jutri enako lahko, kot je bilo včasih.«

P. PERC

B. DUŠIČ

# Jeseni dokončen razplet krize?

Emil Milan Pintar v Sevnici: »Septembra ali oktobra 1991 bo jasno, ali gre v Sloveniji za politično stabilen gospodarski razvoj«

**SEVNICA** — Pogovor s predsednikom slovenske vlade v senci Emilom Milanom Pintarjem, ki so ga 18. t.m. pripravili sevnikiški prenovitelji in ki je privabil tudi nekaj predstavnikov sevnikiškega Demosa, je izvenel predvsem kot pogovor o ekonomskih in ozkih političnih vprašanjih.

Plebiscit je bil po njegovem nujen in predstavlja edini preostali izhod, da pridemo v Sloveniji do lastne gospodarske in razvojne politike. To še toliko bolj, ker Markovičeva prizadevanja za krepitev gospodarske moči federacije pomenijo izčrpanje perifernih ekonomij. Obstaja pa večna nevarnost preglasovanja Slovenije v Beogradu s prenosom pristojnosti in odločanja z zbora republik in pokrajin na zvezni zbor, kjer ima Srbija, tako pač kot povsod na ravni federacije, prevladujoč vpliv.

Pintar je opozoril na rast zveznega proračuna in vsega, kar se napaja iz njega, predvsem so to vojska, diplomacija in uradništvo. Jugoslavija, tretjerazredna država, ima, denimo, tolikšno diplomacijo kot kaka razvita država s 60 do 80 milijoni prebivalcev. Zvezna administracija se po Pintarjevih besedah



**SLOVENIJA NAJVEČJI IZGUBAR** — Zaradi že omenjene politike je Slovenija postala po besedah Emila Milana Pintarja na pogovoru, ki ga je vodil v Sevnici republiški poslanec Franc Pipan, republika z največjo izgubo na zaposlenega v letošnjem tričetrtletju. Pintar je še dejal, da je treba ustvariti pogoje, da se bo splačalo delati, glede JLA pa, da jo vse bolj začinjamo jemati kot najemno armado, saj je v njej le okrog 4 odst. Slovencev, zanjo pa plačujemo 24 odst. potrebnega denarja. Na posnetku: Pintar in Pipan. (Foto: P. Perc)

kar naprej bohota, saj se je od okrog 1800 uradnikov, ki jih je s sabo pripeljal Mikulič, le malo vrnilo v Bosno, Markovič pa je okrepil birokracijo še za okrog 1200 uslužbencev iz njegovega širšega okolja. V letu 1991 naj bi podivjani zvezni proračun zrasel že na blizu 22 milijard DEM, pri čemer se kaže Markovičeva uspešna koncentracija gospodarske moči zlasti v tem, da naj bi federacija kar sama potegnila iz gospodarstva dobrih 81 odstotkov, medtem ko naj bi le preostanek zveznega proračuna zapolnile republike z neposrednimi vplačili.

# Remont JE končan pred rokom

Uprava za jedrsko varnost postavlja višje zahteve

**KRŠKO** — Glavni direktor JE Krško inž. Stane Rožman ocenjuje, da je bilo iztekajoče se leto zelo uspešno. Na prvem mestu je med uspehi izpostavil doslej največjo proizvodnjo, da sta bili varnost in stabilnost obratovanja tudi na zelo visoki ravni in da ni bilo zastojev.

Da se elektrarna po mednarodno priznanih merilih uvršča v sam vrh uspešnih, pa kažejo tudi drugi podatki. Izpuste v okolje so zmanjšali na najmanjšo možno mero, povečala se je tudi zaščita lastnih delavcev, ki dobijo kumulativno kolektivno najmanjšo dozo sevanja na takih obdobjih, v celoti pa so se zmanjšale tudi aktivnosti v primarnem krogu in seveda tudi v okolju. K temu prispevata kakovostno delo in kvaliteto gorivo. »K temu naj dodam, da smo imeli letos samo tri zaustavitve, kar nas še dodatno uvršča med stabilne objekte, medtem ko je bilo pretekla leta teh zaustavitev več,« poudarja Rožman.

Tako kot večina gospodarstva se tudi JE Krško ni mogla izogniti težavam zaradi nelikvidnosti. Vendar je odgovornim v JE Krško uspelo, da zaradi tega nista trpeli ne varnost obratovanja ne razpoložljivost elektrarne. Rožman daje priznanje Sloveniji in Hrvaški, da se razmere zaradi nelikvidnosti niso še bolj zaostriale. Druga značilnost iztekajočega se leta pa je bila za JE Krško v tem, da se je znašla v vrtincu politizacije vseh odprtih vprašanj. Ta politizacija, ki je vrh dosegla spomladi, je sicer načelnjala integriteto objekta in ljudi, ampak v bistvu je ni načela.

Sam remont je po Rožmanovem mnenju odkril več pozitivnega kot negativnega, med drugim tudi to, da so se procesi staranja v parogeneratorjih stabilizirali in je bilo potrebnega manj preventivnega dela kot lani. Dolgoročno gledano, pa se bodo morali v elektrarni pripraviti na zamenjavo parogeneratorjev. Pričakujejo, da se bo to zgodilo po 15 letih komercialnega obratovanja. Študije so že v delu in celotno načrtovanje naj bi trajalo še nadaljnjih pet let, seveda ob predpostavki, da bo elektrarna obratovala naprej. Obetov za obratovanje je sedaj več, kot jih je bilo, ker so večje veljavo dobili ekonomski izračuni. Na vprašanje, kako je z izgradnjo začasnega skladišča za NSRAO, Rožman pove, da čas dela proti JE Krško. Javna razprava v novi varanti v krški občini še

»STANE ROŽMAN: Imeli smo resne težave, da smo vsa remonta dela opravili v določenem roku. Republiška uprava za jedrsko varnost nam je namreč narekovala izvedbo novih ukrepov, ki izhajajo iz mednarodnih standardov in predpisov. Kljub temu računamo, da bo remont končan okoli 27. decembra, kar je nekaj dni pred rokom.«

ni stekla, vendar pa obstaja rezervna republiška možnost. Če se izkaže, da je širitev začasnega skladišča za NSRAO v republiškem interesu, potem lahko pristojni sekretariat spremeni upravni postopek. Zadnji čas za dokončno odločitev pa bo nastopil v drugi polovici prihodnjega leta.

J. SIMČIČ



Stane Rožman, direktor JE Krško

# NOV STROJ V PIVOVARNI

**LJUBLJANA** — V tukajšnji pivovarni Union so nedavno pognali stroj za pasterizacijo. Ob tej priložnosti so polnilnico piva obiskali Lojze Peterle, predsednik slovenske vlade, nadškof dr. Alojzij Šuštar in še nekateri ljudje iz slovenskega gospodarstva in političnega vrha. Lojze Peterle je pohvalil dobro delo pivovarne Union, ki je z omenjeno posodobitvijo dohitela in tudi prehitela nekatere sorodne evropske izdelovalce piva.

# Golosek razburil Žumberak

Na golo posekanih 18 ha mladega gozda

**ŽUMBERAK** — V začetku prejšnjega meseca so prebivalci žumberških vasi v radatoviškem koncu opazili, da težki tovornjaki v jutranji temi in mraku iznad Radatovičev vozijo hlovdovino v dolino do gorjanske ceste in nato naprej proti Novemu mestu. Izkazalo se je, da se na veliko seka v gozdnem predelu, imenovanem Sušica, to je precej visoko v tem delu Gorjancev oziroma Žumberačke gore, kot na tej strani pravijo Gorjancem. Delegacija krajanov se je odpravila v Sušico, delavci sekači pa so jim povedali, da sekajo za GG Novo mesto.

»Ko smo mi prišli v Sušico, je bilo na golo posekano več kot 10 hektarjev pobočja. Pogled na ta golosek je grozen!« pravi Niko Drakulič, mladi predsednik krajevne skupnosti Dragoševci, ki spada v sosednjo hrvaško občino Ozalj tako kot celotni ta del Žumberka; sicer pa je Drakulič tehnolog v obratu IMV na Suhorju pri Metliki. Krajinu so se brž obrnili na gozdno gospodarstvo Duga Resa, ki gospodarji z gozdovi v tem delu, in izvedeli, da so kompleks okoli 18 ha gozda v Sušici prodali GG Novo mesto in »da je vse po zakonu«. Žumberčani, zlasti se je pri tej stvari angažiral Drakulič, so o tem početu, ki ga vsi v en glas obsojajo, obvestili občino Ozalj in na ekološkem zboru v Metliki tudi metliško občino ter Zelene Be-

le krajine in Slovenije, obrnili pa so se tudi na pristojne republiške organe na Hrvaškem.

V dopisu, poslanem hrvaškemu ministru za gozdarstvo, ki sta ga podpisala predsednika KS Radatovič in Dragoševci, se pritožujejo, ker je gozdna iz Duge Rese 18 ha gozda v Sušici prodala GG Novo mesto z izgovorom, da je »gozd bolan«. Slovenci pa ta »bolni les prodajajo v Italijo«. Vso stvar Žumberčani povezujejo tudi z moratorijem na sečnjo v Sloveniji. Še posebej pa so ogorčeni, ker gre za mlad gozd in za golosek. »Mi, ki živimo na tem obsejnim območju, dobro vremo, kako Slovenci gospodarijo z gozdom na drugi strani Gorjancev.«

Opozarjajo tudi, da so pod tem gozdnim kompleksom velike zaloge zdrave pitne vode. Iz zajetja pri Rajakovičih sedaj dobivajo vodo vasi v tem delu Žumberka pa tudi gorjanski del metliške občine. To je najbolj kvalitetna voda, v vseh pogledih povsem neoporečna. Vprašanje je, kako bo vnaprej, kajti bukov gozd je izvrsten zbiralec vode; kaj bo sedaj povzročila erozija, ni moč predvideti. Povrh vsega so gozdarji pri sečnji sproti delali tudi pot, da so tovornjaki les lahko odvažali, pri tem pa teren minirali, kar na tako občutljivem kraškem terenu lahko povzroči premike v notranjosti in s tem spremembo podzemnih vodnih poti.

»Vse to je ljudi v teh krajih močno razburilo, da ne govorimo o tem, da so težki tovornjaki hudo zdelali asfaltno cesto Kuljaji — Radatovič in naprej do Bušnje vasi. Ljudje v teh krajih pa hočemo, da se Gorjanci na obeh straneh zaščitijo po enotnih kriterijih. Hrvaški republiški gozdarski inšpektor inž. Boris Novakovič, ki smo ga tudi obvestili o vsej zadevi in si bo v kratkem na kraju samem stvar ogledal, se čudi, kako da se že prej ni občina Metlika zavzela za zaščito tega zanje pomembnega »vodozbirnega« območja,« je na koncu povedal Drakulič.

A. BARTELJ



Niko Drakulič

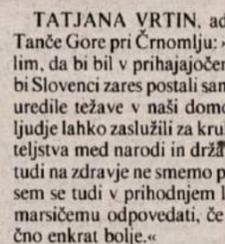
# Naša anketa

# »Slovenci bomo zdržali!«

V nedeljo, 23. decembra 1990, je sedanjí slovenski rod uresničil sanje, ki so jih skozi stoletja sanjali že mnogi rodovi pred njim. Na plebiscitu se je kot zrel evropski narod večinsko izrekel za samostojno in neodvisno državo Slovenijo. S svojo demokratično odločitvijo je vsem dal vedeti, da se je odločil vzeti svojo usodo v svoje roke, da se je odločil postati gospodar v svojem domu, katerega razcvet, životarjenje ali propadanje bo lahko pripisal le sebi, svoji pridnosti in spretnosti, ne pa več drugim. Seveda se vse ni spreminilo že s samo odločitvijo za samostojno in neodvisno Slovenijo 23. decembra, vse osamosvojitveno delo nas še čaka. Opravljeno naj bi bilo tako, da nas ne bo potisnilo v mednarodno izolacijo, v kateri bomo sicer svobodni jedli travo, ampak med enakopravne evropske narode, ki živijo povsem normalno. S plebiscitno odločitvijo smo le zakoračili na to pot, ki pa ljudem vliva mnogo upanja in pričakovanj o boljši prihodnosti. In leto 1991? Gotovo je približno, da bi bilo realno pričakovanje o boljši prihodnosti povezovati že z njim. Sicer pavečina to ve in upa le, da nas pregreto politično in ekonomsko stanje ne bo pripeljala do hujših nemirov ali celo vojne, da bo večina vendar zaslužila oz. imela za kruh, da bomo zdravi, ker če je zdravje, pride tudi ostalo, itd. No, pa srečno in na zdravje!



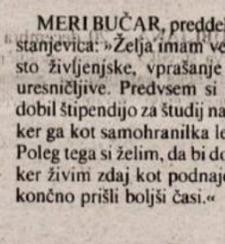
**STONE PENIČ**, upokojenec iz Bereče vasi pri Metliki: »Od prihodnjega leta pričakujem, da bomo živeli v neodvisni samostojni Sloveniji. Čeprav se bo kriza verjetno še poglabila, bomo Slovenci to zdržali, saj bomo vedeli, da delamo zase in za svojo samostojno državo in da nam bo kmalu boljše. Vsak mora za to dati svoj delež, največ, kar more, kajti samostojnost in neodvisnost nimata cene. To je nad vsem.«



**TATJANA VRTIN**, administratorka s Tanče Gore pri Črnomlju: »Predvsem si želim, da bi bil v prihajajočem letu mir pa da bi Slovenci zares postali samostojni, da bi se uredile težave v naši domovini in da bi si ljudje lahko zaslužili za kruh. Želim si prijateljstva med narodi in državami, seveda pa tudi na zdravje ne smemo pozabiti. Sicer pa sem se tudi v prihodnjem letu pripravljena marsičemu odpovedati, če bo potem končno enkrat boljše.«



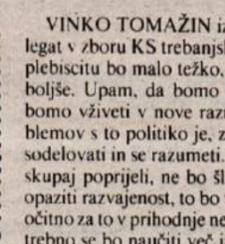
**DARJA DAMJANOVIČ**, komercialistka na radiu Studio D Novo mesto: »V tem položaju, kakršen je sedaj v svetu in pri nas, si najbolj želim miru. Seveda pa si tudi zelo želim, da bi se umiril ekonomski in politični položaj pri nas ter da bi si glede finančno končno prišli na čisto, kaj in koliko so stvari vredne, ne da bi bilo treba stalno nekaj preračunavati. Seveda si želim tudi zdravja. Upam, da se bodo želje uresničile. Upanje je vendar pol življenja!«



**MERI BUČAR**, predelavka v Iskri Kostanjevica: »Želja imam veliko in vse do čisto življenjske, vprašanje je samo, če so uresničljive. Predvsem si želim, da bi sin dobil štipendijo za študij na strojni fakulteti, ker ga kot samohranilca le s težavo šolam. Poleg tega si želim, da bi dobila stanovanje, ker živim zdaj kot podnajemnica, in da bi končno prišli boljši časi.«



**MIRAN KAVDEK**, direktor Zavoda za kulturo Brežice: »Tisto, kar si obetam v naslednjem letu, lahko povem zelo na kratko, predvsem si namreč želim, da bi bilo prihajajoče leto vsaj takšno, kot je bilo to, ki se izteka. Leto 1991 naj bi minilo kar se da mirno in brez večjega poslabšanja sedanje socialnega stanja ljudi. Danes lahko pričakujemo marsikaj, želimo pa si, da nam življenje ne bi šlo na slabše.«



**VINKO TOMAŽIN** iz Šentruperta, delegat v zboru KS trebanjske skupščine: »Po plebiscitu bo malo težko, vendar bo šlo na boljše. Upam, da bomo uspeli. Morali se bomo živeti v nove razmere. Nekaj problemov s to politiko je, zato bomo morali sodelovati in se razumeti. Dokler ne bomo skupaj popriple, ne bo šlo. Med ljudmi je opaziti razvajenost, to bo treba opustiti, ker očitno za to v prihodnje ne bo možnosti. Potrebno se bo naučiti več in bolje delati.«



**FRANC ŠVAB**, upokojenec iz Sevnice: »V politiko se ne spuščam. In kaj naj si drugega zaželim v letu 1991 kot predvsem zdravja? Pravijo, da vse drugo samo po sebi pride, če je človek le zdrav; jaz k temu dodam, da če je pripravljen tudi s svojim delom kaj narediti zase in za svoje družinske člane. Želim si miru in da bi bilo prihodnje leto vsaj tako, kot je bilo iztekajoče se leto 1990.«

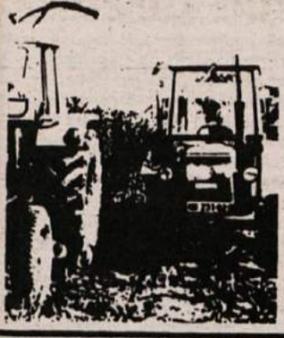


**IRENA POJE**, uslužbenka hotela Pugled, Kočevje: »V novem letu pričakujem tak standard in cene, da ne bomo več silili čez mejo po hrano in tehnične predmete. Vprašanje pa je, koliko bomo v tem uspeli, saj je bil po moji oceni plebiscit presojljiv. Tudi poenotil se še nismo in nova vlada se še ni uveljavila. Pričakujem tesnejše sodelovanje s Hrvaško, saj sami vseli bremen ne bomo zmogli. Slovenske pridne roke ne bodo dovolj, ker je preveč sposobnih že odšlo v tujino.«



**JANEZ RAVNIKAR**, delavec v RIKO v Loškem Potoku: »Pričakujem, da v novem letu ne bo vojne. Upam, da je v Jugoslaviji še toliko razuma. Če bodo druge republike upoštevale naše predloge, bomo še vedno vsi skupaj živeli v isti državi. Pričakujem, da standard po osamosvojitvi ne bo padel, ampak da se bo povečal. Že zdaj, ko smo delali za druge, smo dokaj dobro živeli, če bomo delali le zase, nam je lahko boljše.«

# kmetijstvo



## Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Zadnji ponedeljkov sejem na tržnici je bil v znamenju pričakovanja božičnega večera. Na stojnicah je bilo videti kar precej božičnega suhega cvetja, jelke so bile po 60 pa tja do 200 dinarjev. Okraski za božično drevo in novoletno jelko so bili različne velikosti in cen. Ravno prav napolnjeno tržnico je ta ponedeljek spet motil prodajalec plastičnih veder, sicer pa v dopoldanskih urah ni bilo videti tistih pravih prekupčevalcev, kot smo jih bili vajeni prejšnje tržne dneve. Najbrž jih je mraz pregnal v toplejše kraje. Sicer pa so bile ponedeljkove cene in ponudbe na tržnici podobne prejšnjemu tednu: Solata je bila 25 din, jajca 28 din, orehova jedrca 160 din, koleraba 30 din, lešniki 150 din, korenje 30 din, skuta 40 din itd.

**Zavračam tezo o kmetijskem lobiju. Katera država v Evropi prepušča svoje kmetijstvo predvsem delovanju liberalnega trga? (Oman)**

**Med komunizmom in krščanstvom je nedvomna sorodnost. (Čosić)**

## Sejmišča

**SEJMIŠČE V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 127 prašičev, starih do 3 mesece, in 45 starejših. Prvi, ki so jih prodali 75, so veljali 30 din kilogram žive teže, drugi — teh so prodali 18 — so bili po 20 do 30 din kilogram žive teže.

**SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU** — V soboto so imeli naprodaj 287 prašičev, starih 8 do 14 tednov. Veljali so 700 do 1.300 din. Naprodaj je bilo tudi 35 prašičev, starih nad 3 mesece; veljali so 2.200 do 4.000 din. Mlajših so prodali 149 in starejših 8. Prodajalci so ponujali tudi 4 pitance po največ 25 din kilogram žive teže in 5 krav, katerih cena je znašala do 20 din kilogram žive teže. Naprodaj je bilo 13 konj in 13 zrebret. Prvi so veljali do 18 in druga 24 do 27 din kilogram žive teže. Glede na prejšnjič so cene enake in tudi velike živali gredo slabo v prodajo.

## Kmetijski nasveti

### Zahtevna žlahtna borovnica

Ko govorimo o žlahtnih ameriških (ali kanadskih) borovnicah, imamo običajno v mislih vodilno delobelodno sorto, ki nosi ime po slaviti kmetijski univerzi Berkeley v Kaliforniji. Ta se je namreč razširila tudi k nam, zaradi svojih debelih, modrikastih jagod z izrazitim poprhom in prijetnim kislno-sladkim okusom ter svojevrstno aromo raste že na mnogih vrstovih bolj ali manj uspešno. Ker je žlahtna borovnica glede rastišča zelo natančna, tudi razočaranj ne manjka.

Ameriške borovnice divje rastejo na ameriškem šotnem barju, torej na kisljih tleh, ob stalno prisotni podtalnici. Zato je njihov koreninski sistem izjemno plitek in skromen. Skoraj vse korenine rastejo v razdalji do tri četrt metra, ne trijo kalcija niti prebogato gnojnih tal. To poudarjamo zato, ker te borovnice potrebujejo večkratno dognoevanje in posebno pripravo tal ter zanesljivo sončno lego. S tem povezane pomanjkljivosti so največkrat krive za neuspeh pridelovanja.

Pred saditvijo, ki je zaradi zimskih pozeh boljša spomladi kot jeseni, je treba rastišče posebno skrbno pripraviti. Sadilna jama naj bo globoka do 80 cm, široka pa vsaj dober meter. Vanjo mora najprej zemlja, pomešana s komo, če te ni, je primerna tudi kislja gozdna zemlja, ki ima velik odstotek humusa in primerno vlažnost. To povečamo tudi z zastirko, ki jo potrosimo na obod posajene borovnice v debelini do 15 cm. V strokovnem tisku posebno hvalijo zastirko iz dobro kompostiranega žaganja iz mehkega lesa, medtem ko bolj dostopne zastirke iz listja ali slame ne cenijo tako visoko.

Da bodo borovnice dobro uspevale, morajo biti vsaj v prvih letih deležne rednega okopavanja oz. plitvega rahljanja, ki ne prizadene plitvo rastočih

**Če bi želeli urediti večji nasad ameriških borovnic, bi bila potrebna kemična preiskava zemlje kot najhitrejši, najcenejši in najenostavnejši način zagotavljanja odmerjanja hranilnih obrokov in plodnosti tal. Analiza zajema podatke o kisljosti (pH med 3,8 in 5,2), o količini fosforja, kalija, kalcija, magnezija in bora ter podatke o odstotku organske snovi v tleh (humusu). Poznati je treba tudi strukturo in teksturo (mehansko sestavo) tal.**

korenin. Posebno poglavje pa je gnojenje, predvsem z dušičnim gnojilom, če naj se nadejamo velikega pridelka. Priporočeno je dognoevanje do trikrat na leto, dušik pa naj bo v sulfatni obliki, ne v nitratni, ki povzroča zastoj v rasti borovnic. Te še pogosteje zakrivi pomanjkanje vode. Žlahtna borovnica mora imeti stalno vlago, v poprečju 25 mm padavin na teden.

Inž. M. L.

# Portos se je podal v tržni boj

V kletih podjetja VINO je dozorelo posebno desertno vino Portos Tawny, ki sodi med znamenita portska vina — Pijača za posebne priložnosti

**MOKRICE** — V znanem mokriškem gradu so predstavniki podjetja VINO Bizeljsko — Brežice seznanili novinarje s svojim novim proizvodom — posebnim rdečim vinom Portos Tawny. Uvrščajo ga med desertna vina po vzoru znamenitih portskih vin, katerih domovina je Portugalska. Tawny označuje karakter vina, ki je na zunanjem tržišču cenjen in ga največ popijejo v Veliki Britaniji.

Portos, ki se diči z imenom enega izmed štirih mušketerjev, so sredi preteklega tedna napolnili v čisto posebne steklenice s prostornino 7,5 dcl. Na tržišču ga bo mogoče kupiti že ta teden. Čeprav se je staral že štiri leta, v VINO pravijo, da bo svoj pravi okus dobil šele po nekaj tednih uležavanja v steklenicah. Novo vino bo v trgovinskih polihcah po 400 din, saj ga bremenijo kar 178-odst. prometni davek.

Kako je nastal Portos? O tem največ ve enolog Roman Šepetavec, ki je po nabiranju izkušenj v Portugalski postal

oče posebnega brežiškega vina. V pijači se skrivajo sestavine najbolj kakovostnih lokalnih in drugih sort grozdja, ki ga potrgajo v polni zrelosti. S posebno pozornostjo odstranijo nezrele, poškodovane in gnile jagode, nakar grozdič stisnejo in moštu zaradi hitrejšje in čistejšje fermentacije dodajo še izbrane kvasovke. Ko je vrenje končano, dodajo alkohol in različne naravne ekstrakte. Natančen postopek je seveda poslovna skrivnost.

Desertno vino, ki ga pijemo v posebnih kozarcih, vsebuje 19,5 odst. alkohola,

7,3 odst. ostanka naravnega sladkorja in 4,5 grama kisline na liter. V Brežicah so zaenkrat napolnili 10 tisoč steklenic, sicer pa v sodih starajo še okrog 500 hektov tega vina. Ker so s tržnimi raziskavami ugotovili, da v naših prodajalnih ni portskega vina, upajo na dobro prodajo. Predvsem želijo, da bi z desertnim vinom Portos Tawny stregli v vseh boljših gostinskih lokalih pri nas. Zaradi visokih proizvodnih stroškov in davkov zaenkrat na tuje trge ne računajo, kljub temu pa si obetajo, da bodo največji potrošniki Portosa

**• Kot so dejali na petkovi predstavitvi Portosa, v podjetju zdaj pripravljajo tudi podobno belo vino, ki pa ne bo tako suho. Za dober izdelek potrebujejo nekaj let, zato bo treba naj še počakati. Kljub vsemu pa bodo naslednje leto na trg poslali spet nov izdelek, in sicer šampanjec, proizveden po klasični naravni metodi.**

ravno tujci, seveda tisti, ki prihajajo k nam kot turisti.

B. DUŠIČ

## VEDNO MANJ MLEKA

**KOČEVJE** — Odkup mleka že več let upada, nam je povedal vodja kmetijske kooperacije pri KG Kočevje Franc But. Vzrok je, da se zmanjšuje število kmetov, ki imajo po 2 do 3 krave, in prav ti oddajo največ mleka. Tega izpada pa ne morejo sproti nadomestiti nove družinske kmetije, ki jih je v občini 30. Stojišče za pitano živino je v občini nad 1.000, zasedenih pa je okoli 700. Po planu naj bi letos odkupili 250 glav, a jih bodo manj, ker imajo potrošniki vedno manj denarja tudi za meso in zato klavnice odkupijo manj živine. Je pa povpraševanje po ovcah, ki bi jih lahko prodali 1.500; po planu naj bi jih odkupili 1.100, dejansko pa jih bodo le okoli 700. Vzrok je ta, da kooperantje prodajajo ovce na črno. Tudi odjokov bodo odkupili kar dve tretjini manj, kot so načrtovali. Jaje pa bodo odkupili kar okoli 1,5 milijona, kar je za 40 odstotkov več, kot so načrtovali.

## Čebela vidi štiri barve in njih odtenke

### Gradnja čebelnjaka

Slikovito okrašene in živopisno pobarvane panjske končnice, na katere smo Slovenci — ne le etnografi — tako ponosni, nikakor niso motec kič, pa tudi če bi bil, takega označevanja panjev ne bi smeli in mogli opustiti. Zaznava barve je za čebelo najpomembnejši orientir, prav barva ji omogoči, da se že v letu naglo znajde in prileti v svoj panj.

Toda čebela ne vidi vseh barv. Veliki raziskovalec čebel, biolog dr. Karl Frisch, je ugotovil, da čebele vidijo štiri barve: modro, belo, rumeno in črno. Ker čebela tudi rdečo barvo vidi črno, je poleg prvih treh tudi rdeča barva primerna za pobarvanje panjske končnice.

Za bogatejšo popestritev pročelja čebelnjaka lahko uporabimo vse spektre, od svetlih do temnih odtenkov, paziti je potrebno le, da sta med dvema enako obarvanima panjema najmanj dve drugi barvi. Čim bogatejši bo izbor barv oziroma njihovih odtenkov, tem manj bo zaletovanja čebel v sosednje panje in tem mirnejše bo potekalo nabiranje medu. Da o možnem prenašanju bolezni iz panja v panj sploh ne govorimo.

## V Beli krajini pet kmetijskih svetovalcev

### Namesto pospeševalne svetovalna služba

**METLIKA** — Na podlagi domačih in tujih izkušenj je namesto prejšnje pospeševalne po novem to samostojna svetovalna služba, ki deluje v tako imenovani osnovni mreži, se pravi na ravni občin oziroma na območjih, ki jih pokriva kmetijske zadruge, v kmetijskih zavodih na ravni regij, kjer so zaposleni svetovalci specialisti, ter na republiški ravni, kjer deluje znanstveni inštitut.

Kriterij za število svetovalcev v posamezni občini je število zaščitenih kmetij in kmetij, ki imajo več kot hektar zemlje. Po teh kriterijih bo v Beli krajini 5 svetovalcev, od tega 3 v Črnomlju in 2 v Metliki, poleg teh pa še strokovni delavec za delo s kmečkimi gospodinjami, za dodatne dejavnosti na kmetijah in za delo z mladimi; ta pa bo delal za obe belokranjski občini.

V Metliki je ta po novem organizirana svetovalna služba začela delati prejšnji mesec; prostore ima nad kmetijsko apoteko. V osnovni mreži sta svetovalca inž. Slavko Dragovan in inž. Darinka Slanc, svetovalka za delo s kmečkimi gospodinjami, mladimi in za dopolnilne dejavnosti na kmetijah za celo Belo krajino pa je inž. Greta Avguštin. Prejšnji vodja metliške pospeševalne službe inž. Jože Maljevič je sedaj na novomeški izpostavi Kmetijskega zavoda specialist za vinogradništvo v dolenski in posavski regiji.

A. B.

# EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

## Droži — čistilo

Z drožmi ne smemo čakati po prvem pretoku in odlašati s čiščenjem ali »osveževanjem« eno leto starega, prezračenega in utrujenega vina. Samo sveže droži imajo v sebi reduktivno moč. Stare droži pa so celo nevarne, ker lahko že razpadajo in nam vnesejo vonj po drožeh, kar je zopet vinski napaka. Okus nam lahko pove, s kakšnim materialom imamo opraviti, saj so zdrave droži užitne in celo bogate z vitamini iz B-kompleksa.

Kot že povedano, so droži iz mladih kvasovk reduktivne, kar pomeni, da nam nadomestijo skoraj eno zveplanje. V tem vidim veliko vrednost. Enak učinek lahko dosežemo, če pred prvim pretokom, ko vino leži na zdravih drožeh, s palico pomešamo po dnu sode in tako vino za nekaj dni zaščitimo pred oksidacijo (rjavenjem).

Čiščenje vina z drožmi zmanjša tudi količino acetaldehida v vinu. Imenovana spojina je normalna sestavina vina, toda čim nižje jo držimo, boljše je za vino in manj ga je treba zveplati. Skoraj vsa ostala čiščenja delujejo oksidativno, edino droži obratno in umen kletar lahko ta poseg zelo koristno uporabi.

Droži lahko kombiniramo z aktivnim ogljem, posebno če se hočemo izogniti večjim količinam oglja. Zdrave droži ne absorbirajo vinskih vonjev, ker so z njimi nasičene, potegnejo pa iz vina nevinne, tujce vonje, kar je zaželjeno. Najprej torej dodamo oglje, ki pobere iz vina nekaj tujih, nekaj vinskih vonjev, droži odvezajo še tuje vo-

njave, kolikor jih je ostalo, in vrnejo vinu vinske vonjave, ki jih je ogljje vzelo. Vin, ki imajo boleznijo, povzročene z bakterijami (cink, mlečni cink...), ne smemo čistiti z drožmi. Isto velja za vina, ki imajo nizko skupno kislino, recimo pod 6 g/l, ali vina z ostankom sladkorja. Nasprotno vsa vina z višjo skupno kislino reagirajo na čiščenje z drožmi zelo pozitivno. Majhna vina, to je vina iz najkvalitetnejših sort ali iz grozdja, ki je zelo obrodilo, se lepo popravijo, če jih obdelamo z drožmi kvalitetnejših vin. Obratne variante ne priporočam. Droži dodamo od 8 do 10 l na hektoliter vina. Mešanje mora biti temeljito. Propeklar se pri tem najbolj obnese. Manj od 5 l droži na hektoliter ne da zaželenega učinka. Pretok mora slediti kmalu potem, ko se droži sesedejo, v vsakem primeru pa v roku do 10 dni. Zopet naj povem, da fenomen čistil temelji tudi na električnem naboju. Droži imajo negativen naboj, beljakovinske in sluzaste snovi pa pozitivne. Vemo, da se snovi z nasprotnim nabojem privlačijo, zato pride do večjih kosmičev, ki padejo na dno sode in vino se zbistri. Če nam torej vino po enem tednu, ko smo mu dodali čistilo, ostane še motno, ne čakajmo, ampak očistimo ponovno s čistilom, ki ima nasproten električni naboj od predhodnega. Svetujem pa vedno predposkus v malem, recimo v enem litru prozorne steklenice, če nimamo menzure. Pomnimo: negativen naboj imajo naslednja čistila: droži, agar, tanin, bentonit, kremenčeva kislina idr. pozitiven naboj imajo: želatina, jajčni beljak, ribji mehur idr.

mag. JULIJ NEMANIČ



# ABANKA

ABANKA D. D. LJUBLJANA

## VEZANE VLOGE PRINAŠAJO VIŠOKE OBRESTI

PONUDBA ZA NOVE VEZANE VLOGE

znesek v din	letna obrestna mera		
	nad 1 mesec	nad 3 mesece	nad 6 mesecev
od 1.000 do 25.000	24%	29%	30%
od 25.001 do 50.000	26%	31%	32%
od 50.001 do 100.000	27%	32%	33%
nad 100.001	28%	33%	34%

UPOKOJENCI, KI BODO PREJEMALI POKOJNINO NA HRANILNO KNJIŽICO ALI TEKOČI RAČUN V ABANKI, LAHKO PO UGODNEJŠI OBREŠTNI MERI VEŽEJO TUDI NIŽJE ZNESKE

znesek v din	letna obrestna mera		
	nad 1 mesec	nad 3 mesece	nad 6 mesecev
od 1.000 do 10.000	25%	30%	31%
od 10.001 do 50.000	26%	31%	32%

Vse opravke v zvezi z nakazilom vaše pokojnine bo uredila vsaka enota ABANKE v Sloveniji. Obiščite nas, skupaj bomo poiskali najboljšo rešitev

### POSEBNA PONUDBA ZA DEVIZNE VARČEVALCE, ZA VLOGE, VEZANE NAD 3 MESECE

vrsta vloge	letna obrestna mera
DEM	7,25%
ATS	8,25%
CHF	7,75%
USD	7,75%
ITL	9,00%

Ko vezava poteče, sredstva prenesemo na vpogledno vlogo.

## VSEM VARČEVALCEM ŽELIMO PRIJETNE PRAZNIKE IN USPEŠNO NOVO LETO 1991!

# ABANKA

## BANKA PODJETNIH LJUDI

# Dinar kar za polovico precenjen?

Kaj menijo vodstveni delavci IMV o tečajni politiki — Z leti v IMV manj zaposlenih — Renaultov neuspeh na Češkem priložnost za nas

NOVO MESTO — Tiskovna konferenca, ki jo je ob praznovanju 35-letnice za dopisnike domačih časopisov in avtomobilskih revij pripravilo vodstvo IMV, je že bila v marsičem značilna za to veliko korporacijo. Predvsem je značilno to, da je bilo na njej slišati kar tri jezike, saj so direktorji delniških družb poleg slovenskega jezika govorili še v srbohrvaščini in nemščini. Že to kaže, kako močan mednarodni značaj dobiva IMV, čeprav, kot je v uvodu poudaril predsednik poslovnega odbora Marjan Anžur, je prava evropskost IMV v nesporni in jasni usmeritvi k evropski kvaliteti v vseh pogledih.

Predsednika Anžurja so s svojimi referati o nastanku, rasti, sedanjem stanju in nadaljnjih načrtih svojih delniških družb dopolnili direktorji Pavle Noč iz Revoza, Andreas Poschacher iz Adrie caravan, Mitja Novak iz Tovarne posebnih vozil in Jovo Stupar iz Tovarne avtomobilskih delov in servisne opreme Beli Manastir. Stanje v teh delniških

družbah je precej različno, saj se Adria caravan ubada s precejšnjimi težavami — direktor Poschacher je ravno te dni oddal sanacijski načrt z različnimi možnimi variantami rešitve, ki naj bi ga sprejeli v prvi polovici januarja — medtem ko Revoz načrtuje za prihodnje leto še nadaljnje povečanje proizvodnje. Skoraj vsi ugotavljajo presežek zapo-

slenih, ki ga bodo morali prej ali slej na ta ali drugi način odpraviti.

Novinarje so seveda zanimali nekateri konkretni odgovori. Tako je bil zanimiv tisti, ki ga je dal Marjan Anžur na vprašanje, za koliko bi moral po njegovem dinar devalvirati, da bi izvozniki zopet zadihali. Petdeset odstotkov, se je glasil odgovor. Vodstvo je tudi zadržilo, da ne namerava, vsaj za sedaj ne, reševati vprašanje prezaposlenosti z direktnim odpuščanjem, pač pa z naravnim odlivom in upokojitvami. Kar se poslovnih odnosov z Jugoslavijo tiče, je Anžur zagotovil, da IMV dela, kot da bo Jugoslavija ostala skupaj, in da tudi tam, kjer so razmere na trgu motene, svojim kupcem zagotavlja enakovredne pogoje, saj dolgoročno verjame v prevlado razuma. In še eno vprašanje: bo neuspeh Renaulta, da bi pridrli v češko Škodo, dolgoročno še okrepil pozicije Renaulta v Jugoslaviji? Odgovor je pritrdilen.

T. JAKŠE

## ODPRTA PISARNA LDS NOVO MESTO

NOVO MESTO — V sredo, 19. decembra, je bila volilna seja članic in članov občinskega odbora liberalno demokratske stranke Novo mesto. Izvolili so svet občinskega odbora stranke, za novega predsednika pa je bil izvoljen Janez Boštjan Kovačič. Seje se je udeležil tudi Mile Šetinc iz republiškega vodstva stranke liberalnih demokratov, ki je predstavil aktivnosti stranke. Na seji je bil sprejet dogovor, da bo imel občinski odbor LDS Novo mesto na svojem sedežu v nekdanji stavbi družbenopolitičnih organizacij v Kettejevem drevoredu 3 vsak ponedeljek od 13. do 17. ure odprto pisarno za vse člane in somišljenike stranke, da bodo zvedeli vse, kar jih zanima.

## PIONIRJEVA HIŠA ZA TRBOVŠKOVE

NOVO MESTO — V ponedeljek, 24. decembra, se je na Primožu pri Ljubnem v novo hišo vselila družina Trbovšek, ki je ostala brez doma v poplavih v začetku novembra. Hišo jim je zgradil in opremil novomeški GIP Pionir. Več prihodnjic.

### UREJANJE DOKUMENTACIJE

RETIŠKA ULICA 1  
4000 NOVO MESTO  
TELEFON: 0421-646

ELICA SEINBOROVIC

Vesel božič in srečno novo leto!

## Denar so vzeli — analiz ni

NOVO MESTO — Pred kratkim naj bi občinski izvršni svet potrdil koncept Zavoda za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje za nadaljnjo pripravo analiz razvojnih možnosti, predvsem separatnih študij o demografiji in delovnih mestih ter o oskrbnih dejavnostih, za potrebe srednjeročnega družbenega plana za obdobje 1991—95. Sprejel je vsebinsko, rokovo in kadrovsko zasnovano obeh separatov in za vodjo celotnega projekta imenoval direktorja Zavoda Bojana Mikca, ocenjo stroškov za pripravo analiz pa je zavrnil.

Ugotovljeno je bilo, da je Razvojnoraziskovalni center Novo mesto maja letos že dobil plačane 90 odstotkov cene za pripravo srednjeročnega družbenega plana občine Novo mesto. Doslej je bila izdelana le metodologija in vsebinska opredelitev posameznih separatnih študij analize razvojnih možnosti, zbrana pa je bilo tudi del potrebne gradiva za nadaljnje delo in to je vse. Skratka, večino že plačanega dela naj bi zdaj namesto RRC naredili v Zavodu, občinski proračun pa naj bi zadevo še enkrat plačal. Izvršni svet na to seveda ni pristal, od RRC bodo zahtevali izpolnitev pogodbenih obveznosti.

Razvojnoraziskovalni center Novo mesto je sicer že dlje časa v precejšnjih skripicah. Že leto 1989 je zaključil z izgubo, ki je bila skoraj dvakrat tolikšna kot celotni prihodek, rdeče številke je kopicil tudi letos. Sicer životari naprej, saj vendar dokaj dobro stoji z avansi za izdelavo raznih projektov, ki pa običajno kasnijo. RRC se še ni preoblikoval v podjetje, kljub veliki izgubi in vse večji zasebni konkurenci mu večja elastičnost oz. prilagajanje trgu ne gre najbolje od rok. Sanacijski program je bil narejen z levo roko, kar jim je lahko v sramoto, saj so v RRC vendar sami strokovnjaki. O prihodnosti RR se je občinski izvršni svet sicer pripravil pogovarjati šele — a to mora biti prav kmalu — na osnovi zaresnega sanacijskega programa in programa reorganizacije v podjetje. Ne namerava dopustiti, da bi se v RRC zaposleni kadri kar porazgubili, toda naroče za netržno učenje je nikakor ne misli biti.

Z. L.-D.



PA SO GA LE DOČAKALI — Letos so bili obrazčki otrok v vrtcih pa tudi drugje, kjer so se v tem prednovoletnem času še pričela srečanja z dedkom Mrazom, še posebej veseli, saj se je veliko govorilo, da je dedek umrl, da so ga naglani nazaj v Rusijo in še marsikaj. Dedek je prišel in prinesel darila. V novomeškem Domu JLA je v soboto in nedeljo obdaril skoraj 2000 otrok in jim pripravil lep program, ki so ga spletili plesalci baletne skupine Glasbene šole, mladi igralci iz osnovne šole Grm z igrice Sapramiška in drugi. Ta čas dedek že potuje s svojim novoletnim kamionom po krajevnih skupnostih novomeške občine. Še danes in jutri zvečer se bo ustavil tudi na Glavnem trgu v Novem mestu, potem pa se bo za leto dni poslovil. (Foto: J. Pavlin)

## Obveščanje — strošek ali potreba?

V občini izhajajo le še 4 tovarniška glasila

NOVO MESTO — Gospodarske težave in nujnost zmanjševanja vseh vrst stroškov je marsikje med prvimi občutilo interno obveščanje po podjetjih. Nekdaj so se skoraj vsa podjetja ponajša z internimi glasili, ob katerih so imeli še razne informatorije, informativne biltenne, oglasne deske ipd. za obveščanje delavcev o dogajanju v podjetju in delno tudi zunaj tovarniškega dvorišča, z naganjanjem samoupravljanja — kakšno je bilo, je drugo vprašanje — pa so se marsikje hoteli na hitro in kratkovidno znebiti prav tega »stroška« in danes je število tovarniških glasil močno okleščeno.

V novomeški občini izhajajo zdaj redno glasila IMV, Krke, Laboda in Gorjancev. Prvi dve izhajata enkrat mesečno, slednji dve pa na tri tedne. IMV-jev KUR je bil v prvem polletju še štirinajstrednik, sicer pa imajo ob njem še druge publikacije. Le nekaj števil na leto, do pet, imata glasila Komunale in Obrtnega združenja, vendar izideta vsako leto v podobnih razmikih in je torej na njiju računati.

Do polletja sta mesečno izhajali tudi glasilo GIP Pionir in Novolesa, potem pa sta izidhnila. Pionir bo zdaj sicer izdal novoletno številko glasila, ki bo posvečena obletnici podjetja, verjetno pa je glasilo že dokončno mrtvo, čeprav ga formalno še niso ukinili. V Novolesu sedaj izhajajo le interne informacije in je vprašanje, kdaj bo in če sploh bo interno glasilo oživelo. Letos je bilo ukinjeno tudi glasilo Gozdnega gospodarstva, ki je imelo poldrugo desetletje dolgo tradicijo in je bilo eno boljših.

Da interno obveščanje delavcev vendar ni le nekakšen luksuz in nepotreben strošek v časih samoupravnega socializma, ampak vendar tudi potreba in korist v ostrih tržnih časih, po svoje dokazuje to, da v Sloveniji v zadnjem času s pet zračnjaki izhajajo nekatera glasila, na primer Iskre, ki so bila pred časom ukinjena.

Z. L.-D.



ZA DOLGOLETNO ZVESTOBO — Nekaj desetih pionirjev IMV je na kraji slovesnosti v Gostišču na Glavnem trgu prejelo umetniško delo, tisti, ki so mu bili najzvestejši, pa še uro v spomin. Tako tudi Ivan Frkolj (levo). Čestitali so mu (od leve proti desni) podpredsednik PO Vladimir Bahč, direktor TPV Mitja Novak in direktor Revoza Pavle Noč. (Foto: T. Jakše)

## DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 29. decembra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Market Dolenjka na Ragovski
- v Šentjernej: Samopostrežba Mercator
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenjka
- v Straži: Samopostrežba KZ.
- V nedeljo bosta v Novem mestu odprti od 8. do 11. ure prodajalna pri Vodnjaku na Glavnem trgu in trgovina Šila, M. Kozina 49.



VROČE BLAGO — Zadnje čase tudi računalniške firme v Novem mestu niso več nobena posebnost in blago, ki smo ga včasih lahko videli le v tujih trgovinah, postaja vse bolj dosegljivo. Kakšno pisarniško računalniško opremo je moč sedaj na domačem trgu dobiti, je novomeška računalniška firma Alan, skupaj s firmami, s katerimi sodeluje, pokazala na nedavni razstavi v hotelu Metropol. Ob tej priložnosti je priredila strokovno predavanje. Na sliki: lastnika firme Andrej Albreht in Aleksander Nikolčič ob enem od svojih računalniških sistemov, razstavljenem v hotelu Metropol. (Foto: T. Jakše)

## Najnižje plače v Sloveniji

Resno stanje metliškega gospodarstva

METLIKA — Po daljšem času je bila na dnevnem redu zadnje seje zborov metliške občinske skupščine spet informacija o poslovanju gospodarstva v tej belokranjski občini. To je bila sploh prvič po volitvah, da je na seji skupščine tekla beseda o teh vprašanjih. Že v uvodu pa je bilo rečeno, da poslovanje občinskega gospodarstva ni na dnevnem redu zato, ker bi se izvršni svet ali skupščina hotela kakorkoli vtiati v zadeve gospodarstva, ampak zgolj zato, da se poslanci seznanijo s stanjem.

Sicer pa, je bilo rečeno v uvodu, je metliško gospodarstvo v takem položaju kot slovensko in jugoslovansko nasploh, se pravi nezavidljivo. Obseg industrijske proizvodnje je bil v devetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za skoraj 12 odst. manjši (v Sloveniji za dobro desetino). V devetih mesecih so bili odhodki v metliškem gospodarstvu za slab odstotek večji od prihodkov, medtem ko je tako v dolenjski regiji kot v republiki razlika med prihodki in odhodki pozitivna. Za metliško gospodarstvo je zaskrbljujoče, da se stanje slabša, da se manjšata dobiček in akumulacija, povečujejo pa izgube.

Povprečna plača 3.264 zaposlenih v metliškem gospodarstvu v letošnjih devetih mesecih je bila 3.880 din, kar je skoraj desetkrat več, kot je znašalo povprečje v enakem lanskem obdobju; vendar je letošnja plača glede na rast življenjskih stroškov realno manjša od lanske. Poleg tega osebni dohodki v metliškem gospodarstvu precej zastajajo za povprečjem v dolenjski regiji (4.546 din) in v republiki (4.984 din) in so med najnižjimi, če ne celo najnižji v Sloveniji.

A. B.

# Zavarovalnica je šla na svoje

Ustanovna skupščina samostojne delniške zavarovalne družbe zavarovalnica Novo mesto — Spremembe na boljše — Janez Novak v. d. direktorja

NOVO MESTO — V četrtek, 20. decembra, so predstavniki delničarjev ustanoviteljev na ustanovni skupščini v Novem mestu osnovali novo samostojno delniško zavarovalno družbo Zavarovalnica Novo mesto, ki je nadomestila dosedanje Dolenjsko območno skupnost Zavarovalne skupnosti Triglav. Za oblikovanje začetnega varnostnega sklada in drugih skladov oz. sredstev družbe so izdali 2.500 ustanoviteljskih delnic; vrednost vsake je 10 tisoč din. Skupščina je imenovala tudi 15-članski upravni odbor Zavarovalnice, na čelu katerega je Karel Vardijan.

Obvezno preoblikovanje dosedanjih zavarovalnih skupnosti do konca letošnjega leta je predpisal zakon o temeljnih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja. V Dolenjski območni skupnosti je prevladalo stališče, da ob preoblikovanju ne morejo pristati na to, da bi postali del novotvorne zavarovalne organizacije. S tem bi namreč izgubili status pravne osebe in lasten žiro račun, sredstva in premoženje pa bi morali združiti z ostalimi območnimi skupnostmi. Čistih računov v tej skupnosti še sedaj ni bilo, iz Dolenjske se je tudi odhivalo veliko (okrog milijon mark letno) tu zbrana zavarovalnega denarja.

Proti popolni stopitvi s centralizirano zavarovalnico so bili tudi v mariborski in koprski območni skupnosti zavarovalne skupnosti Triglav, dolenjsko pa je v takšnem stališču podprla tudi Območna gospodarska zbornica. Ker pa pripravljene in sprva podprt predlog o petih samostojnih zavarovalnicah, ki bi

bile potem ustanoviteljice »krovne« zavarovalne organizacije, ni dobil podpore v poslovnem odboru Triglava in predvsem v manjših območnih skupnostih, so se v Novem mestu odločili za samostojno zavarovalnico, organizirano kot delniško družbo.

Dobri rezultati, ki jih je območna skupnost dosegala v 13 letih obstoja, pa naj bi bili garancija za uspešno poslovanje tudi v bodoče. Zavarovalnica Novo mesto ima solidno materialno podlago za dobro delo, 8 let staro poslovno stavbo v Novem mestu, štiri lastna predstavništva, center avtomatske obdelave podatkov, racionalno organizacijo. Tudi kadrovsko niso ravno šibki. Portfelj zavarovanj obsega okrog 1.100 družbenih organizacij, ki imajo sklenjenih preko 32 tisoč zavarovanj in okoli 141 tisoč zavarovanj, sklenjenih v zasebnem sektorju.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

# Tri desetletja pokroviteljstva

Pokroviteljstvo Jugotekstila Impexa nad suhorsko šolo traja že 30 let in je že zgodaj prešlo v lepo prijateljstvo in vzajemno naklonjenost

SUHOR — Prejšnji torek so na prisrčni slovesnosti na suhorski osnovni šoli proslavili 30-letnico pokroviteljstva ugledne ljubljanske firme Jugotekstil Impex nad to belokranjsko šolo. Tako dolgo, zlasti pa tako lepo, koristno in prijateljsko sodelovanje je svojevrsten dosežek ne samo v Beli krajini in na Dolenjskem, ampak sploh v Sloveniji. V tem primeru ne gre samo za golo, formalno pokroviteljstvo uspešne firme nad majhno šolo, ampak so ti stiki kaj kmalu prerasli v veliko prijateljstvo, v lepo medsebojno navezanost.

Eden od iniciatorjev pokroviteljstva pred 30 leti, Momir Vuković, ki je ob tej priložnosti prejel najvišje občinsko priznanje, plaketo občine Metlika, je v svojem govoru celo dejal, da se je leta 1960 »začela naša ljubezen, ki traja že 30 let. Nikoli se ni ohladila, vedno je bila topla in pristna«. V teh 30 letih se je Jugotekstil Impex res izkazal kot pozoren in radodaren pokrovitelj.

Proslave ob 30-letnici pokroviteljstva se je udeležil tudi generalni direktor Jugotekstila dr. Tone Hrastelj. Ob tej priložnosti je radodarni pokrovitelj šoli podaril kamkorder ter sliko Dore Ple-

teljsko ne sodeluje samo suhorska šola, ampak cela suhorska krajevna skupnost.

V teh 30 letih pokroviteljstva Jugotekstila Impexa se je na suhovski šoli res veliko spremenilo, vsekakor na boljše, kar je v precejšnji meri tudi zaslug te ljubljanske firme. Žal pa se je v tem času na šoli močno zmanjšalo število učencev. Pred 30 leti, ko je bila na Suhorju še popolna osemletka, jih je bilo 180, danes pa jih je v štirih razredih — od tega pouk v 1. in 2. poteka v kombinaciji — le še 44. A to je vsekakor že druga zgodba. In za konec še ena zanimivost: dve sedanjim učiteljici sta bili že kot učenci te šole deležni pokroviteljske skrbi ljubljanske firme, ob sta od Jugotekstila Impexa kasneje dobivali tudi stipendijo za šolanje na učiteljsko prav za namenom, da se kot učiteljici vrmeta na to šolo.

A. B.

## Sprehod po Metliki

BELO KRAJINO BO TREBA PREENOVATI V ČRNO, kajti vse več črnih zakolov živine, a tudi tako imenovani črni odlagališča najrazličnejših odpadkov ne manjka. Za slednje je malo kva tudi občinska skupščina, ki se sprejela odloka o obveznem organiziranem odvozu smeti, odpadkov in vse drugega iz vasi v metliški občini. Do tega imajo odpor tudi vaščani, saj vedo, komunalno podjetje Metlika ne bo odvažalo nesnage zastoj. Pa drugače ne bo SAŠO MURTIĆ IN ANDREJ ŠENICA sta prejela na nedavnem kvizu CE in mi — bil je v podzemeljski osnovni — znak vzornega voznika. Nič se ne temu čudil, če zapišem, da sta tako SAŠO kot Andrej miličnika. Andrej Šenica je lo komandir metliške miličnice postaja. Lepo vas prosim: kdo drug kot »oblastni« naj bo vzoren?

VELIKO PRIPOMB JE SLIŠATI IN RAČUN buldožerja, ki ure in ure sedel dela na edini metliški sanitarni deponiji. Strokovnjaki iz metliške komunalne trdijo, da tako mora biti. Zaradi inspekcije in inšpektorjev. Buldožer mora sprosti grinjati odpadke, ki jih podjetja in kmetje dovajajo tja. Če buldožer samo krat ne bi bilo na mestu, bi sledila visoka kazni. Komunalci pravijo tudi, da bo buldožer vzdržal dlje, če bo manj delal. Le ka, ki verjetno velja tudi za človeka, in kateri so se je oprleli kot pijanec ploščati DRAGI BRALCI, to je letošnji za Sprehod po Metliki. Pisec vsakotedenskih novic se vam zahvaljuje za potrpežljivo mislijo, da se bomo morali počasi le vaditi tudi na kakšno pikro besedo. Hvala je lepa reč, ostra beseda pa tudi. Zato smo se navezavajo tudi borili. Pa sre in predvsem pogumno v novo 1991!

(T. G.)F

KAMENJE — V semiški krajevni skupnosti so v okviru obširnih melioracij izruvali veliko kamena nasicer precej kraškem svetu. Z novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine pa se hodijo na semiško krajevno skupnost pritoževati, da so z melioracijami naredili veliko škodo in da iz izruvanega kamena ne smejo delati poljskih poti, saj bodo s tem še bolj posegali v prostor in kazili okolje. Zato pa Semičani predlagajo, naj pridejo zaposleni na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine k njimna kmetije, da bodo v koših nosili domov pridelke z njiv.

OGROŽENOST IN SVOBODA — Lastniki zemlje v okolici zloglasnih »Štirih rok« opozarjajo, da so zaradi Romov, ki tam živijo, ogroženi. Zgodilo se je namreč že, da so lastniku stelnjaka, ki je prišel po svoja drva, Romi grozili s puškami in ga odgnali domov, s praznim vozom, seveda. Zato je eden od delegatov na zadnji seji občinske skupščine predlagal, naj bi milica nekoliko bolj pogosto nadzorovala red pri »Štirih rokah«. A mu je drugi delegat oporekal, da morajo imeti tudi Romi svobodo in da ne gre, da jim bi po nekajkrat na dan nakopali na glavo policaje. Za svobodo človeka, ki se zaradi Romov ne more greti z drvmi, se na skupščini ni potegnil nihče.

SLOVENŠČINA — Sicer pa se na črnomaljski seji skupščine doslej ni nihče zavezal niti za slovenski jezik, čeprav z njim marsikdaj ravna v skupščinskih gradivih kot — milo rečeno — prasica z mehcom. Medtem pa je v Črnomlju kar 20 diplomiranih slavistov.

Drobne iz Kočevja

VSE DRSI IN PADA — Standard pada. Podobno je z gospodarstvom, ki tudi gre rakovo pot. V zadnjem obdobju je bilo sploh veliko padavin, da so najprej kar teden dni delavci PTT črpali vodo iz jaskov, kjer imajo telefonske napeljave. Tako zaradi padavin več dni niso delali telefoni. Pada pa zdaj še sneg in temperatura. Žal pa pade s kamionov premalo peska in soli.

JAPONČKI PRIHAJAJO — V Kočevju kot gobe po dežju rastejo tudi prodajalne avtomobile. Zdjaj smo dobili še prodajalno japonskih avtomobilov Nissan v Bračevcih ulici. Zvedeli pa smo, da bo v treh mesecih isti zasebnik uredil v Kočevju še servisno delavnico za nissane in prodajalno rezervnih delov.

VSE PRODAJA — Zasebne in druge prodajalne na vse načine vabijo kupce, predvsem z letaki, ki jih je polno Kočevje. Na nekem listku smo prebrali, da ta in ta občan prodaja ali zamenja za avtomobil »cegu«. Kaj je to cegu, pa uganete, ko preberete, da gre za 3.000 komadov, in spoznate, da bo to najverjetneje opeka. Tako nekateri mučijo slovenščino ali pa nje muči slovenščina.

Ribniški zobotrebc

ODVEČNO PREPRIČEVANJE — Razprave o skupnem nastopu pred plebiscitom na zadnji seji občinske skupščine praktično ni bilo. K mikrofonu je prišel eden delegat iz ITPP in dejal, da si je bil on in večina Slovencev na čistem o plebiscitu že pred 10 in več leti. »Ni nas treba imeti za nezrele in prepričavati ali vabiti na referendum z godbo in baklami.«

PEKA PA NI — V Loškem potoku bi radi zgradili pekarno pa ne bo nič, ker nimajo peka. Kruh vozijo zdaj sem iz Kočevja in Dobrepolj. Kupci so z oskrbo zadovoljni.

KONKURENCA SE POZNA — V Loškem potoku imajo zasebno in družbeno trgovino. Kupci so zadovoljni, ker je zdaj izbira večja in je cene so nižje.

Trebanjske iveri

»LOJZE, DRŽ SE!« — Lojze Peterle je na domačem pogovoru v Trebnjem zapel občinstvo najlepšo čestitko, ki jo je prejela od izvolitvi za predsednika izvršnega sveta. In sicer: ko je bil na nekem obisku v Idriji, je prišel k njemu možakar, za katerega je premier pozneje slišal, da je bil v tujski legiji, in katerega je na lastne oči videl, da je bil že precej »utekočinjen«. Manjava figura je torej pristopila h gospodu Peterletu in rekla neposredno človeško: »Mater, Lojze, drž se!«

MEDDRŽAVNA — Ali bo ali je ne bo, so razvedrili tudi Trebanjci, ko poslušajo in govornjo o načrtovani gradnji ljubljanskega kraka avtomobilske ceste od ljubljane proti Zagrebu. Bi jo Slovenija darovala ali bi jo kupila? Ocenil neki občinski parlamentarec, saj bo ta cesta povezovala nič manj kot dve državi prestolnici.

STROGOST — Lojzeta Peterleta so zadnjič v Trebnjem vprašali, kako gleda na zdravlilne metode dr. Janeza Ruglja, ki se dni doživlja tudi novo medijsko rehabilitacijo. Lojze Peterle je Rugljev pristop ocenil za dobro šolo. Vseeno je ta metoda dejansko nekoliko nepopolna. Neuradno smo namreč zvedeli, da dr. Rugelj nerad sprejema paciente iz svojega izvornega okolja. Nihče ni prerok v svoji domovini.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Mnoge neznanke Črnomaljci o davkih

ČRNomeLJ — Ko je na seji črnomaljske občinske skupščine pretekli petek tekla beseda o predvidenih spremembah sistema javnih financ ali, bolj razumljivo, o novih davkih, ki se nam obetajo, ni bilo od nikogar — če izzamemo direktorja Uprave za družbene prihodke — slišati nikakršnih pohval na račun predvidenih sprememb.

Predvsem pa delegati niso mogli dognati, kaj je tisto, zaradi česar odgovorni pravijo, da bo davčni sistem ponostavljen. V črnomaljski občini je sedaj 7 tisoč davkoplačevalcev, če bo sprejet zakon o dohodnini, pa jih bo 13 do 14 tisoč. Čeprav avtorji novih zakonov zatrjujejo, da bo v prihodnje gospodarstvo razbremenjeno, pa so v Črnomlju prepričani, da bo prav nasprotno, še posebno slabo pa se piše kmetijstvu, od katerega bi po ocenah občina v prihodnjem letu dobila skoraj trikrat več davkov kot letos. Črnomaljecem je očitno najbolj obležal v žledocu zakon o dohodnini, ki naj bi za prihodnost in skrbnost kaznoval z davki tiste, ki so si z odrekanjem, na primer, zgradili hišo, medtem ko tiste, ki so denar porabili za užitek, nihče še vprašal ne bo, kam so dali denar, kaj šele, da bi jih obdavčilo.

Sicer pa se je Črnomaljecem vse skupaj zdela ena sama velika neznanke. M. B.-J.

Sodelovanje je začasno zamrznjeno

Kočevci v Oer-Erkenschwick na igre brez meja?

KOČEVJE — Krajevna skupnost Kočevje-mesto je začasno, dokler se ne izboljšajo odnosi v Jugoslaviji, zamrznila odnose in bratske stike v pobratenimi krajevnimi skupnostmi, ki jih ima v vseh republikah in obeh avtonomnih pokrajinah. Občinska skupščina Kočevje pa bratske odnose ohranja, čeprav v občutno skrajni obliki. Pobratena pa je le z občino Dolina pri Trstu (Italija) in Rab (Hrvaška). V zadnjih nekaj letih je občinska skupščina Kočevje navezala zelo tesne stike z občino Oer-Erkenschwick v Nemčiji, ki pa še niso pripeljali do pobratena.

Letos po volitvah posebnega sodelovanja med občinama ni bilo, ker Kočevje nima denarja za srečanja na sportnem, kulturnem ali kakem drugem področju. Kočevski predlog je bil, naj bi tesneje sodelovali na gospodarskem področju. Žal kočevsko gospodarstvo ne vidi posebne možnosti za tako sodelovanje, Nemci pa so odgovorili, da je njihovo gospodarstvo povsem samostojno in se odloča o sodelovanju izključno na osnovi materialnih koristi. Ugotovljeno pa je, da bi lahko tesneje sodelovali na turističnem področju in bi lahko nemški turisti prihajali sem preživljati svoj letni dopust. Možnosti pa so tudi za razna investicijska vlaganja.

V Oer-Erkenschwicku bodo maja 1991 tudi igre brez meja, na katerih bo sodelovala mladina iz več evropskih držav. Možnost je, da bi na njih sodelovala tudi kočevska ekipa, saj bo stroške bivanja kriil organizator iger. J. P.

Prednovoletne prireditve

ŠENTRUPERT — V tukajšnji osnovni šoli je nastopil 19. decembra New Swing Quartet, ki so ga povabili tudi v druge osnovne šole v občini, da bi popestril otrokom prednovoletne dneve. Gostovanje pevcev sodi k prazničnemu sporedu v občini, v katerega spadajo nastopi pirniških Cicigleja, Cicilajne, Cicirastka in Cicinadjev ter Vrta iz Trebnjega in Žvižgavcev z Mirne.

Jasen odgovor in nova vprašanja

Seja skupščine občine Trebnje — Soglasje z dodatkom k predlogu za občinsko smetišče — Razlika v ceni slabše in boljše vode — Varovanje izvirov

TREBNJE — Med temami, ki so jih obravnavali in »obravnali« delegati na zadnji seji občinske skupščine v Trebnjem, sodi v vrh javnega zanimanja načrtovano smetišče v Globokem in delegati so se urejanju tega posvetili največ. Obravnavali so tudi nekatere druge teme.

Delegati so dobili zagotovilo, da bo globoško smetišče izključno deponija za potrebe sedanje občine Trebnje. Pri tem so soglašali z neko podrobnostjo, in sicer, da bi na smetišče v Globoko lahko dovažali tudi odpadke iz krajevne skupnosti Dole, ki leži v litijski občini. Pred sprejetjem sklepa so sicer dosti obširno spraševali. Franci Smolčič se je v imenu trebanjske krščanske demokratske stranke zanimal, kako je na načrtovanem smetišču poskrbljeno za morebitne velike poplave, kako bo potekalo sortiranje odpadkov in ali države govorice

Tudi Rdeči križ je brez denarja

V Kotu kljub temu srečanje starostnikov

KOT PRI SEMIČU — Krajevna organizacija Rdečega križa Kot-Brezje je ena od treh v semiški krajevni skupnosti, velja pa za eno bolj uspešnih ne le v krajevni skupnosti, ampak v občini nasploh. Kar 400 rednih plačnikov članarine šteje, mnogi so zelo delavni, predvsem pa velja pri tem omeniti požrtvovalni 15-članski odbor.

»Delo naše organizacije, ki je še posebej zaživelo v zadnjih letih, se kaže zlasti v skrbi za stare in bolne ljudi. Teh pa je kar precej, saj imamo samo starostnikov, ki so že dopolnili 70 let, več kot 70.« pravi predsednica krajevne organizacije Kot-Brezje Tatjana Jakša. »Te ljudi še posebej obiskujemo ob novem letu ter žene še ob 8. marcu. Doslej smo jim vedno pripravili tudi darila, a letos to ne bo mo-



Tatjana Jakša

goče, ker nimamo denarja. Žal se vsesplošno pomanjkanje kaže tudi na tem področju. Seveda pa obiskov kljub temu ne bomo opustili, kajti marsikomu niti ni toliko do darila, kot mu je do tople, prijazne besede, pozornosti.« pravi Tatjana.

»Toda čeprav je stiska za denar pri naših ljudeh precej velika, nam je uspelo zbrati skoraj 11 tisoč dinarjev za poplavljenca.« pravi zadovoljno Jakševa, ki ne pozabi omeniti, da se kljub pomanjkanju ne nameravajo odreci srečanja krajanov, starih nad 70 let, ki so ga letos že drugi samostojno pripravili. A ne le zato, ker takšna srečanja v črnomaljski občini niso ravno običaj, temveč zato, ker mnogi ostareli vse leto živijo v pričakovanju tega snidenja, in če bi z njim prenehali, bi bilo razočaranje preveliko. M. B.-J.

Bela krajina ne terja avtonomije

Po besedah socialistov bi radi le status, ki Belokranjcem gre

ČRNomeLJ — Tukajšnja Socialistična stranka je že na novembrski seji zborov občinske skupščine predlagala, naj bi se eden od bodočih zborov republiške skupščine imenoval deželni, v njem pa naj bi bila Bela krajina samostojna dežela. Na seji občinske skupščine, ki je bila pretekli teden, pa so socialisti svojo pobudo še razširili, in sicer so predlagali, naj njihovo zamisel obravnava izvršna sveta črnomaljske in metliške občine. Če bosta pobudo sprejela, naj bi pripravila gradivo, ki naj bi ga obravnavale vse stranke v obeh občinah in obe skupščini, prav pa bi bilo, da bi bile o tem obveščene tudi republiška skupščina in matične stranke v republiki.

Socialisti v svoji pobudi poudarjajo, da z njo nikakor ne mislijo na zapiranje Bele krajine, še manj pa na tradicijo kakršnih koli republik. Dajejo jo le zato, ker menijo, da bi na ta način tudi Bela krajina lahko postala bolj neposredno prisotna v državi Sloveniji. »V povojnem času so Belo krajino omenjali le v zvezi z NOB, drugače pa je bila pozabljena. Menimo, da bi nova organizira-

TITO IN KARDELJ SE UMIKATA

ČRNomeLJ — Glede na pobudo tukajšnega Demosa o odstranitvi slik Tita in Kardelja iz prostorov občinskih upravnih organov in kipa Tita iz sejne sobe, je izvršni svet sprejel predlog, da se slike obeh mož na kulturne način odstranijo s sten in shranijo v ustreznem prostoru. Na njihova mesta pa bi, glede na finančne možnosti, obesili umetniška dela domačih avtorjev, ki jih v črnomaljski občini ni malo. Glede kipa Tita, ki stoji v sejni sobi, in za katerega so se delegati na novembrski seji odločili, da ostane na svojem mestu, pa so pretekli teden menili, da za sejno sobo velja isti red kot za vse druge prostore v občinski stavbi. Demos pa je še dodal, da bi morali, glede na to, da bo do naslednje seje občinske skupščine Slovenija že samostojna, iz sejne sobe poleg Titovega kipa odstraniti tudi jugoslovansko zastavo, tako da bi bila od simbolov v njej le še slovenska trobojnica.

PODPORA AMERIŠKIH SLOVENCEV

ČRNomeLJ — Silvester Mihelčič, ki se je pred kratkim vrnil z gostovanja po Severni Ameriki, je na seji črnomaljske občinske skupščine — tudi sam je njen delegat — spregovoril nekaj besed o tem, kako Slovenci v Ameriki gledajo na dogajanja v Jugoslaviji. Poudaril je, da ljudje moralno sicer podpirajo težnjo Slovencev po osamosvojitvi, vendar pa jih je po drugi strani tudi strah za usodo svojcev, ki jih imajo v Sloveniji, toliko bolj, ker ne vedo, kako bo na osamosvojitve najsevernejše jugoslovanske republike reagirala vojska in ostala Jugoslavija nasploh.

Konec z ravnimi strehami

Pred sprejemom treba predlog odloka o prostorskih in ureditvenih pogojih za del Kočevja dopolniti

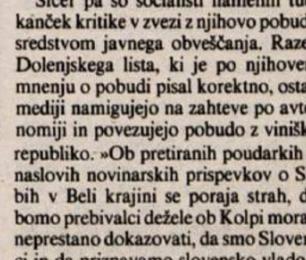
KOČEVJE — Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih (PUP) jugozahodni del mesta Kočevje je bil umaknjen z dnevnega reda zadnje seje zborov občinske skupščine. Odlok predvideva razne dozidave in dopolnilne gradnje, ki so nujne za vzdrževanje sedanjih objektov ali za bivanje in delo prebivalcev. O prostorsko ureditvenih pogojih sta bili dve javni razpravi, in sicer v Kočevju in v KS Ivan Omerza Dolga vas, ker Dolga vas tudi sodi v urbanistični zasnovi k mestu Kočevje. Bistvenih pripomb ni bilo, več pa je bilo takih, ki bodo pomembne za pripravo novih planskih dokumentov. Ena takih pripomb se je nanašala na rekreacijske površine pod Stojno (smučišča, brunarica).

Pripombe na javni tribuni v Dolgi vasi so bile: dostopi na kmetijske površine morajo ostati prosti, zgraditi je treba pločnik ob glavni cesti; opustiti je treba varovanje dveh objektov z umetnostnogradovinsko vrednostjo (Kočevska cesta 10 in 69), ker ogrožata prometno varnost in sta predvidena za rušenje. Pripombe v Kočevju pa so bile: Postavljanje samostojnih kioskov po mestu ni primerno (več predlogov pa je bilo tudi prav nasprotnih), ampak naj bi za te namene preuredili tržnico in še nekatere objekte. Nič več naj bi v mestu ne gradili stolpnic in ravnih streh, ki vse zamakajo. J. P.

Bela krajina ne terja avtonomije

Po besedah socialistov bi radi le status, ki Belokranjcem gre

»Sicer pa so socialisti namenili tudi kanček kritike v zvezi z njihovo pobudo sredstvom javnega obveščanja. Razen Dolenjskega lista, ki je po njihovem mnenju o pobudi pisal korektno, ostali mediji namigujejo na zahtevo po avtonomiji in povezujejo pobudo z viniško republiko.« Ob pretiranih poudarkih v naslovih novinarskih prispevkov o Srbih v Beli krajini se poraja strah, da bomo prebivalci dežele ob Kolpi morali neprestano dokazovati, da smo Slovenci in da priznavamo slovensko vlado,«



POPLAVLJENCA NA OBISKU — Olga Vršnik in njen mož Andrej Kranjc, ki jima je neurje podrla hišo, zdaj pa jima jo gradi kočevska občina, sta se 20. decembra ogledala v Kočevju pri zidarju, sprejela pa sta ju tudi predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič in predsednik občinskega izvršnega sveta Lado Lenassi. Zakonca sta se zahvalila za hitro pomoč in povedala, da gradnja hiše lepo napreduje kljub neprestanemu slabemu vremenu (dež, sneg, mraz) in da bo v kratkem pod streho. (Foto: J. Primc)



OPREMA ODPRLA MOTEL JEZERO — »Oprema« Kočevje je dokaj uspešno zaključila poslovno leto in to proslavila z otvoritvijo razširjenega motela »Jezero« ob Rudniškem jezeru. V pritličju so uredili recepcijo, v nadstropju pa turistične sobe, ki so ne le najlepše v tem delu Dolenjske, ampak tudi naj-sodobnejše opremljene. Ob tej priložnosti so pripravili še razstavo nekaterih svojih novih izdelkov, kot ponjave za tovornjake in osebne avtomobile, premične garaže, nadstreške itd. pa obleke iz protaksa. Na fotografiji: s svečanosti ob otvoritvi prenovljenega in razširjenega motela. Po otvoritvi je na srečanju s poslovnimi sodelavci, člani kolektiva in drugimi direktor Božidar Zajc predstavil Opremo in njene načrte; podelili pa so tudi jubilejne nagrade dolgoletnim članom kolektiva. (Foto: Primc)

»Sicer pa so socialisti namenili tudi kanček kritike v zvezi z njihovo pobudo sredstvom javnega obveščanja. Razen Dolenjskega lista, ki je po njihovem mnenju o pobudi pisal korektno, ostali mediji namigujejo na zahtevo po avtonomiji in povezujejo pobudo z viniško republiko.« Ob pretiranih poudarkih v naslovih novinarskih prispevkov o Srbih v Beli krajini se poraja strah, da bomo prebivalci dežele ob Kolpi morali neprestano dokazovati, da smo Slovenci in da priznavamo slovensko vlado,«

Šest mesecev krajša negotovost

Naročila v Agrostroju

ŠENTRUPERT — Statistiki so na podlagi izračunov o gibanju slovenske industrijske proizvodnje povedali med drugim tudi to, da so industrijska podjetja vse manj zadovoljna z obsegom naročil. Vsako podjetje, ki mu gre vsaj malce bolje, kot so sporočili statistiki, je lahko zadovoljivo. Če spada v kovinsko-predelovalno branžo, katere težak položaj je pravzaprav nedavno povzročil javno in skupščinsko razpravo o razmerah v industriji, velja to še toliko bolj.

V Agrostrojevem obratu v Šentrupertu so glede dela za zdaj zadovoljni, saj imajo po besedah vodje obrata naročil za 6 prihodnjih mesecev. V glavnem gre za srednje velike serije, kar je ugodno že z vidika stroškov na proizvod.

Obrat je nekoliko razširil proizvodni program z izdelavo premičnih namakalnih naprav, t.i. tifonov, katerih prodajni trg je še zmeraj odprt, k širitvi zmogljivosti pa gre pristeti tudi kupljeno tračno žago za razrez paličnega materiala. Glavni dela poteka še naprej na napravah v livarni, ki bo letos predvidoma naredila 180 ton aluminjskih izdelkov. Širitvev oziroma premik livarne v Prelesje kljub omenjeni osrednji vlogi te tehnološke celote so zaenkrat v Agrostroju Šentrupert odložili. To so sicer odločili sami v lastni hiši, vendar so to storili pod težo pretekle in sedanje inflacije in začaranega finančnega kroga, ki izhaja iz nje, ter slabih razmer, ki vladajo v panogi. L. M.

Bela krajina ne terja avtonomije

Po besedah socialistov bi radi le status, ki Belokranjcem gre

ČESTITKA

Izvršni odbor kluba upokojenih delavcev rudnika Kanizarica želi svojim članom in članom kolektiva zdravo in srečno 1991. leto!



POPLAVLJENCA NA OBISKU — Olga Vršnik in njen mož Andrej Kranjc, ki jima je neurje podrla hišo, zdaj pa jima jo gradi kočevska občina, sta se 20. decembra ogledala v Kočevju pri zidarju, sprejela pa sta ju tudi predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič in predsednik občinskega izvršnega sveta Lado Lenassi. Zakonca sta se zahvalila za hitro pomoč in povedala, da gradnja hiše lepo napreduje kljub neprestanemu slabemu vremenu (dež, sneg, mraz) in da bo v kratkem pod streho. (Foto: J. Primc)

V PUGLEDU VESELO V NOVO LETO

KOČEVJE — Hotel Pugled Kočevje je v zadnjih mesecih pripravil več zanimivih in zabavnih prireditev, ki so bile dobro obiskane. To se pozna tudi pri organizaciji silvestrovanja. Medtem ko so za lansko silvestrovanje prodali le 70 vstopnic, so jih za sedanje že do 18. decembra preko 100. Rezervacija velja 430 din, vanjo pa je vračunan bogat silvestrski menu. Igral bo okrepitveni ansambel Obzorje, za humor in zabavo pa bo skrbel še »Kočevski šljaser«.

Šest mesecev krajša negotovost

Naročila v Agrostroju

ŠENTRUPERT — Statistiki so na podlagi izračunov o gibanju slovenske industrijske proizvodnje povedali med drugim tudi to, da so industrijska podjetja vse manj zadovoljna z obsegom naročil. Vsako podjetje, ki mu gre vsaj malce bolje, kot so sporočili statistiki, je lahko zadovoljivo. Če spada v kovinsko-predelovalno branžo, katere težak položaj je pravzaprav nedavno povzročil javno in skupščinsko razpravo o razmerah v industriji, velja to še toliko bolj.

V Agrostrojevem obratu v Šentrupertu so glede dela za zdaj zadovoljni, saj imajo po besedah vodje obrata naročil za 6 prihodnjih mesecev. V glavnem gre za srednje velike serije, kar je ugodno že z vidika stroškov na proizvod.

Obrat je nekoliko razširil proizvodni program z izdelavo premičnih namakalnih naprav, t.i. tifonov, katerih prodajni trg je še zmeraj odprt, k širitvi zmogljivosti pa gre pristeti tudi kupljeno tračno žago za razrez paličnega materiala. Glavni dela poteka še naprej na napravah v livarni, ki bo letos predvidoma naredila 180 ton aluminjskih izdelkov. Širitvev oziroma premik livarne v Prelesje kljub omenjeni osrednji vlogi te tehnološke celote so zaenkrat v Agrostroju Šentrupert odložili. To so sicer odločili sami v lastni hiši, vendar so to storili pod težo pretekle in sedanje inflacije in začaranega finančnega kroga, ki izhaja iz nje, ter slabih razmer, ki vladajo v panogi. L. M.

Šest mesecev krajša negotovost

Naročila v Agrostroju

ŠENTRUPERT — Statistiki so na podlagi izračunov o gibanju slovenske industrijske proizvodnje povedali med drugim tudi to, da so industrijska podjetja vse manj zadovoljna z obsegom naročil. Vsako podjetje, ki mu gre vsaj malce bolje, kot so sporočili statistiki, je lahko zadovoljivo. Če spada v kovinsko-predelovalno branžo, katere težak položaj je pravzaprav nedavno povzročil javno in skupščinsko razpravo o razmerah v industriji, velja to še toliko bolj.

V Agrostrojevem obratu v Šentrupertu so glede dela za zdaj zadovoljni, saj imajo po besedah vodje obrata naročil za 6 prihodnjih mesecev. V glavnem gre za srednje velike serije, kar je ugodno že z vidika stroškov na proizvod.

Obrat je nekoliko razširil proizvodni program z izdelavo premičnih namakalnih naprav, t.i. tifonov, katerih prodajni trg je še zmeraj odprt, k širitvi zmogljivosti pa gre pristeti tudi kupljeno tračno žago za razrez paličnega materiala. Glavni dela poteka še naprej na napravah v livarni, ki bo letos predvidoma naredila 180 ton aluminjskih izdelkov. Širitvev oziroma premik livarne v Prelesje kljub omenjeni osrednji vlogi te tehnološke celote so zaenkrat v Agrostroju Šentrupert odložili. To so sicer odločili sami v lastni hiši, vendar so to storili pod težo pretekle in sedanje inflacije in začaranega finančnega kroga, ki izhaja iz nje, ter slabih razmer, ki vladajo v panogi. L. M.

SKRB ZA DEDIŠČINO

ŠENTRUPERT — Potrebno je narediti načrt prostorskega razvoja, hkrati pa moramo ugotoviti, kaj je dobrega v arhitekturi v Mirenski dolini in kaj od tega bi veljalo ponuditi kot model za bodočo gradnjo v tem prostoru. Za gradnjo po tem modelu pa bi morala kaj primakniti tudi družba. V tej smeri so razpravljali na okrogli mizi o trških naseljih v Mirenski dolini, ki je bila 20. decembra v učilnici šentruperskega župnišča. Več v naslednji Prilogi.

**Kako so Brežice postale bogate**

**Sadovi naivnosti**

**BREŽICE** — Brežičani se niso prav nič razveselili podatka, da bodo med 15. občninami, ki ne bodo deležne odstopljenega prometnega davka. To pomeni, da se bo ves prometni davek, ki ga bodo pobrali v občini, stekal na republiko, nazaj pa ne bo niti enega samega odstotka.

Kar težko je razumeti, od kod tako nenadna uvrstitev občine med 15 najboljših po dohodkih, saj vsak, ki tu živi, prav dobro ve, da se ni nič spremenilo na bolje. Še lansko leto se je kar 70 odst. v občini pobranega prometnega davka vračalo spet nazaj Brežičanom.

Odstopljeni prometni davek ima pomembno mesto med občinskimi proračunskimi viri, zato ni čudno, da so Brežičani odločeni narediti vse, da ga spet pridobijo. Tako bodo v kratkem zahtevali sestanke pri predsedniku republiške vlade, da bi zadevo razjasnili. Resda se je po dveh letih delež prihodkov iz OD delavcev, ki samostojno opravljajo dejavnost, spet zvečal in so Brežiče po tem prihodku med najmočnejšimi občninami v Sloveniji, vendar to gotovo ne more biti dovolj za veliko napredovanje po lestvici.

Od kod republiškim ustanovam misel, da brežiška občina ne potrebuje odstopljenega prometnega davka? Če mislijo, da bodo na ta način nagradili na vseh področjih zadnje Brežičane, se motijo. Po vsej verjetnosti gre pri tej zadevi za neko drugo stvar. Brežičani priznavajo, da so napako naredili sami. Kot ponavadi so bili preveč pošteno in so točno ter navno navajali podatke o svojih prihodkih. Mogoče so s tem hoteli pokazati, da v občini vsaj nekaj le kaže na boljše. Zdej se jim je tak poskus obrestoval, seveda z negativnimi obrestimi. Tako so po novem bogatejši samo za spoznanje, da se dober gospodar ne pozna le po poštenosti, ampak predvsem po tem, koliko je pretkan in iznajdljiv. V Brežicah na žalost po tem niso nikoli kdove kako sloveli.

B. DUŠIČ

• Smo narod s kompleksom majnosti in oblast s kompleksom veličine. (Kreft)



Franc Čizmek

**Kupna moč upada**

**KRŠKO** — V teh dneh je v Nakupovalnem centru krške M—Preskrbe sicer večja gneča, vendar tamkajšnji trgovci še vedno niso zadovoljni. Prodaja upada, in to ne samo na račun zasebne konkurence, marveč tudi zaradi vse manjše kupne moči.

Nasploh je v blagovnicah prodaja bolj upadla kot v manjših prodajalnah, kar so opazili tudi v Ljubljani ali v Celju, ugotavlja vodja nakupovalnega Preskrbinega centra v Krškem Franc Čizmek. »V celoti je prodaja manjša za petino, najbolj pa se nam pozna padec prodaje pri tekstilu. V celoti je tekstil v dobrih starih časih predstavljal več kot pol našega izkupička, zdaj pa je padel pod dve petini. Da je tako, ni seveda nič čudnega, naši sosedje v Kovinarski so na primer pretekli mesec dobili dvakrat po 1600 din, in to vsi po vrsti, od direktorja do delavca. SOP, ki je nekdanji slovel kot izjemno dobra gospodarska organizacija, nam računov za hrano ni plačal celih devet mesecev,« pravi Čizmek. Tako se prodaja za malenkost poveča samo na plačilne dneve.

Čeprav je domača trgovina v veliko slabšem položaju kot avstrijska, ki lahko mizo in stole od Krivaje prodaja za 974 šilingov — natančno taka garnitura pa stane v Krškem več kot 4000 din — se v Preskrbi trudijo pomagati si s popusti. Zdej dajejo popuste za vsak nakup nad 1000 din, do novega leta bodo dajali 25-odst. popust za konfekcijo, podobno tudi za pohištvo. Vsi ti popusti pa veljajo le za gotovinska plačila.

J. S.

**Če bodo programi, bo še kapital**

**Brežičani bodo konkurirali za sredstva za intervencije v gospodarstvu in za demografsko ogrožena območja — Za začetek 8 razvojnih programov**

**BREŽICE** — Čeprav še ni ustrezne zakonodaje, ki bi zagotavljala vire financiranja novih programov v gospodarstvu, Brežičani vendarle pričakujejo, da se bo za to razumno poskrbelo. Za začetek so na občini zbrali 8 obetavnih programov zasebnikov, ki so trenutno v postopku na sekretariatu za drobno gospodarstvo. Projekte so predstavili tudi republiški vladi, ki jih je zelo dobro sprejela, zato si zdaj obetajo še materialno podporo.

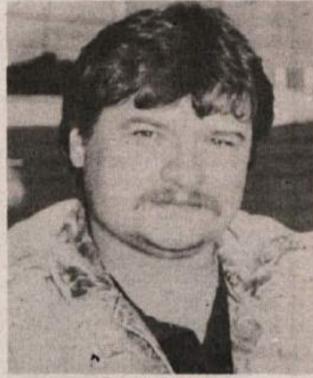
Drago Lopert, član občinskega IS in direktor davčne uprave, sodi, da so razvojni programi dobro pripravljene. Zanimivo je, da vseh 8 zasebnikov potrebuje sredstva za nove proizvodne prostore, medtem ko so si potrebne stroje ob različnih olajšavah postopoma že nakupili. Tako imajo vsi po vrsti zelo močne strojne parke, a jim manjka delovni prostor, ki ga ni mogoče graditi vsako leto po malem.

Sofinanciranje novih programov, ki naj bi ponudili 70 do 80 novih delovnih mest, išče 6 zasebnih podjetij in dva obrtnika. Podjetje GAMA potrebuje halo za kooperacijska dela in trgovino, TKI Globoko prav tako prostore za

razširitev proizvodnih zmogljivosti, medtem ko išče papirna galerija EVROSTYLE vložek za ustanovitev mešane družbe za proizvodnjo papirnih izdelkov in za izgradnjo poslovnega prostora. Med novimi programi je tudi

servisno, trgovinsko dejavnost in proizvodnjo avtokozmetike (Filipčič); za proizvodnjo tangencialnih diskov, av-

• »Naša občina si bo prizadevala pridobiti tudi sredstva na osnovi zakona o intervencijah v gospodarstvu (na razpolago bo 700 milijonov DEM) in zakona o demografsko ogroženih območjih, kjer bo na razpolago 500 do 900 milijonov dinarjev. Ravno zaradi tega smo nekaterim podjetjem že pomagali pripraviti razvojne programe in oblikovali vzorec, po katerem jih pripravijo, in konkurirajo za pridobitev republiških sredstev. Nove razvojne programe je potrebno čimprej dostaviti skupščini občine Brežice, da bi na osnovi posameznih projektov lahko pripravili občinski razvojni program,« opozarja Drago Lopert.



Drago Lopert

podjetje FARMATIN, zasebna mlekarna z možnostjo predelave 10.000 litrov mleka na dan in proizvodnjo mlečnih izdelkov. Tudi ostali podjetji in oba obrtnika potrebujejo nove hale: za

tomatskih sklopk in za revizijske preglede lokomotiv (Pangerčič); za proizvodnjo strojnih postrojenj in za predelavo stropora za avstrijskega partnerja po že sklenjeni pogodbi (Blažević) ter za razširitev proizvodnih kapacitet delov za avtomobile Renault 5 podjetja IMV Revoz (Planinšek).

B. DUŠIČ

**BRV ČEZ SAVO BO**

**BOŠTANJ** — Predsednik sveta krajevne skupnosti Boštanj, Jure Šlogar, nam je povedal, da so se z vaškiimi odbori dogovorili, da krajevna skupnost primakne 600.000 din za bry čez Savo pri Radni, kjer je bil nekdanji lesen most. Celotna naložba naj bi veljala okrog 3,5 milijona dinarjev. Od tega je milijon dinarjev že obljubila sevniška Jutrarnjka, preostali denar pa naj bi prispevala druga sevniška podjetja, občina in Petrol kot investitor plinovoda, ki bi ga speljali ob brvi namesto pod Savo.

**VESELO V ZADNJE DNI DECEMBRA**

**BREŽICE** — Že od ponedeljka dalje obiskuje brežiške otroke dedek Mraz, in sicer vsak dan ob 15.30, ko je na Cesti prvih borcev tudi zabavni program. Na božični predvečer so pripravili tudi božični program in za zadnji večer v letu še silvestrovanje. Za otroke sta v teh dneh privlačna domači kino in občinska matična knjižnica, kjer so pripravili vrsto risank, otroških pravljic in tudi ure pravljic.

- Ljudje so žalostni, ker nimajo repa za mahanje. (Eile)
- Vera je samo pol stvari. Druga polovica je nevera.
- Vsaka ženska ima v sebi nekaj, kar nas spominja na kamikaze.
- Kadar ženski solze zamegljajo oči, je moški tisti, ki ne vidi jasno. (Tournier)

B. H.

**Težko je, a na stečaj ne mislijo**

**Delavci kostanjeviške Iskre imajo dovolj dela in tudi plače še dobivajo**

**KOSTANJEVICA** — Direktor kostanjeviške Iskre Peter Luštek pravi, da se razmere za gospodarstvo zaostrujejo iz dneva v dan, ampak on sam in tovarna industrijske elektronike še ne mečeta puške v koruzo. To pa pomeni, da v tej tovarni o kakšnem stečaju sploh ne razmišljajo. Pa tudi dela imajo več kot dovolj, zlasti za svoje tuje kupce, ki pa se zanimajo tudi za tesnejše sodelovanje.

Direktor Luštek je povedal, da je bil sprva navdušen nad Markovićevim programom, ko pa so začele naraščati cene vhodnih materialov in surovin, je šlo tovarni vedno slabše. Najhuje je seveda, da tovarna izvozi kar tri četrtine svojih izdelkov in s tem ustvari komaj tretjino prihodka. »To lahko najbolj nazorno pokaže, kako precenjen je dinar. Zdej obljublajo izvozne spodbude na neto devizni učinek, a s tem nas ne bodo rešili. Te stimulacije v državnih obveznicah so namreč v celoti izplačljive šele leta 2000. Če si jih daš izplačati prej, pa izgubiš 20 odst. na leto,« je povedal Luštek. Kljub vsemu vztrajajo pri izvozu, kajti tujega kupca ne pridobiš v kratkem času, izgubiš pa ga lahko čez noč in nikoli več se ne vrne, pravijo v tovarni. Da tako vztrajajo pri izvozu, vplivajo tudi razmere na domačem trgu. Domači trg je dobesedno razpadel, kajti v Srbiji ne prodajajo od blokade

naprej, pri ostalih pa se je rok plačila razvlekel na tri mesece in več. Tudi v Sloveniji se gospodarski položaj slabša iz tedna v teden. »Zato imamo tako kot ostali blokado žiro računa, a mislim, da se bomo izvlekli.«

**ZAHVALE ZA POMOČ POPLAVLJENCEM**

**SEVNICA** — Predsednica sevniške občinske skupščine Breda Mijović bo v petek, 4. januarja 1991, na priložnostni slovesnosti v kulturni dvorani sevniškega gasilskega doma podelila zahvale občinskemu štabu za civilno zaščito Sevnica ter vsem podjetjem, krajevnim skupnostim, gasilskim društvom in gasilskim enotam za požrtvovalno delo ob prvonovembrski poplavi. Sevnškemu Jugotanimu in radiu pa bodo izročili medaljo Dušana Kvedra-Tomaža.

Težave so, ampak 234 delavcev v kostanjeviški Iskri ima dela dovolj in v bližnji prihodnosti ne kanijo nikogar postaviti na cesto. Dosedanji rezultati te tovarne — samo v desetih mesecih letos so izvozili za več kot milijon dolarjev uporov — obetajo rešitev. Po novem letu bodo postali družja z omejeno odgovornostjo v holdingu Iskre, zanje pa se zanima tudi nemški partner. Pristajajo na to, da kupi del fabrike, ampak le pod pogojem, da vodilna garnitura tudi kupi svoj delež. Tega denarja vsaj za sedaj dovoljno nimajo, so pa vsi zaposleni vložili v tovarno 100.000 DEM.

J. SIMČIČ

**DOBER ODZIV KRVODAJALCEV**

**SEVNICA** — Občinski odbor Rdečega križa je v letu 1990 presegal načrte na področju krvodajalstva. K temu je pripomogla tudi zadnja akcija, ko je prišlo na odzvem krvi 537 krvodajalcev, dejanskih odzvemov pa je bilo 501. Največ krvodajalcev je bilo iz Lisce.

enako kot tedaj. Božič poleg tega ni odgovoril na nekatera pisna vprašanja komisije, ki jih je posredovala županja. Odborniki so poudarjali, da je komandant OŠTO ne le vojaška, ampak tudi politična osebnost in kot taki mu ne oni niti ljudje na terenu ne zaupajo več. Očitali so mu tudi nekooperativnost s sevniško vlado pri racionalizaciji občinske uprave in da je imela tudi komisija za izdelavo varnostne ocene probleme z njim. Odbornik Franc Sotošek je trdil nasprotno, da uživa Božič zaupanje OŠTO, katerega član je tudi on sam, in se vprašal, kdo je bil kaznovan za tisto, česar (še) ni storil. Podobno je namreč pojasnil v svojem zagovoru Božič, ko je komisiji očitil, da ga je že vnaprej obsodila, ko ga sploh ni povabila na pogovor. Za komandanta se je zavzela tudi županja, a brez haska.

P. PERC



**DRŽAVNA INOVATIVNOST** — Član slovenskega predsedstva dr. Matjaž Kmecl in Odbora 57 mag. Igor Omerza (na sliki) sta na petkovi skupni seji sevniške občinske skupščine odbornikom govorila o plebiscitu, zatem pa tudi odgovarjala na številna vprašanja. Poudarila sta, da ta plebiscit ni uperjen zoper nikogar, ki nam hoče dobro, in da bo za plebiscitu potrebna tudi državna inovativnost. Kajti ne bodo mogoče evforične rešitve, ampak pretehtane, ker je vsaka lahko usodna. (Foto: P. Perc)

**Kmetje in lovci bolj strpni**

**Dogovor o zmanjšanju škode v kmetijstvu**

**SEVNICA** — Po razvoju dogodkov na petkovem zasedanju sevniške občinske skupščine, ko so novem zakonu spet morali plačevati zakupnino kot nekoč. Opozorili so, da je k večji škodi prispeval tudi človek, predvsem Lovska zveza Slovenije s sporazumom o gojitvenih smernicah divjadi, ki so si ga povzročila divjad na kmetijskih površinah.

pančič in Julij Jeraj (Koalicija demosa in liberaine demokratske stranke) so menili, da bodo lovci po novem zakonu spet morali plačevati zakupnino kot nekoč. Opozorili so, da je k večji škodi prispeval tudi človek, predvsem Lovska zveza Slovenije s sporazumom o gojitvenih smernicah divjadi, ki so si ga povzročila divjad na kmetijskih površinah.

Predsednik Zveze lovskih družin Posavja dr. Jurij Pesjak je povedal, da so lovske družine v sevniški občini do 15. decembra obravnavale skupno 235 primerov prijavitelne škode in zanje izplačali 194.815 din. Daleč najvišjo izplačano škodo beležijo boštanjski lovci (75.384 din), sledi LD Zabukovje (40.000 din), LD Studenec (25.720 din), LD Tržišče (21.282 din) itd. Daleč največjo škodo povzročata divji prašiči in tudi srnjad. Do srede decembra so lovci odstrelili 111 divjih prašičev in 579 kosov srnjadi, pri čemer so že močno presegle svoje načrte. Damjakov so v tem času ustrelili 33, navadnih jelenov pa 7.

• Po sklepu sevniške občinske skupščine bodo poslej komisije za ocenjevanje škode zaradi divjadi nevtralne (lovci so zatrjevali, da so bile že doslej, saj je zanemarljivo število pritožb kmetov za arbitražo občinske komisije, pa še ta ni prisodila bistveno večje odškodnine kot krajevna lovska komisija) in bodo v njej lovci, kmetje in gozdarji. Škodo bodo poslej prijavljali na krajevnih uradih oz. občini in o tem le seznanjali lovske družine. Pristojni organi bodo spremljali zmanjšanje stalež divjadi, iz vsake zaščite pa bodo izvzeti divji prašiči.

Pesjak, sicer odbornik iz vrst socialistov, je povedal, da so samo v zadnjem mesecu uplenili več divjih prašičev kot prej celo leto. To pa je omogočilo primerno vreme, se pravi sneg, ki je odkril sledi prašičev. Jože Kunšek, Franc Šurn, Tine Zu-

lovci napisali »na svojo kožo«. Kmetje vse škode (domnevajo, da gre za kakšnih 30 odstotkov!) niti ne prijavljajo, ker nočejo biti priča dostikrat poniževalnim pogajanjem z lovsкими odškodninskimi komisijami.

**Sevniški paberki**

**MARKE** — Navkljub pomani mark smo se s kančkom strahu in upsrucu ter z nekaj dinarji v žepu vendar tili raziskovanja resnice o najstarejši v znanem sevnškem gostinskem lokot smo objubili v teje rubriki v pištevilki. Moramo priznati, da so nam stili postregli z dobrim plzenskim pčeskim sirom, medtem ko o kakšni ni« (kakor se po češko reče gospodje posebnimi nalogami ni bilo ne du sluha. Je pa podjetni gostinec le p da morebiti že po novem letu uteg boljšati ponudbo svojim cenjenim stom, toda ker ne mara reklame, kajmo, kaj se bo iz tega izcinilo).

**BLAGAJNA** — Naš vse bolj svob in popularni kolega Alfred Zelenič drugum tudi predsednik Zeleniške in tajnik sevniške podružnice bivševenske kmečke zveze (zdaj ljudske kel), precej da na svoji image. »Zelenifred pravi, da mu je od marca uspelo je sestala občinska komisija za vkat okolja, ki pa žal ni bila odprta za jate in. Zatrjuje tudi, da so bili Zeleni vseski načelo javnosti, tudi ob nedavnem s ku strankarskih pravkov pred ple, tom, za katerega smo novinarji zveo ko rekoč pred dvanajstjo, in da te drže taki sestanki tudi v bodoče »v dr mogli postati nekdanja zloglasna ordinaracija, čeprav si nekdo želi pr Fredi nam je tik pred prazniki se z da mu je po dolgotrajnem bojevo sevniško občino na sodišču in uspelo do dobra osušil občinsko blagajno.

# V kratkem bodo vključili microvax

Študijska knjižnica Mirana Jarca prehaja na računalniški sistem poslovanja in širšega delovanja, s tem pa postaja tudi eden od pomembnih regijskih knjižnično-informacijskih centrov v Sloveniji — Informacije iz vsega sveta

**NOVO MESTO** — Ko smo oktobra pisali o tem, da ima študijska knjižnica Mirana Jarca dokaj široke možnosti, da se razmeroma kmalu preoblikuje v knjižnično-

informacijski center in vključi v tovrstni slovenski sistem, nismo povsem verjeli, da je to ostvarljivo, tembolj, ker je bilo pravzaprav vse odvisno od tega, ali bo knjižnica z akcijo zbrala dovolj denarja za nabavo računalniške opreme in navezavo na zunanji sistem ali ne. Izkazalo pa se je, da je bila ta nejevernost odveč, akcija pa, čeprav ni doživela množičnih odzivov (pomagala sta le SDK in študijski servis), vsaj toliko uspešna, da je knjižnica, potem ko je dobila denar še iz republike in nekaj primaknila tudi sama, že pred dnevi začela izvajati načrt računalniške opremljanja.

Ob obisku v študijski knjižnici prejšnji teden smo se lahko sami prepričali, da je microvax (ta tip računalnika je priporočen kot najustreznejši) že montiran in tudi vse instalacije v zvezi z računalniškimi opremljanjem že razpeljane. Tovrstna dela pospešeno potekajo, tako da bi se novo obdobje, ki ga bo knjižnica omogočila računalniška oprema, začelo takoj po novem letu. Zaenkrat bo na voljo sedem terminalov, kolikor jih je v zdajšnji stiski s prostorom sploh mogoče postaviti, ko pa bo zgrajen prizidek in bo knjižnica prenovljena, bo delovalo dvajset terminalov. Terminali bodo deloma na voljo za poslovanje knjižnice, večji del pa jih bo služil uporabnikom pri iskanju najrazličnejših informacij. Že s

1. januarjem bo začela knjižnica prehajati na postavitve, kakršna bo veljala po dograditvi oziroma prenovi prostorov.

»Že s 1. januarjem se bo začelo računalniško oblikovanje katalogov in to bo praktično omogočilo, da noben obiskovalec, ki bo iskal kakršnekoli informacije o literaturi iz Slovenije, Jugoslavije, Evrope in ostalega sveta, ne bo ostal nepostrežen.« sta poudarila ravnatelj Janez Mežan in Nataša Petrov, ki trenutno najbolj bdiata nad posodabljanjem študijske knjižnice. Povedala sta tudi, da bo v knjižnici naslednje dneve potekalo intenzivno uvajanje knjižničnega osebja v novo, računalniško obdobje, vendar pa izposoja zaradi tega ne bo nič prizadeta. Obiskovalci bodo postreženi enako hitro, kvalitetno in vljudno, kot da se v knjižnici ne dogaja preoblikovanje, se pravi brez zastojev.

Predvidevajo, da bo novi sistem v knjižnici v nekaj tednih že tako utrjen, da ga bodo lahko pokazali širši javnosti. Februarja načrtujejo dneve odprtih vrat, v katerih nameravajo z novostmi, ki nastajajo v knjižnici z uvedbo računalniške opreme in komunikacijske navezave na glavni knjižnično-informacijski sistem pri nas, seznaniti tako tiste, ki so omogočili posodabljanje knjižnice, kot redne uporabnike in tudi strokovnjake, ki jih bodo nove možnosti v knjižnici še posebej zanimala.

I. ZORAN

## Slovenska himna

Kot himna velja le 7. kitica Zdravljice

Slovenska država ima tako kot vse druge države svojo himno. Z 12. ustavnim amandmajem in Zakonom o himni republike Slovenije je bilo določeno, da je besedilo himne sedma kitica Prešernove Zdravljice, kot jo je uglasbil skladatelj Stanko Premrl. Državna himna je torej znana in priljubljena Zdravljica, ki se poje sedma kitica z začetnimi verbi »Žive naj vsi narodi«. Na koncertih in prireditvah ni treba vstajati, če se poje pesem od začetka z

verzi »Prijatli obrodile so trte vince nam sladko«, saj v tem primeru pesem nima značaja državne himne.

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je te dni izdala slovensko državno himno v notnem zapisu za enoglasje s klavirjem, za mladinski, dekliski, ženski, moški in mešani zbor. Tiskovino so poslali vsem šolam, zborom, kulturno-umetniškim ustanovam in drugim. Plačilo 50 din lahko prejemniki notne tiskovine nakažejo na tekoči račun 50101-878-47478 s pripisom »za slovensko himno«. Zbrani denar bo porabljen za nakup novega klavirja v Nazarjah, kjer je nedavna poplava uničila tamkajšnji koncertni klavir.

## kultura in izobraževanje

• Naša največja tragedija bi bila, če bo čez pet let komunizem postal nekakšna nostalgčna ideja, ki bo inspirirala filme o tem, kako lepo nam je bilo v sedemdesetih letih. (Džindžić)

# Brez kulturnega doma ne bo kulture

Tako menijo kulturni delavci v Loškem Potoku, kjer so pred kratkim slavili 90 let kulturnega delovanja — Dobro volje veliko, denarja pa premalo

**LOŠKI POTOK, RIBNICA** — Poročali smo že, da koncert »Loški potok poje« ni mogel biti v dvorani kulturnega doma, ker ta ni več uporaben, ampak v telovadnici osnovne šole. Prvi kulturni dom so v takrat revnem Loškem Potoku zgradili domačini pred okoli 80 leti, danes pa si nikakor ne morejo postaviti novega, da bi spet oživili kulturno dejavnost.

Albin Košmerl, predsednik KUD Ivan Vrtačnik iz Loškega Potoka pravi, da je nov kulturni dom temu kraju nujen potreben, saj bo sicer zamrla še tista kulturna dejavnost, ki obstaja. Po zamisli iz leta 1988 naj bi bila v pritličju doma dvorana s odrom in drugimi potrebnimi prostori, pod njimi poslovni prostori (pekarna, mesarija, bife), v nadstropju pa eno ali dve stanovanji. Morda bi bili v domu še prostori za knjižnico, ki zdaj kar ne more zaživeti. Investicije KUD sam ne more izpeljati, zato pričakuje pomoč občine, predvsem računajo, da bodo prišli na vrsto pri združenih občinskih sredstvih, saj so že zaključene ali pa so pred zaključitvijo investicije iz teh virov, kot so Milova hiša, šola v Sodražici, šolska stavba v Ribnici itd.

O tej zamisli Potočanov je predsednik občinskega izvršnega sveta Janez Henigman dejal, da je uresničljiva, če so krajanje Loškega Potoka zainteresirani za kulturo in gradnjo doma. Pomagala bo občina, če bo ta investicija prišla v programe, ki jih bo možno financirati s tako imenovanimi javnimi krediti. So pa še nejasnosti, kje se bo denar za take investicije zbiral.

Podobno so menili še nekateri drugi. Opozorili so, da bi denar za to investicijo bil, če bi podaljšali samoupravni sporazum o združevanju sredstev gospodarstva po stopnji 2 odstotka od dohodka za obnovo in gradnjo kulturnih, športnih, šolskih in otrokovaštvenih objektov. Sedanji bo potekel spomlad. Če bo sprejet nov, pa vse kaže, da Loški Potok ne bo prvi na vrsti, ampak bosta prej še ena stavba stare šole v Ribnici in vrtec v Dolenji vasi.

J. PRIMC

## V BREŽICAH SPET GLEDALIŠKI ABONMA

**BREŽICE** — Zavod za kulturo je tudi letos začel vpisovati v gledališki abonma, ki bo potekal vse do prve predstave 11. januarja, ko se bo na brežiškem odru predstavilo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z igro »Camera obscura«. Po njej si bodo Brežičani lahko ogledali še vselej aktualno »Mandragolo« v izvedbi Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. Tretjo abonmajsko predstavo »Kdo se boji Virginije Woolf« bo odigralo Prešernovo gledališče iz Kranja, medtem ko bo zadnja predstava »Pozno popoldne Zvonimirja Burkeja« v produkciji ljubljanskega Cankarjevega doma. Vpisovanje v abonma, ki stane 300, oziroma za dijake in študente 200 din, poteka vsak dan v tajništvu Zavoda za kulturo.

## PREDSTAVITEV TUDI V GROSUPLJEM

**GROSUPLJE** — Revija Rast, ki izhaja v Novem mestu, so v torek, 18. decembra, predstavili tudi v Grosupljem. O vseh tretje številke in še več o tem, kakšne sestavke bo moč brati v naslednjih številkah Rasti, je govorila odgovorna urednica Nataša Petrov. Revija pa bo v tej občini opravljala pravo poslanstvo takrat, ko bo imela tudi na grosupljskem območju več sodelavcev, bralec in naročnikov.

## Priznanja tudi za kulturnike

**NOVO MESTO** — Občinska Zveza kulturnih organizacij v Novem mestu je ustanovila posebno priznanje, s katerim bo nagradila posameznike in skupine za njihovo dolgoletno uspešno delovanje ali pa za njihove pomembne dosežke na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti v novomeški občini.

Ugotavljajo, da ni malo takih, ki so se v minulih letih še posebej trudili in se izkazali s kakovostnim delom, za kar pa niso dobili nikakršnega plačila in dostikrat niti javne zahvale ne. Resnično so služni ljubiteljski kulturni delavci, ki bi jim priznanje Zveze kulturnih organizacij najprej šlo, ne delujejo samo v Novem mestu in večjih podeželskih središčih, temveč bi bilo moč prenekaterega najti tudi v manjših, odročnejših krajih.

Novomeška Zveza kulturnih organizacij bo novoustanovljena priznanja prvič podelila v letu 1991, bržčas na osrednji prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku v Novem mestu, na glasbeno-literarnem večeru, ki bo 8. februarja v Domu kulture. Za prvič bo teh priznanj nekajkrat več, kot bi jih bilo, če bi jih podeljevali že prej. Ne nazadnje tudi zato, ker bi radi s tem poravnali dolg do preteklosti, se pravi, nagradili s priznanjem tiste posameznike in skupine, katerih ustvarjalni ali postvarjalni zenit je že v zatonu.

V tajništvo Zveze kulturnih organizacij v Novem mestu je minule dni pripelo že nekaj deset predlogov za priznanje. Predlogi so prišli predvsem iz društev in skupin, medtem ko so posameznike ki delujejo na področju ljubiteljske kulture kot individualci, za priznanje evidencialni tudi organi Zveze kulturnih organizacij.

Vse predloge bodo pretresli še strokovni odbori Zveze kulturnih organizacij, ker v Zvezi kulturnih organizacij ne želijo, da bi potem prišli na dan očitki, da so koga protežirali ali zapostavili. Dokončen izbor dobitnikov priznanj bo opravila komisija, ki jo je imenovalo predsedstvo Zveze kulturnih organizacij.

I. ZORAN

# Novolesovi godbeniki v novi izdaji

V soboto se je pihalni orkester Novolesa prvič javno predstavil z novim dirigentom Mirom Šajetom — Dosedanjemu dirigentu Milanu Posavcu, ki je orkester odil 30 let, so izrekli zahvalo, ZKO Slovenije pa mu je podelila Gallusovo listino

**STRAŽA** — V soboto, 22. decembra, se je v straškem kulturnem domu svoim številnim zvestim poslušalcem spet predstavil pihalni orkester Novolesa s slovečernim koncertom, katerega program je bil sestavljen iz dveh delov, resnega in zabavnega, je izrekel novoletno voščilo Stražanom, pokrovitelju Novolesu in vsem prebivalcem straške krajevne skupnosti. Koncert pa ni bil samo prijetno glasbeno voščilo in lep kulturni dogodek, temveč je bil nekaj več: pravi kulturni praznik in za nastopajoči orkester tudi prelomni dogodek. Z Novolesovim pihalnim orkestrom je namreč omenjenega večera prvič nastopil njegov novi dirigent, domačin Miro Šaje, absolvent Akademije za glasbo v Ljubljani, mlad in perspektiven strokovnjak.

Ob izvajanju prve skladbe je orkester dirigiral Milan Posavec, ki je Novolesove godbenike strokovno vodil celih sedes let. To je pomenilo tudi njegovo pokončno slovo od dirigentske palice, to je pred nadaljevanjem slovesno predal svojemu mlademu nasledniku v dirigentskem mestu v Novolesovem orkestru, Miru Šajetu. Po prvi skladbi program, ki ga je povezoval Jože Kalkner, za več minut prekinili, da so lahko dolgoletnemu dirigentu Milanu Posavcu izkazali čast in mu izrekli zahvalo vsi, ki so cenili njegov trud v Novolesovem orkestru pa v Zdrženju pihalnih orkestrrov Dolenjske in Bele

krajine, v ZKO in še kje, predvsem pri bogatemu glasbenemu in ostalega kulturnega življenja pod Srbotnikom. Ob odhodu v dirigentski »pokoj« so mu izrekli besede zahvale vsi iz omenjenih organizacij in okolij, vključno s predstavnikom Novolesa. Še posebej je Milanu Posavcu za vse, kar je storil zanj, hvaležen sam orkester. Njegov predsednik Jože Koporec je posebej omenil, kako je bilo na samem začetku, ko člani orkestra niso poznali niti not, kar je za dirigenta pomenilo še večji napor pri uvajanju posameznikov v harmonično

• Predstavnik ZKO Slovenije Vlado Brlec pa je Posavcu izročil Gallusovo listino, republiško priznanje, ki ga lahko dobe le dirigenti, za katerimi ostajajo rezultati. Kot je bilo povedano ob izročitvi. Kako redka so taka priznanja, pove podatek, da nosi Gallusova lista, ki jo je dobil Posavec, šteje 88. Odveč je omenjati, kako je bil Posavec vesel odličja, kakor tudi vsega, česar je bil deležen ob sobotni uradni poslovitvi od dirigentske palice.

celoto. Pod njegovim vodstvom so imeli godbeniki krepko nad 2000 ur vaj, na katere pa se je moral Posavec voziti iz Ljubljane. »Ni denarja, s katerim bi mogli našemu dolgoletnemu dirigentu poplačati vse, kar je storil za nas,« je poudaril Koporec.

Ob predaji dirigentske palice svojemu nasledniku Miru Šajetu je Milan Posavec izrazil željo, da bi mu služila vsaj trideset let, tako kot je njemu. V dvorani ni nihče pomislil, da tudi ne bi bilo tako. Kajti na odru je bil Novolesov pihalni orkester že v novi, pomlajeni izdaji, se pravi, da prevladujejo mladi in solani godbeniki (v Straži že vrsto let deluje oddelek novomeške glasbene šole, ki izobražuje glasbenike predvsem za Novolesov orkester), pred njimi pa kot dirigent tudi mlad visokoizobraženi strokovnjak z ambicijami. In že nadaljevanje sobotnega koncerta v straškem kulturnem domu je potrdilo, da se orkestru pišejo časi še kvalitetnejših vzponov.

I. ZORAN

## NOVOLETNI KONCERT

**SEVNICA** — Delavska pihalna godba pri GD Sevnica vabi v petek, 28. decembra ob 18. uri v kulturno dvorano gasilskega doma v Sevnici na tradicionalni novoletni koncert. Letošnji koncert, na katerem se bodo kot gostje predstavili pevci mešanega pevskega zbora iz Jutrjanke, so poimenovali »Z glasbo po Evropi«, kar zgovorno govori o repertoarju letošnjega koncerta.

# Glasbo vrniti nacionalnemu spomenu

**NOVO MESTO** — Kakih 50 ali celo več glasbenih pedagogov Dolenjske, Bele krajine in Posavja se je udeležilo posveta, ki sta ga v sredo, 19. decembra, priredila Društvo glasbenih pedagogov Dolenjske in Društvo glasbenih šol Dolenjske v Kozinovi dvorani novomeške glasbene šole, sodelovali pa so tudi skladatelj Lojze Lebič, predsednik Skupnosti glasbenih šol Slovenije Franci Okoren in predsednik Društva glasbenih pedagogov Slovenije mag. Ivan Marin.

Najzanimivejši je bil prvi del, okrogla miza o mestu glasbe v naši družbi in kulturi, ki jo je vodila predsednica Društva glasbenih pedagogov Dolenjske prof. Tatjana Mihelčič, ravnateljica trebanjske glasbene šole. Beseda je kmalu nanesla na nekatere nerazumne poteze slovenske vlade v zvezi s kulturo, še posebej na preklek Svetovnih glasbenih dnevo v Sloveniji oz. v Ljubljani. Kot je znano, je moral po nalogo slovenskega kulturnega ministra dr. Andreja Capudra po manifestaciji odpraviti prav skladatelj Lojze Lebič in v Kozinovi dvorani je v zvezi s tem dejal:

»Svetovni glasbeni dnevi niso vse, kar je bilo pri nas odpovedano pod novo politiko in novo oblastjo, vendar pa že to, da smo na tako lahak način ob manifestaciji, ki se ne ponuja sak dan, dovolj pove o tem, kakšno razumevanje in poslušaj za glasbo vladata pri nas. Ne morem namreč verjeti, da bi bilo pomanjkanje denarja glavni razlog za to in druge odpovedi, kot so utemeljevali. Prepričan sem, da je bilo vmes nekaj povsem drugega, po mojem lahko samo to, da pojmujemo take prireditve izključno kot dogodek, ki toliko in toliko časa traja ter seveda tudi nekaj stane, ne pa širše, da npr. Svetovni glasbeni dnevi nosijo s seboj mnogo več kot samo nastope vrhunskih glasbenih umetnikov, simpozije in srečanja, da, ne nazadnje prinašajo ime in ugled deželi, kjer se dogajajo.

Skladatelj Lebič je menil, da je bila odpoved Svetovnih glasbenih dnevo posledica neobčutljivosti za glasbo in razširjenega pojmovanja, da je glasba hobi, ki ji ne gre pripisovati kdove kake širše pomembnosti, še posebej, ker je ni moč izrabiti v politične namene. Politika pa priznava to, česar se boji, ali tisto, kar ji služi, slednjega pa v glasbi kot eni od najbolj univerzalnih dejavnosti ni, je ugotavljal skladatelj. »Neobčutljivost pa ni od danes, je posledica žalostnega dejstva, da je bila glasbena ustvarjalnost kar pol stoletja izrinjena iz spomina Slovencev,« je nadaljeval. »Nacio-

nalna zavest o glasbi se je pri nas začela po francoski revoluciji, umetna glasba pa šole v 20. stoletju. A komaj se je ta ustvarjalnost razvivala, je že morala utihniti. In posledice? Gallusa dolgo ni bilo moč izvajati in prah prisiljene pozabe je legel tudi na mnoge druge izvrstne skladatelje. Kdo npr. ve danes v Sloveniji za Ignacija Hladnika, pa je bil odlični skladatelj!«

Res, kaj vse je bilo utišano in zamolčano zaradi ideologije; vendar pa na razvoj slovenske glasbe in samo glasbeno ustvarjalnost niso nič manj nespodbudno delovali drugi nerazumni pojavi, tudi klanovstvo, vdor komercializma, zahleva po trženju z glasbo ipd. Skladatelj Lebič je vse to omenjal z neprikritim ogorčenjem, še posebej pa ga je vselej, kot je dejal, zrevoltiralo enačenje kulturnega trga s kakršnimkoli drugim trgov. »S tem, kar prinaša resnično umetnost in humanistične vrednote, preprosto ni moč tržiti. Kogoevje Črne maske nikakor niso tržno orientirane, so pa vrhunska stvaritev. Te stvari bi morala nujno podpirati država, ne pa da se razbremenjuje obveznosti do kulture in prenaša materialno skrb zanj na sponzorje.«

Lojze Lebič je poudaril, da se o teh rečeh zdaj prvič na Slovenskem javno govori prav v Novem mestu, hkrati pa menil, da bi za izboljšanje položaja glasbe v družbi lahko mnogo več naredili glasbeniki sami, morali bi se le ustrezno organizirati. Omenil je težnjo, da bi se najpomembnejši glasbeni ustvarjalci in poustvarjalci organizirali v nestrankarski forum, katerega glavna skrb bi bila paziti in tako delovati, da se poslej nič, kar je pomembnega za glasbo, ne bi zgodilo brez njegove privolitve oz. soglasja. Glasba se mora vrniti v spomin Slovencev in njihovo nacionalno zavest, zato ne sme ostati v položaju, kjer je bila zadnjih petdeset let.

Tudi glasba je potrebna za našo narodno identiteto, a čutiti jo moramo tu, kjer živimo in delamo, v lastni deželi. Če se bo položaj spremenil tako, da glasba ne bo več potisnjena na obrobje, kjer je zdaj, skupaj z materinščino, in če ji bo tudi solstvo priznalo vsaj enakopravnost z drugimi predmeti, če bo torej lahko sprostila vso moč ustvarjalne govornice, potem se konec koncev tudi ne bo več moglo zgoditi, da bo slovenski glasbenik Vinko Globokar, dolenjski rojak, priznan in zaželen le v tujini, v Parizu in sploh na svetovnem glasbenem vrhu, samo v domači beli Ljubljani ne.

I. ZORAN



Milan Posavec

# Kulturni utrinek za jubilej

Ob 35-letnici IMV so se v razstavišču SDK predstavili slikarji, recitatorji in pevci iz IMV

**NOVO MESTO** — Da znajo v notnem mestu IMV-ju še kaj drugega, kot samo izdelovati avtomobile in prikolice, ni neznano. Tisti, ki malo bolj poznajo notranja dogajanja tega največjega dolenjskega delovnega kolektiva, še posebej njegovo kulturno stran, hitro spoznavajo, da delujejo zaposleni iz IMV-jevih todelov, ki so v vseslovenski konkurenci, na prvem mestu omenjajo mešanjski zbor, potem pa slikarje, fotografiste, pesnike, recitatorje, fotografe in še koga. Torej vse tiste, ki je v vseslovenski konkurenci in ki z aktivnim delovanjem v kulturi dokazujejo sebi in društvu, da clovek le ne more živeti samo v kruhu.

V dneh, ko IMV slavi 35-letnico, so v razstavišču SDK predstavili, bi bilo proslavljanje tega jubileja manj praznično, ko bi ga ne bili svoje ozajšali člani kulturnega društva IMV v javno predstavitev dela svoje dejavnosti. Za prizorišče te predsta-

vitve so izbrali razstavišče SDK v Kandiji in tam so v petek, 21. decembra, zvečer odprli slikarsko razstavo četverice IMV-jevih ljubiteljskih slikarjev, kulturni program pa so zapolnili pevci in pevke pod vodstvom dirigenta Slavka Reucha ter recitatorja Prešernovih in Minattijevih verzov.

Na slikarski razstavi, ki bo odprta tudi še prvo tretjino januarja, sodelujejo s svojimi deli Stane Petrovič, Ljubo Skupček, Franc Urbančič in Stane Verbič. Vsi upodabljajo motive iz narave, blizu so jim tudi tihotžitja, in njihova razstavljenata dela nedvomno izpričujejo, da imajo radi barve in veselje do slikanja. Podpredsednik poslovnega odbora IMV Vlado Bahč je izrazil prepričanje, da se bodo IMV-jevi likovniki še predstavili, pa tudi, da je bilo vse, kar so obiskovalci lahko doživeli v petek zvečer v razstavišču SDK, lepa počastitev IMV-jevega jubileja.

I. Z.

# pisma in odmevi

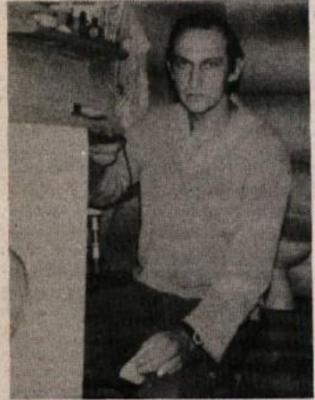
## ČRN NASLOV

Žal se moram v imenu vodstva DO Novoteks odzvati na članek v Dolenjskem listu z dne 20. 12. 1990 z naslovom »Mehki« stlačaj Novoteksove Tkanine.

Predpostavljam, da je novinar(ka) prisotstvoval(a) seji izvršnega sveta dne 12. 12. 1990, vendar mislim, da je nedopustno iz posameznih diskusij in razmišljanj za naslov izbrati najbolj črno in senzacijsko. S takšnim načinom obveščanja je povzročena Novoteksu velika škoda v poslovnem svetu dolenjske regije in tudi širše, da ne govorim o dodatnem vzmirjanju Novoteksovih delavcev, ki v teh težkih časih pridno delajo.

Bolj pošteno in konstruktivno bi bilo, če bi napisali, da je celotna tekstilna panoga v podobnih ali večjih težavah in da ima Novoteks program, ki ga moramo s kadrovskimi orepitvami hitreje in dosledno izvajati.

Srečno v novem letu!  
V. d. glavnega direktorja:  
Teodora Kovačič, dipl. oec.  
V. D. dir. Tkanine:  
Milena Žnidar, dipl. oec.



**POD NAPETOSTJO** — Boris Bohte iz Vojne vasi pri Črnomlju je pred nedavnim kupil Gorenjev pralni stroj, ko pa so začeli doma z njim prati, so z grozo ugotovili, da je ohišje stroja pod napetostjo. Ko si je Boris še bolj natančno ogledal svojo stvar, je ugotovil, da je v ohišju pralnega stroja, če ni priključen na ozemljitev, celo od 110 do 220 voltov napetosti. Zato je poklical Gorenjevega servisera, ki mu je pojasnil, da je to povsem normalno. Vendar se Bohte s to tolažbo ni mogel sprijazniti, čudil pa ga, kako to, da so lahko v tako znanem in renomiranem podjetju, kot je Gorenje, tako brezbržni, ko pa so vendar pri Bohtetovih, če priključijo pralni stroj, v smrtni nevarnosti.

## Sedanje pravice Stališče upokojencev

Pokojnine kot rezultat upokojevanja dela se morajo usklajevati vsak mesec z gibanjem nominalnih povprečnih osebnih dohodkov zaposlenih. Sprejemamo temeljno izhodišče v pripravah republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, da v sedanjem težkem položaju slovenskega gospodarstva ni možno širiti obstoječih pravic, vendar hkrati zahtevamo, da obstoječih upokojenskih pravic tudi ne smemo zmanjševati. To mora veljati tudi za pravice borcev NOV v pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Za zagotavljanje ypliva upokojencev, morajo leti imeti možnost sodelovati pri odločanju v upravnih organih.

Stanovanja, ki so bila zgrajena za upokojevanje s sredstvi pokojninskega zavarovanja, morajo postati last organizacije pokojninskega zavarovanja in biti tudi naprej namenjena izključno upokojencem. Ne smejo se prodajati najemniku stanovanja, še manj drugim osebam. V skladu s pogodbenimi zavarovanja naj se vrnejo tudi stanovanja, ki so bila last ustanov pokojninskega zavarovanja in so bila po letu 1945 nacionalizirana.

Z ustavo in zakoni je treba zagotoviti socialno varnost vsem starostnikom s sredstvi države in pokojninskega zavarovanja. Zagotovljeno mora biti zdravstveno varstvo borcev za severno mejo, žrtev fašističnega naselja, civilnih invalidov vojne, vojaških vojnih invalidov in borcev NOV. Obdavčitvi pokojnin nasprotujemo. Tako so med drugim zapisali v izjavo upokojenci na javni tribuni o ekonomskem in socialnem položaju. Javna tribuna je bila 13. decembra letos v Cankarjevem domu v Ljubljani in so jo organizirali ZDUS, ZZB NOV, stranka Sivih panterjev in še nekateri. Na javni tribuni so podprli plebiscit o samostojni Republiki Sloveniji.

- Vse sanacije in krediti so zaman, dokler ostajajo na položajih apatični direktorji, ki hodijo jokati k ministru. (Cerar)
- Bodimo prizanesljivi do Demosa, saj je ta smetar socializma. (P. Glavič)
- Ljudje, ki prihajajo na oblast in stvari ne ocenjujejo realno, mi sploh ne delujejo resno. (Mirko-vič)
- Pretirana gorečnost je znak krive vere. (Kreft)
- Ime imaš, ko več ne posvečaš pozornosti svojemu nazivu. (Graff)
- Človek je edino živo bitje, ki ga je treba vzgajati. (Kant)
- Stvari dobiš, ko po njih več ne hrepeniš. (Pavese)

## Prispevki za poplavljenе

Koliko in kaj so zbrali v novomeški občini

Po podatkih občinske organizacije Rdečega križa Novo mesto o pomoči poplavljenecem se je v akciji, ki je tekla v sodelovanju s sredstvi javnega obveščanja, nabralo 1.044.679 din. Do 20. decembra je denar nakazalo 1.493 darovalcev omenjenega skupnega števila, kar v denarju pomeni 971.377 din. Rdeči križ je do tega datuma že tudi nakazal iz zbrane vsote v brežiško in krško občino po 200.000 din in v občino Sevnica 570.000 din. Poleg

tega so v 35 krajevnih organizacijah Rdečega križa v občini zbrali po gospodinjstvih 835.939 din, medtem ko posamezna vplačila na občinsko organizacijo RK Novo mesto in prispevki učencev treh osnovnih šol znašajo 23.761 in 12.378 din. Na RK Slovenije so od tega že nakazali 850.000 din. Razen denarja so ljudje prispevali 32 jogijev, 6 posteljnih vložkov, 2 divana, vzmetnici in nočni omarici ter garderobno omaro, zakonsko posteljo, štedilnik, pralni stroj in zamrzovalno skrinjo. Pohištvo so prepeljali iz Novega mesta v zbirno skladišče v Ljubljani. Pri zbiranju in prevozu pohištva so nudili brezplačno pomoč z vozili, osebjem in skladišči Kovinar Novo mesto, Pionir-TGE Novo mesto in Dolenjski blagovni center. Na OO RKKS Novo mesto so sešeli prispevke, ki so jih aktivisti Rdečega križa zbrali po krajevnih skupnostih, in sicer so prispevali: Bela Cerkev 10.955 din, Brusnice 28.220 din, Bršljin 48.982 din, Birčna vas 22.150 din, Bučna vas 15.520 din, Center 2.470 din, Dol. Toplice 63.870 din, Dolž 8.855 din, Drska 28.028 din, Dvor 10.504 din, Gabrje 8.886 din, Gotna vas 15.767 din, Hinje 30.750 din, Kandija—Grm 8.590 din, Ločna—Mačkovec 11.950 din, Mali Slatnik 27.390 din, Mirna Peč 38.713 din, Majde Šilc 39.260 din, Mestne njive 17.761 din, Orehovica 15.952 din, Podgrad 16.696 din, Podturn 7.157 din, Prečna 14.000 din, Regrča vas 14.670 din, Straža 88.423 din, Stopiče 34.461 din, Šentjernej 22.942 din, Šmarjeta 22.530 din, Škocjan 46.529 din, Šmilh pri Novem mestu 11.357 din, Šmilh pri Žbk 7.330 din, Uršna sela 19.190 din, Žabja vas 25.820 din, Žužemberk 50.261 din. Skupaj: 835.939 din.

## POPRAVEK

V prejšnji številki DL smo objavili seznam krajanov Valantičeve in Trdinove ulice v Novem mestu, ki so namesto cvetja na grob pokojne Danice Modic-Lakner, prispevali denar v Sklad za izgradnjo nove bolnišnice v Novem mestu. Med darovalci zaradi napake ni bilo objavljeno ime Lidi-je Cigoj. Za napako se opravičujemo.

# Živ spomin na Jurija Levičnika

Ob njegovi smrti pred letom dni njegovo delo ni bilo pravično ocenjeno

Te dni mineva leto dni, odkar je umrl Jurij Levičnik, stvaritelj in dolgoletni direktor IMV. Bil je človek, ki ga je poznala vsa Dolenjska, Slovenija, Jugoslavija, poznali so ga evropski poslovni krogi. Dovolj velik razlog torej, da se mu vsaj z nekaj besedami skromno oddolžimo za vse tisto, kar je dal in zapustil dolenjskemu človeku. In tega ni tako malo; IMV daje danes kruh več kot 6.500 delavcem.

Spomnimo se: Jurij Levičnik se je leta 1955 z vso energijo, poln načrtov in zanesenosti lotil dela v takratnem novomeškem Agroservisu, ki je imel 34 zaposlenih. Do leta 1981, ko je bil prisiljen zapustiti IMV, se pravi v pičlih 26 letih, je Levičniku s premišljenim in vztrajnim delom uspelo za jugoslovanske razmere ustvariti veliko industrijsko podjetje, ki še danes temelji na takrat zastavljenih programih.

Rast sedanje IMV se je začela s pogumno Levičnikovo odločitvijo, da v Agroservisu začne sestavljati gospodarska dostavna vozila Auto (EKV). Levičnik je znal s sebi lastno prepričljivi-

## ŠE: »DO TELEFONA KAR MIMO VRSTE«

Vznemirilo me je, ko sem v 51. številki Dolenjskega prebrala, da mi Potovčani zavidajo zaradi novega telefonskega priključka. Naj povem, da smo bili med prvimi kandidati za omejenimi priključki, le zaradi pomanjkanja delovne sile — oče je invalid — nismo mogli sodelovati pri začetku postavitve. Krajani bi lahko vedeli, da imajo težki invalidi prednost pri tem, ne pa da pišejo in nas žalijo, da si ga najmanj zaslužimo. Pišejo tudi, kako sem že pri samem začetku nasprotoval gradnji in zasipaval ter da na našem sploh ne stojijo drogovci. Drugič naj se Potovci prepričajo in naj novinarjem ne lažejo!

## LOVCI, KI PRAV GOSPODARIJO

VELIKE POLJANE PRI RIBNICI — Ob koncu leta ocenjujejo člani tukajšnje lovske družine, da so bili pri svojem delu zelo uspešni. Po treh letih so v središču lovišča zgradili lasten lovski dom. Pri gradnji so opravili nekaj nad 6.800 brezplačnih delovnih ur. Gospodarijo z nekaj nad 2.000 ha lovnih površin. Ocena gospodarjenja z divjadjo kaže, da so skrbni gospodarji. Zavedajo se, da bodo nove, družbenopolitične razmere vplivale na organiziranost lovskih organizacij. Ne glede na vse to pa menijo, da bi morali tudi oni sodelovati pri tem in razložiti svoja stališča. Člani družine so predvsem domačini, zato odločno odklanjajo mnenje, da je lov le šport za elito.

## FRIZER NA DOMU

V večernjem listu sem prebrala, da frizerka Olga Kolarič nudi frizerske storitve po hišah. Ta način dela bi bil primeren tudi za naše kraje. Skoraj v vsaki vasi je kaka frizerka, ki dela v tovarni in se boji, da bo zanj zmanjkalo dela. Te frizerke bi lahko naredile, kot je storila Kolaričeva. Tudi nekaj so obrtniki hodili delat po hišah, in tudi danes še pridejo na dom razni mehaniki, pleskarji itd. Zakaj ne bi bila po hišah tudi različna druga dela? Menim, da je zamisel dovolj zanimiva, da zanj zvedo bralci Dolenjskega lista.

TONČKA

## OBRTNO ZDRUŽENJE TREBNJE

Trebnjanski obrtniki so pokazali veliko solidarnost do svojih stanovskih tovarišev, ki so jih prizadele novembrske poplave.

Na žiro račun obrtnega združenja Trebnje, ki je organiziralo akcijo zbiranja prispevkov za prizadete obrtnike v poplavah, se je zbralo 81.850 din. Ta vsota je prispevek naslednjih 69-ih obrtnikov:

Ule Lado, Trebnje; Blažič Alojz, Vina gorica; Finc Kazimir, Puščava; Šilc Filip, Trebnje; Zupančič Anton, Pristavica; Salehar Marjan, Trebnje; Redek Marjan, Vina gorica; Meglič Peter, Mokronog; Lončar Jože, Mirna; Zupančič Pavle, Dol. Ponikve; Piškur Simon, Trebnje; Mustavar Tone, Paradiž; Zajc Anka, Puščava; Zajc Boža, Puščava; Črček Franc, Male Dole; Hribar Stane, Vel. Gaber; Agnič Jaka, Trebnje; Pavlin Janez, Trebnje; Frelih Franc, Sentrupert; Frelih Jože, Sentrupert; Hočever Danijel, Puščava; Grmovšek Boris, Vel. Loka; Bahun Stjepan, Trebnje; Kukman Nataša, Trebnje; Jevnikar Marija, Trebnje; Berk Anton, Prelesje; Pintar Jože, Trebnje; Vovk Tomaž, Trebnje; Štepic Silva, Gorenja vas; Blatnik Štefka, Gor. Nemška vas; Gorenc Jože, Sentlovenec; Štepic Matija, Trebnje; Grebenc Milan, Bistrica; Žagar Stefan, Češnjice; Kušelj Anica, Kamnje; Tratar Anton, Mokronog; Rozman Ivan, Mokronog; Muhvič Roman, Mirna; Urbič Amalija, Trebnje; Pekolj Alojz, Občine; Nadrih Alojz, Trebnje; Zupan Janez, Trebnje; Boršnar Frenk, Trebnje; Grabnar Janez, Trebnje; Drčar Pavel, Gomila; Avguštinčič Jožica, Mali Gaber; Strmec Martina, Trebnje; Zupančič Alojz, Trebnje; Kolenc Jože, Mirna; Rebernik Karel, Trebnje; Hribar Janez, Trebnje; Sladič Martina, Mirna; Krevs Miro, Dol. Nemška vas; Medved Leopold, Mirna; Opara Franci in delavci, Trebnje; Grm Anton, Mala Sevnica; Rušiti Ramadan, Trebnje; Jeršin Marinka, Račje selo; Korbar Marjan, Trebnje; Cvelbar Anka, Mirna; Ajdišek Milan, Vrh-trebnje; Škoda Ignac, Vina gorica; Vovk Vinko, Trebnje; Deu Peter in Liljana, Morkonog; Ratajec Dragica, Trebnje; Zagorc Amalija, Gor. Ponikve; Florjančič Alojz, Trebnje; Matjaž Branko, Bič; Zupančič Jože, Trebnje.

Vsem darovalcem se zahvalujemo. V želji, da v letu 1991 ne bi doživljali naravnih in ne drugih katastrof, želimo vsem članom združenja, njihovim delavcem in družinam srečno in uspešno novo leto!

Obrtno združenje Trebnje

vostjo navdušiti mlače entuziaste za kreativno in ustvarjalno delo. V Agroservisu je začel s tem strokovno rasti bistri in marljiv dolenjski človek.

Kakšnega formata gospodarstvenik je bil Levičnik, lahko presodimo po tem, da je v zelo kratkem času po tem odločnem in uspešnem začetku presentil svoje sodelavce s predzrno in na videz neuresničljivo idejo: ustvariti lastno konstrukcijo dostavnega vozila, ki bi ga sami izdelovali. Levičnik je vnovič uspel: leta 1960 je prvič v Jugoslaviji stekla serijska proizvodnja doma skonstruiranega vozila. Tega leta je nastalo tudi novo podjetje: »Industrija motornih vozil Novo mesto« ali kratko: IMV. Levičnikove smele ideje, lastna domača pamet in pridne dolenjske roke so samo v dveh letih doživele medna-



rodno potrditev. Že leta 1962 je IMV svoje prve kombije izvozil v Avstrijo na Češko, Dansko in Švedsko. To je bil prvi jugoslovanski izvoz domačih avtomobilov na zahodna tržišča. Kombi iz Novega mesta je bil že takrat v mnogih pogledih enakovreden večini tovrstnih vozil v zahodni Evropi.

Podobno revolucionarna je bila Levičnikova ideja, na podlagi katere je v IMV zrasla proizvodnja počitniških prikolic. Uspela je prva prikolica, uspeša je druga in uspele so vse nadaljnje. Prve adrije so bile namenjene zahtevnemu švedskemu tržišču, od koder so bliskovito prodrle v vso zahodno Evropo. Vrsta uspešnih Levičnikovih potez je pripeljala do tega, da je bila ADRIA že konec šestdesetih let uveljavljena blagovna znamka v vseh državah zahodne Evrope.

Še bi lahko nicali kronologijo Levičnikovega ustvarjanja, vendar to najbrž ni potrebno, saj jo dobro pozna sleherni razgledani Dolenjec. Namesto tega pa je treba pošteno reči, da je bil Levičnik na drugi strani za mnoge tudi kontraverzna osebnost. Očitno so mu avtoritarnost, celo avtokratstvo. Toda nikoli mu niso mogli očitati nepotizma. Levičnik je bil pač direktor, ki je zahteval popolno disciplino, vestnost pri izpolnjevanju nalog in celo pokorščino, toda v isti sapi je delavca spoštoval veliko bolj od mnogih njegovih političnih nasprotnikov, ki so hlinili skrb za delovnega človeka, kar pa jim je bila zgolj farsada, za katero so zganjali samoupravni fundamentalizem.

Levičnik je umrl pred izdihom komunizma v Sloveniji, zato je utemeljeno moč trditi, da njegovo delo ni bilo pravično ocenjeno. Če se prav spomnimo, smo ga pokopali pravzaprav z zmerjanjem. Zdej, po letu dni, ko se po-

spešno otesamo petstiridesetletnih zablod, ko se v temeljih spreminjajo vrednote družbenega sistema, ko se skratka življenje normalizira, je moč tudi na Levičnika gledati normalneje.

Levičnik je gradil in vodil IMV, kot da bi bil njegova osebna last. Njegovi nasprotniki, ki so se namnožili zlasti po obračunu s Kavčičem, so mu prav to najbolj zamerili. Nikakor niso mogli preboleti njegovega trmastega vztrajanja pri centralističnem konceptu organizacije in vodenju IMV. Skladno s svojimi tozdrovskimi zablodami in atomizacijo delovnih organizacij, ki naj bi okrnila moč in ugled »velikih« direktorjev, niso mogli doumeti, da Levičnik pravzaprav ni mogel ravnati drugače, kot je pač ravnal. Niso videli, da je »tehnokratski« Levičnik zgolj izhod v sili, slab, vendar nujen surogat organske rasti kapitala z znanim lastnikom. Danes, ko se tudi pri nas ve, kakšne so ekonomske zakonitosti, ko je jasno, kaj je kapital, kaj delo, kaj znanje itd., to moramo videti. Moramo vedeti, da je bil pragmatik, ki je zelo dobro videl, kam nas peljejo utopiščne zablode dogovorne ekonomije. In pošteno mu je treba priznati, da je vedel, da je podjetje lahko le podjetje in nič drugega. Boljševizem svinčenih časov, ki je tudi v podjetju videl vzvod svoje oblasti, v njegovem direktorju pa s svojega komisarja, seveda nikoli ni mogel preboleti takšne Levičnikove drže. Bilo je torej le vprašanje časa, kdaj ga bodo spodnesli. Sredstev niso izbirali. Levičnik sam je v nekem intervjuju tik pred smrtjo dejal, da so bili nekateri zaslepljeni pripravljeno iti celo tako daleč, da bi uničili tudi IMV, samo da bi lahko obračunali z njim. Prav zato je tudi popustil in leta 1981 odstopil s položaja direktorja IMV. Nedvomno je tudi on delal napake in imel slabosti, kot jih ima pač vsak človek, toda nekaj mora biti jasno: Levičnik ni padel zaradi svojih napak in slabosti, temveč zaradi ideološke zaslepljenosti in neumnosti časa in prostora, v katerem je živel. Največji dokaz za to je vse tisto, kar je ostalo za njim na eni, in tisto, kar je ostalo za kardeljanskimi pismouki na drugi strani. To pa je samo razlog več za vprašanje: kje bi bile meje Levičnikovega ustvarjalnega uma in dela, če bi imel to srečo, da bi lahko živel v okolju, ki bi spoštovalo eno temeljnih človekovih pravic, to je pravico do ustvarjanja?

V nekrologu ob Levičnikovi smrti smo zapisali: »Slovinci v svoji zgodovini nimamo kraljev, še poštenega plemstva ne. Imeli pa smo in imamo kralje duha, trdega dela in širokega srca, ki kraljujejo kot kiparji, arhitekti in tudi kot gospodarstveniki.

Eden teh kraljev duha in dela je Jurij Levičnik.

Zapustil nam je tri sporočila: Prvo sporočilo je delavnost in vestnost. Samo tisto, kar je rojeno v naporu uma in rok, bo ostalo in obrodilo sad.

Drugo sporočilo je samozavest. Ta in zdrav pogum sta pogoj za uspešno in kreativno ustvarjanje.

Zadnje sporočilo je, da se moramo učiti pri naših kraljih uma in dela. Samo tako lahko oblikujemo svobodno in srečno življenje sebi in našim ljudem.

Danes, po letu dni, ko obhajamo 35-letnico IMV in ko smo se Slovenci odločili, da končno vzamemo lastno usodo v svoje roke, se še toliko bolj zavedamo bogastva Levičnikove zapuščine.

Njegovi sodelavci



## BOŽO MIRT

V komaj v 25. letu je izgubil življenje Božo Mirt. Mirno je zaspal v garaži v avtu in zjutraj ga je našla mrtvega njegova dobra izvoljenka. Nagajala sta mu srce in zelo visok pritisk, česar pa ni jemal dovolj resno. Bil je vzoren sin, brat, sodelavec in dober prijatelj, športnik in dobrodošel v gasilski česti. Izučil se je za električarja. Povsod, kjer se je kaj delalo, je bil Božo zraven. Bil je delaven, kakor sta njegova oče in mama, in vedno nasejan. Sport, nogomet in težki motorji so bili njegov konjiček. Imel je veliko prijateljev, ki se ga bodo vedno spominjali, poznala pa ga ne bo prijateljstva mala hčerka, ki jo je pestoval nekaj pred usodnim trenutkom. V neizmerni žalosti njegovih domačih, izvoljenke, sodelavcev, sorodnikov in stanovskih tovarišev smo se od njega zadnjič poslovili 17. decembra letos.

Vsi njegovi

## Tekstilci in usnjariji protestirajo

Pismo dr. F. Bučarju

V sindikatu tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije ter v strokovnih združenjih tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije pri republiški gospodarski zbornici so napisali pismo dr. Francetu Bučarju, predsedniku Skupščine Republike Slovenije. V njem so med drugim zapisali, da se zaposleni v tekstilnih in usnjarskopredelovalnih podjetjih v Sloveniji skupaj s poslovnodno strukturo vsak dan sprašujejo, ali bodo jutri še delali. V pismu poudarjajo, da podjetja iz te panoge, ki zaposlujejo skoraj petino delavcev v slovenski industriji, zaključujejo letošnje poslovne s tako slabimi rezultati kot še nikoli. Vse dosedanje analize so pokazale, da na položaj naših podjetij močno vplivajo »nenormalni« pogoji gospodarjenja v našem okolju, ki so daleč slabši od pogojev, v katerih poslujejo konkurenti. Najbolj negativno vpliva naslednje: neravnovesno določen in zamrznjen tečaj dinarja (taka tečajna politika ob povečanju cen vhodnih materialov neto izvoznike še posebej v 2. polletju 1990 zanesljivo vodi v izgube prevelike obremenitve z davki in prispevki in v tem okviru še nadpovprečno obremenitve delovno intenzivnih panog; previsoke obrestne mere za kratkoročne kredite, s tem da imajo podjetja malo ali skoraj nič lastnega kapitala. Veliko delavcev je danes na prisilnem dopustu in prejema zadržane ali nižje osebne dohodeke, število blokiranih žiro računov raste in usoda zaposlenih in njihovih družin je negotova. Prčakujemo, da napovedana razprava o gospodarjenju v našem parlamentu bo obšla »nenormalnih« pogojev gospodarjenja in s tem tudi problemov tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije in da bo parlament zadolžil izvršne organe oblasti za pravo in vodenje take politike, ki bi omogočila, da bo položaj podjetij in njih zaposlenih odvisen predvsem od njihovega znanja, dela in vplivov trg-

## TUDI MI SMO POMAGALI

Učenci osnovne šole iz Sevnice smo odločili, da pomagamo vsem, ki jih je novembrski ujmi prizadela poplava. Vsaj učencem se je odreklo 10 dinarjev. Nekaj rim se je to zdelo malo in so iz svojega pa dali več. Vemo, da je 10 dinov danes malo, vendar — iz malega raste veliko. Zbrali smo 11.274,50 din, ki smo jih poslali skupščini občine Sevnica. Prepričani smo, da smo kljub skromnosti svojih prispevkov pokazali human odnos že odraslačajoči ljudje in da se nas bo morda kdaj spomnil s tako toplino v srcu, smo jo pokazali mi.

VESNA PUČ  
MARJETA AVGUŠTIN,  
novin. kroj  
OŠ Savo Kladnik, Sevnica

## Predsodki odveč

Antonija Janžekovič o svoji komisijski prodajalni

ČRNOMELJ — Sredi novembra je na Cesti padlih borcev v Črnomlju za obrtnim domom, Antonija Janžekovič odprla komisijsko prodajalno sicer prvo te vrste v mestu. Za ta korak se je odločila kljub temu ali pramod prav zato, ker je upokojenka. Sprejema v prodajo nova in rabljena oblačila, torbice, obutev, športno in otroško opremo ter tehnične predmete. »Ljudje so prinesli ponuditi veliko stvari, predvsem pa oblačila. Vendar mi doslej ni uspelo prodati tako rekoč niti ene stvari. Ne verjamem, da ljudje ne vedo za mojo prodajalno, sicer tudi ponudba ne bi bila tako velika. Najbrž tiči vzrok neke drugo očitno kriza še ni tako velika, da bi odločili za poceni nakup rabljenih stvari, sicer se dobro ohranjenih stvari. Moja imajo tudi predsodek pred že našeno obleko, a je povsem odveč, ker vse kemično očiščeno,« pojasnjuje Janžekovičeva.

Praden je pred leti odšla v pokoj, imela Antonija cvetličarno. Zato se odločila, da bo pred novim letom prodajala in ponudila morebitnim kupcem tudi prikupne noveletne ikebane.



Antonija Janžekovič

# Je točka, na kateri se moraš odločiti

»Če bi Jugoslavija kot celota sprejela takšna evropska pravila igre, kot so politični pluralizem, demokracija, učinkovit tržni sistem, zaščita posameznikovih človekovih pravic, in se z njimi vključila v skupni evropski prostor, ne bi bilo potrebno razmišljati o odcepitvah in razdelitvah.« je poudaril dr. Janez Drnovšek, član Predsedstva SFRJ, na okrogli mizi, ki jo je v Novem mestu v predplebiscitnih dneh priredil Klub svobodna katedra. Nekateri najbolj zanimive dele pogovora je za objavo pripravil novinar Marjan Bauer.

**Kako kot bivši predsednik Predsedstva Jugoslavije ocenjujete sedanjo jugoslovansko in v tem kontekstu tudi slovensko situacijo?**

**Drnovšek:** »Ko sem prišel na položaj predsednika Predsedstva Jugoslavije, sem kot verjetno večina Slovencev upal, da se bo dalo v času mojega mandata to državo preoblikovati-reformirati in jo na nek način tudi rešiti. Moj pristop je bil, da bi na treh glavnih področjih skušali dokaj hitro doseči premike, ki bi v dirki z nastajajočimi nacionalizmi in vedno večjimi medsebojnimi nasprotji le pomenili vsebinski prehod v novo stanje, postavili naj bi nova pravila igre, ki bi jim lahko rekli evropska.

Koncept je temeljil na tem, da hitro in do konca izvedemo ekonomske reforme. Skupaj z ZIS smo pripravili ekonomski program. Zvezna vlada ga je operativno izvajala, začeli so se tudi procesi politične transformacije, političnega pluralizma in večstrankarskih volitev. V času mojega mandata smo skušali intenzivirati naše približevanje evropskim integracijam, vključno z vrsto sprememb tudi sistemskih in zakonskih - kazenskih in drugih zakonov, ki urejajo individualne človekove pravice. Moram reči, da je nekaj časa kazalo, da nam bo v tekmi z negativnimi pojavi uspelo pravočasno speljati potrebne spremembe in da dokaj tvegana jaza popolnega transformiranja ali razformiranja države ne bo potrebna.

**Kdaj je prišlo do zasuka?**

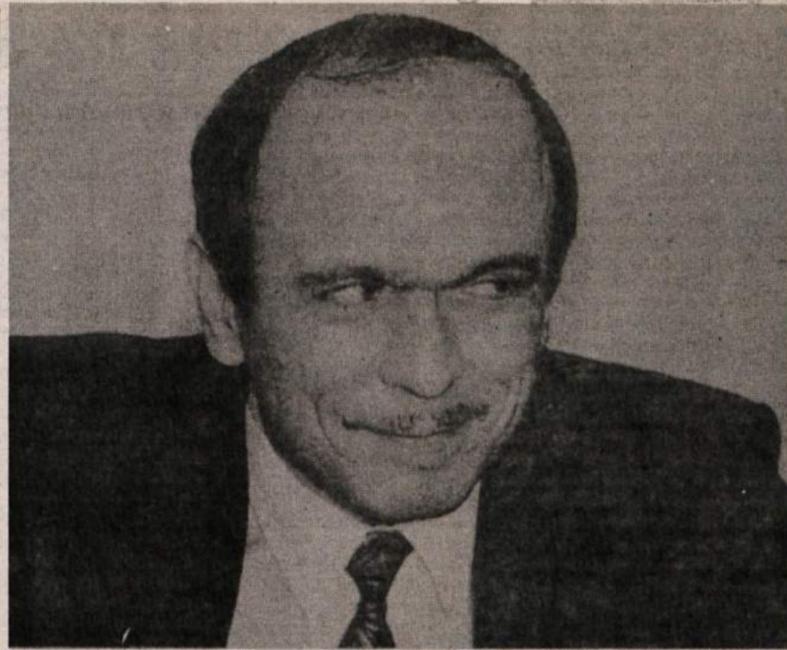
**Drnovšek:** »Do maja letos, ko nam je za silo uspelo urediti nekatera glavna žarišča, odpraviti izredno stanje na Kosovu, pomilostiti večino političnih zapornikov, ustaviti nekatere sodne procese, na primer proti Vlastiju, smo se zelo približali evropskim integracijam. Po tem

pa se je situacija na žalost poslabšala. Ponovno so se zaostri mednacionalni odnosi na Kosovu, stopnjevanje srbske trde politike je povzročilo reakcijo na albanski strani. Politika dialoga in kompromisa je postala skoraj nemogoča. Odprla so se nova krizna žarišča - konflikti med Hrvati in Srbi v Kninski krajini, ob takšnem razvoju so se nakazovali podobni zapleti v Bosni in Hercegovini. Sporazumevanje med našimi republikami je postalo težje tudi zaradi dejstva, da so bile v Sloveniji in Hrvaški izpeljane večstrankarske volitve, drugod pa so se nanje šele pripravljali. V tem obdobju so se razlike v političnem in ekonomskem sistemu - poleg nacionalnih, zgodovinskih, kulturnih in verskih - med dvema deloma države še povečale.

**Kje je meja teh zaostritev?**

**Drnovšek:** »Če še malo ostanem v preteklosti, moram povedati, da je bilo v okoliščinah, ki sem jih bežno opisal, vedno težje optimistično razmišljati in delovati v smeri nove in uspešnejše jugoslovanske integracije. Pojavili so se drugi koncepti, zlasti koncept konfederacije, ki sta ga predstavili Slovenija in Hrvaška. Ta je temeljil na dejstvu, da so razlike med našimi republikami in narodi takšne in tolikšne, da ni mogoče zadržati obstoječega stanja integriranosti, torej federacije, ampak je potrebna nova povezava na temelju samostojnosti in suverenosti republik. Pri tem naj bi ta samostojnost vključevala vse potrebne varnostne mehanizme, ki bi pomagali prebroditi veliko medsebojno nezaupanje med našimi narodi, ki se je vzpostavilo v zadnjih desetih letih.

Očitno je namreč, da se v času jugoslovanske krize, ki je zelo intenzivna vsaj zadnjih deset let, ni zgodilo skoraj nič pozitivnega: imeli smo gospodarske težave, popolno stagnacijo političnega sistema, ni bilo sistemskih sprememb in resnih premikov za izboljšanje gospodarske učinkovitosti, zastala sta družbeni proizvod in življenjska raven, razvila se je inflacija. V takih okoliščinah so se poslabšali medsebojni odnosi, vsaka republika ali narod sta krivdo valila na drugega. Veliko energije se je usmerjalo v preračunavanje in medsebojne konflikte. To je dediščina, ki jo je težko premagati z nenadnim političnim dogovorom. V vseh republikah, predvsem pa v Srbiji, Hrvatski in Sloveniji, so v teh okoliščinah gradili na nacionalni državi, vsaka je skušala zmanjšati pomen zvezne države. Zvezni organi, zlasti ZIS, niso več imeli objektivnih možnosti za premagovanje takega stanja.



**Kje so jugoslovanske republike danes?**

**Drnovšek:** »Še vedno smo sredi prehodnega obdobja. Razplet pa je pred nami. Slovenija se je v taki situaciji in potem ko je izpeljala večstrankarske volitve - z njimi so drugod nekaj časa odlašali - odločila za predlog konfederacije in politiko postopnih korakov, ki bi Slovenijo zlagoma odcepili od Jugoslavije. Bilo je tudi nekaj enostranskih potez, ki so povzročile v odnosu do federacije nova konfliktna stanja. Vendar so tudi druge republike ravnale podobno, zlasti Srbija. Ta sicer v tej zvezi ves čas povzroča manj hrupa in govori, da je za jugoslovansko federacijo, nastopa kot njen zaščitnik. V dejanski politiki pa je ravno obratno, Srbi so izvedli vrsto potez, ki so okrepile samostojno srbsko državo ter zmanjšale pristojnosti in pomen jugoslovanske federacije.

**Kako bi z današnjo vednostjo ocenili dosedanje ravnanje Slovenije?**

**Drnovšek:** »Slovenija je najprej čakala na rezultate večstrankarskih volitev v ostalih republikah, da bi nato ocenila, kakšni so novi politični partnerji in ali je z njimi mogoče skleniti nov konfederalni sporazum. Šele na podlagi te ocene naj bi sprejela končno odločitev, ali popolna odcepitev ali konfederacija. Vmes se je situacija, zlasti ekonomska, slabšala, kar je v takšnih političnih okoliščinah tudi razumljivo. Na nek način so se spreminjala tudi mednarodna razmerja, nastali so nekateri notranji slovenski politični razlogi, vse to je pripeljalo do predloga za plebiscit. Ta naj bi bil osnova za vzpostavitev slovenske samostojnosti in suverenosti ter temelj za poskus takšnega ali drugega konfederalnega dogovora. Če bi med procesom razmejevanja odnosov z Jugoslavijo prišlo do sklenitve konfederalnega dogovora, bi bilo to pozitivno, če ne, je končni rezultat avtomatična popolna osamosvojitve in odcepitev Slovenije.

**Najbrž z veliko takta in spretnosti.**

**Drnovšek:** »Da. Interes Slovenije je, da ta proces izpelje tako, da bo za vse čim manj bo-

leč: zadržati je treba kar največ ekonomskih povezav in interesov z Jugoslavijo, zlasti jugoslovanski trg, zanimiv za slovenske podjetnike, obdržati je treba gospodarske povezave, kjer so interesi obojestranski, torej ne samo slovenski, ves proces pa speljati čim sporazumnoje. Tudi sporazumna odcepitev ali sporazum o konfederaciji sta mnogo boljše kot konflikten odhod, saj je potrebno skleniti sporazum o vrsti materialnih zadev, na primer o deviznih rezervah, dolgovi in drugih pomembnih vprašanjih.

**Kaj o vsem tem meni tujina?**

**Drnovšek:** »Mednarodno okolje odcepitvam v zadnjem času ni preveč naklonjeno, lahko celo rečem, da je nenaklonjeno. Glavni razlog je v Sovjetski zvezi. Politični interesi zahodnih držav so usmerjeni predvsem v prizadevanja, da bi Sovjetska zveza kaotično ne razpadla. Odcepitev Slovenije bi povečala apetite baltskih in drugih sovjetskih držav ter republik. Sedanje kritično stanje v Sovjetski zvezi bi lahko prišlo v fazo, ko bi postalo velik faktor nestabilnosti ne samo za SZ, ampak tudi za Evropo. Iz teh razlogov je jasna in razumljiva orientacija zahodnih držav, da odcepitev ne opogumljajo, ampak jih skušajo zadržati. To je razlog, da predstavniki vseh držav poudarjajo svojo zainteresiranost za integriteto Jugoslavije, čeprav obenem trdijo, kako zelo so za to, da v Jugoslaviji tečejo demokratični procesi, nasprotujejo kakršnimkoli nasilnim ali prisilnim rešitvam in vsiljevanju volje enega drugemu.

**Kakšen bi bil po vašem mnenju končni odnos tujine do odcepitve Slovenije?**

**Drnovšek:** »Predvsem zahodne države bi se znašle v precepu med svojo načelno orientacijo, da vedno podpirajo demokracijo, samoodločbo ter pravico do nje, in med svojim pragmatičnim interesom, ki skuša stvari zadržati takšne, kot so, torej status quo v evropskih državah. Vendar si težko predstavljam, da bi Zahod, ki toliko poudarja svojo demokratične tradicije in vrednote, na primeru Slovenije rekel, da njihove demokratične vrednote ne veljajo, da štejejo

samo pragmatični interesi. Če bi namreč obveljalo to drugo, bi se lahko pokazalo in trdilo, da Zahod te vrednote uporablja samo kot političen element, ko mu to ustreza, sicer pa ne. Težko si predstavljam, da bi svet lahko pristal na tako stanje in kvalifikacijo. V končni fazi so odnosi v sodobnem svetu takšni, da mora demokratična odločitev, ki je ni nihče vsilil in ki so jo ljudje sami sprejeli, obveljati. Seveda pa je normalno, da slišimo vrsto opozoril o ekonomskih težavah, o težavah pri mednarodnem prebijanju, o tem, da bi se morali potruditi, da se sedanja država ohrani ali vsaj približno ohrani, priporočajo nam ohlapnejšo državno obliko itd.

**Nekateri menijo, da ste do slovenskega plebiscita v določeni meri zadržani.**

**Drnovšek:** »Z moje pozicije so včasih morda res prisotni kakšni dodatni elementi. Že nekajkrat pa sem javno rekel, da glede odločitve o plebiscitu ni nobenega dvoma. Pravica do samoodločbe obstaja, prav tako do odcepitve. Ob tem je bilo bolj vprašanje, kdaj je primeren trenutek za plebiscit in na kakšen način ga izpeljati. Pripomnil bi, da je tudi zvezno predsedstvo, ki mu marsikdo upravičeno očita to in ono, že pred tremi meseci javno ugotovilo, da sedanja ustavna ureditev ne ustreza, da so potrebne nove rešitve, izreklo pa se je tudi za pravico vsake republike ali naroda do samoodločbe in odcepitve. Predlagalo je, da tiste republike, ki niso za povezavo ali ostanek v federaciji, izvedejo referendum ali plebiscit ter se na tej osnovi dokončno odločijo.

Slovenija je nekaj časa hodila po vmesni poti, po poti enostranskih korakov, s katerimi je izstopala iz federacije. Bila in je še v situaciji, ko je delno še v Jugoslaviji, delno pa ne več. To je zelo konfliktna situacija, ki poslovnežem in drugim kakorkoli zainteresiranim ne daje jasne usmeritve. Seveda se je na neki točki potrebno odločiti. Ta odločitev je potrebna. Potem bo pot mnogo bolj jasna, po njej bo treba hoditi zelo konkretno, brez porabe energije za nepotrebne stvari.

**Bilo je že nekaj plebiscitov. Na Cipru se je na primer večinski narod 95-odstotno odločil za odcepitev, vendar mednarodna javnost njegove volje ni spoštovala. Se to lahko zgodi tudi Sloveniji? Navsezadnje je potrebno potrditev v Beogradu.**

**Drnovšek:** »Pričakujem, da bo mednarodna javnost na koncu priznala dejstva. Oklevanje pa lahko traja več ali manj časa. V zvezi z mednarodnim priznanjem Slovenije pričakujem več zapletov. Utegne priti celo do načrtovanega zavlačevanja, da bi se v tem času razčistila situacija v Sovjetski zvezi. V takšnem primeru bi bilo zelo veliko odvisno od tega, ali Slovenija glede odcepitve doseže ali ne doseže sporazum z ostalim delom Jugoslavije. Če bo sporazum glede ločitve dosežen, bo vsaki državi lažje priznati samostojno Slovenijo, ker to ne bo pomenilo avtomatskega konflikta z ostalim delom Jugoslavije. Glede tega je poučen primer Tajvana in Kitajske. Veliko držav Tajvana ni priznalo in ga tudi ne bo, ker je zanje Kitajska pomembnejša. Vprašanje je tudi, kako se bodo razvijale stvari s Hrvatsko, poudarjam pa, da bi bilo v vsakem primeru bolje in hitreje, če se sporazumemo z ostalimi republikami. Precej težav bo, ko bomo delili premoženje. Srbija za zdaj ne nasprotuje slovenski opredelitvi, nasprotno, večkrat so jasno povedali, da je bolje, da Slovenija izstopi iz Jugoslavije, kot da drug drugega nerviramo in izgubljam energijo.

## »Vsem želim veliko močnega in trdnega zaupanja«

Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar je 14. novembra praznoval 70-letnico življenja. Današnji visoki cerkveni dostojanstvenik je bil rojen na Grmadi v župniji Trebnje, bil je prvi med desetimi otroki. Po osnovni šoli v Trebnju in gimnaziji v Škofjih zavodih v Sentvidu nad Ljubljano je jeseni leta 1940 stopil v ljubljansko bogoslovno semenišče. Jeseni 1941 ga je ljubljanski škof poslal v Rim. Šuštar je bival v Germaniku, filozofske in teološke študije pa je dokončal na Gregorijani. Naredil je licenciat iz filozofije in doktorat iz teologije. Oktobra 1946 je bil v Rimu posvečen v duhovnika, novo mašo je imel na praznik vseh svetnikov. Ko je leta 1949 dokončal študije, je odšel na zdravljenje v Švicco. Škof v Churu ga je nastavil za kaplana v St. Moritzu. Tam je ostal dve leti. Od leta 1951 do 1963 je bil profesor filozofije in verouka na liceju Maria Hilf v Schwyzu, jeseni 1963 je postal profesor moralne teologije v bogoslovnem semenišču v Churu. Ob profesorski službi je bil tri leta tudi ravnatelj semenišča. Leta 1968 je

postal ravnatelj na novo ustanovljene visoke bogoslovne šole v Churu, istega leta tudi škofov vikar. Med mnogimi nalogami, ki jih je opravljal v tujini, omenimo pomembno službo tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc, ki jo je opravljal od 1971 do 1976. Leta 1977 se je vrnil v domovino in postal kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja, nato je sprejel še vrsto drugih služb, med drugim je bil predavatelj na teološki fakulteti. 26. februarja 1980 ga je papež imenoval za ljubljanskega nadškofa, 13. marca 1980 je prevzel škofijo v kanonično posest, 13. aprila 1980, na belo nedeljo, pa je prejel škofovsko posvečenje in bil umeščen za ljubljanskega nadškofa in metropolita. Za Dolenjski list se je z dr. Alojzijem Šuštarjem ob njegovem dvojnem jubileju, sedemdesetletnici in skorajšnji desetletnici nadškofovske službe, pogovarjal novinar Marjan Bauer.

**KRATKOHLAČNIKOVE SANJE**

**• Pred dnevi smo v našem časniku objavili pismo vašega soolca iz osnovne šole, v katerem se spominja, da ste nekoč, ko ste kot vsi osnovnošolčki tega sveta pisali nalogo »Kaj bom, ko bom velik«, vi menda zapisali, da boste duhovnik in škof. Gre za resnico s primesmi anekdote?**

**Suštar:** »Res je bilo že ob mojem škofovskem posvečenju tu in tam pripovedovanje o tej šolski nalogi in tudi sam se, moram odkrito priznati, take šolske naloge spominjam. Da sem napisal, da si želim postati duhovnik, bo najbrž držalo, da želim postati škof, pa gotovo ne drži. Kot se spominjam, je bila formulacija »morda bom celo kdaj postal škof«. Torej ne da si želim ali da bom zanesljivo postal. In potem je učiteljica Kukovičeva, s katero sva se zelo dobro razumela, rekla, da to pa ne bo, naj si takih reči ne domišljam.

Prihajam iz zelo verne družine, doma smo se z očetom in materjo že kot majhni otroci večkrat pogovarjali, kaj bomo v življenju. Posebej oče nam je najprej naročil: glej, da boš pošten

in da se boš izkazal! Pripovedoval je o sorodnikih ali ljudeh, ki so v življenju kaj dosegli. On sam je na Grmu pri Novem mestu nekoliko študiral kmetijstvo in živinovozravnstvo, tako da je bil za tiste čase sorazmerno izobražen. Moj stari oče je bil eden najbolj naprednih kmetov na tisti mali Grmadi. Sam sem težko čakal, da bi šel v šolo, ker sem se že prej naučil pisati. Šola me je silno veselila, imel sem željo, da bi se uveljavil. Učenje mi ni delalo težav, izkazal sem se na tekmovalnih iznanjih. Potem je nastopilo vprašanje, ali bo mogoče iti iz osnovne šole študirat naprej. Kazalo je zelo slabo, bila je huda gospodarska kriza. Če ne bi šel v gimnazijo, bi se moje otročje sanje razblinile. Otroci smo se pogovarjali tudi o drugih poklicih, nekdo mi bil rad general, drugi šofer avtomobila, pilotov takrat na vasi še nismo poznali. Največ želja je bilo v vojaški, cerkveni in družbeni stroki. Mislim, da vsak otrok razmišlja, kaj bi rad postal v življenju. To so otroški in otroški pogovori, vendar so.

**»VERO SMO ŽIVELI, KOT SMO ŽIVELI SLOVENSKI JEZIK, DRUŽINO«**

**• Kdaj ste, morda že kot otrok, zaslitili Boga, oziroma začeli o njem razmišljati? Kdaj ste se zavedeli, da vera obstaja, da ste verni, da človek potrebuje vero?**

**Suštar:** »Zavestne odločitve o tem se ne spominjam. Mi smo vero živeli od prvih otroških let. Moja stara mama me je učila moliti vsak večer razne molitve. Zelo veliko molitev sem znal na pamet. Molili smo s staro mamo, bila je tudi molitev v hiši, obiskovali smo maše, verouk. V cerkvi smo bili doma, z njo smo živeli. Spominjam se, da smo imeli v vasi človeka, za katerega so rekli, da ne hodi v cerkev. Ljudje so se čudili, kako je to sploh mogoče, da kdo ne hodi v cerkev. Časi so bili takrat popolnoma drugačni. Jaz sem to samoumevno vero živel, tako, kot sem živel slovenski jezik, domačo kmetijo, življenje na kmetih, življenje v družini. To je bilo tako samo po sebi umevna sestavina, da se o tem nismo pogovarjali ali kakorkoli utemeljevali.

**• Vera je med drugim tudi stanje duha, ki se, ko človek odrasča, spreminja. Nekaj so otroške sanje, drugo odločitev za semenišče, odločitev, ki ste jo sprejeli kot odrasel človek. Zanima me bogatstvo vere v človeku. Najbrž se s starostjo določeni elementi dodajajo.**

**Šuštar:** »Prav imate. Bolj ko se človek izobražuje v smeri vere, tem bolj odkriva njeno globino in razsežnost. Sam sem imel v tem oziru srečo, na škofijski gimnaziji v Sentvidu sem vero še bolj spoznaval, jo odkrival. V okviru tega razvoja sem razmišljal o duhovniškem poklicu, prihajali pa so tudi dvomi, negotovosti. Za duhovniški poklic sem se dokončno odločil šele neposredno pred maturo. Starše sem o tem obvestil po maturi, med počitnicami. Mama mi je pred tem večkrat rekla, naj o poklicu duhovnika dobro razmislim, odločim naj se popolnoma svobodno sam. Poznali smo namreč primere, ko se nam je zdelo, da ta ali duhovnik ni srečen v svojem poklicu in poslanstvu.

**NEKOMU JE DANO, DRUGEMU NE**

**• Kaj je vera za vas osebno?**

**Suštar:** »Zame je vera osebna odločitev, da človek sprejme, kar mu je, najprej, ponujeno, dano po božji milosti, po božji dobroti, potem pa še po posredovanju Cerkev. To so razodetje, Sveto pismo, božja beseda, verske resnice in svobodna odločitev, da na to odgovori, da to

sprejme, da na to pristane in aa se hoče prizadevati, da to želi. Zato vera ni nobena ideologija, ampak je odločanje, ko se človek čuti nagovorjenega, da skuša na to odgovoriti in sprejeti, za odgovor tudi odgovornost, da pač, kolikor se mu to posreči, oblikuje svoje življenje. Vera ni nekaj statičnega, vere se ne moremo naučiti kot zemljepisna ali matematična, vera je nenehno dogajanje, je nenehni razvoj, je stalno iskanje, stalno spreminjanje. Ko se človek spreminja, se spreminja tudi njegova vera. Zato je vera otroka precej različna od vere mladega človeka, slednja pa zelo zelo različna od vere starejšega ali starega človeka. Vse te faze vere sem sam doživljal in zato zavračam take definicije vere, ki trdijo, da je to neka ideologija ali formula, ki se je lahko naučimo na pamet. V veri je življenje in samo v takem življenju se človek znajde v svetu, za katerega spozna, da je bivanje v njem izredno bogato, vendar tudi izredno zahtevno. Nekateri mislijo, da imajo verni veliko lažje življenje, češ saj lahko vse na hitro uredijo, v resnici pa je to ravno obratno. Verni imajo veliko bolj zahtevno in težje življenje, ker se zavedajo

(Nadaljevanje na 10. strani)



razsežnosti in odgovornosti vsega tega. Omenil bi samo še to, da je vera — gledano teološko in tudi na podlagi Svetega pisma — najprej božji dar. Če to komu ni dano, potem se lahko še tako prizadeva, še tako išče, vedno znova se mu ponese. Seveda stojimo pred tem težkim vprašanjem, zakaj je nekomu dano, nekomu pa ne. To je podobno vprašanje, kot če se vprašamo, zakaj je eden rojen v Sloveniji, drugi pa v Afriki, zakaj je nekdo rojen tako, da so vse njegove telesne sposobnosti razvijajo, drugi pa pride na svet kot invalid, nekdo doživi hudo nesrečo, drugi gre skozi življenje neobremenjen. To so tako različna poila in odgovori; zakaj je tako, ni v nobenem oziru mogoče, to ostane za nas popolna skrivnost. Sprejeti moramo to, kar nam je dano, sami pa se iskreno prizadevati, da bi iz tega, kar nam je dano, naredili čim več dobrega. Tam, kjer odkrijemo, da se je to ali ono ponese, se moramo potruditi, da čim več popravimo. Zato je vera, kot sem prej rekel, nenehno iskanje in prizadevanje in v tem smislu tudi nenehno spreobračanje.

**KAJ JE V GLOBINI ATEISTOVEGA SRCA?**

**Kam naj damo ljudi, ki jim vera ni dana, kaj mislite o ateizmu? Ali ta sploh obstaja?**

**Suštar:** »Ateizem je nauk. Če vzamete pozitivni ateizem, trdijo, da Boga sploh ni, tako imenovani agnosticizem pa pravi, da o Bogu nič ne vemo. Mi pa ponavadi, če govorimo o veri, govorimo o ateistih, se pravi o ljudeh, ki sami o sebi trdijo, da so neverni. V nekaj najbrž vsakdo verjame in vsakdo ima neko vero, ki si jo prilagaja tako ali drugače. Če kdo trdi, da ne veruje, je to njegovo prepričanje, tako se izraža. Kaj je v globini njegovega srca, je spet drugo vprašanje. Menim, da če je kdo imel v zgodnji mladosti vsajeno to, kar mi imenujem vero, tega ne more popolnoma izrgati iz sebe. Vera lahko ostane kot neko seme, ki ni vzkalilo, ali korenine, ki niso pognale. Mogoče bodo pognale ali pa tudi ne, vprašanje ateistov pa je seveda zelo resno vprašanje. Predvsem, kako do tega pride, kaj je temu vzrok. Ateizem se danes širi, ljudje so naravnost ponosni na to, da se deklarirajo kot ateisti. Kristjani se moramo zavedati, da smo pri tem soodgovorni. Če bi bili vsi kristjani dobri kristjani, če bi močno izžarevali vero, potem bi ateisti postali pozorni na kristjane in bi tudi sami sprejeli vero in po njej živeli. Ker pa veliko kristjanov živi tako, da ljudi bolj odbija kot privlači, ali pa se ljudje nad kristjane pohujšujejo in pravijo, da to sploh niso kristjani, se potem odločijo za ateizem ali vsaj za distanco do Cerkve, do Boga. Iščejo svojo pot.«

**Prej ste rekli, da je za človeka, ki je veren, pot skozi življenje težja. Čuti večjo odgovornost, do vsake stvari je bolj kritičen. Po drugi strani pa je veren človek, taka je moja domneva, na nek način bolj srečen od neverujočega. Že zato, ker v nekaj verjame. Vakuum, ki ga zaznava ateist, je nekaj pošastnega.**

**Suštar:** »Gotovo, saj ravno v tem vidimo ves pomen vere, da človek najde vsebinsko svojega življenja, v njegovo smer, najde pot, ima zagotovilo: če se bom za to prizadeval, cilja ne bom zgrešil. Neverni so velikokrat obupani, ne najdejo smisla svojega življenja, ne vedo, kaj to, za kar si prizadevajo, pravzaprav pomeni. Je to samo delo za človeštvo in bodo ostali v spominu človeštva kot, recimo, veliki ljudje, ki so pomembno prispevali na kulturnem, socialnem ali političnem področju? Zakrilo pa ostaja vprašanje, kakšne smisel ima vse to, kot prihaja smrt. Vsa življenjska vprašanja dobivajo pred smrtjo svojo čisto drugačno razsežnost. Zato je razumljivo, da veliko kristjanov, veliko ljudi, hoče misel na smrt čim bolj izločiti, češ za to bo še dovolj časa, bomo takrat o tem razmišljali. Gotovo pa je smrt tisti odločilni prehod, kjer je po našem prepričanju odločena in določena človekova usoda za vso večnost, se pravi za čisto drug način življenja in bivanja. Zato gledamo kristjani na življenje in odločanje v življenju tudi pod vidikom smrti in pod vidikom, kdo nas bo sodil. Pravimo, da je Bog sodnik. Bog je stvarnik, Bog je oče, Bog je odrešenik, je pa tudi sodnik. Nekoč nam bo sodil in ta sodba nima priziva. Kakor bo on odločil, tako bo dokončno odločeno in v Svetem pismu imamo zelo jasna in močna poročila o tej posebni sodbi. V tej zvezi igra posebno vlogo vprašanje krivde ali greha, ko se kristjani zavedamo, da sta krivda in greh zelo resni zadevi, drugi pa grede večinoma mimo tega, kot da to za njihovo življenje nič ne pomeni. Človek bo sojen tako, kot je to doživljal v svoji osebni vesti. Nekdo lahko v svojem življenju naredi marsikaj, kar je bilo napačno, vendar je to naredil iz drugega prepričanja. Lahko je tudi opustil marsikaj iz dobrega prepričanja. Vendar ne smemo soditi ali obsoditi nobenega človeka. Dokončno samo Bog ve, kako stoji s človekom.«

**VSAK IMA SVOJE UMIRANJE IN SVOJO SMRT**

**Prej sva govorila o smrti. Kot človeku v srednjih letih se mi zdi, da je prag razmišljanja o bližajoči se smrti med današnjimi generacijami vse nižji. Kot da mlade generacije naravnost hitijo v objem tovrstnih razmišljanj. Tako verni kot neverni. Čemu lahko to pripišemo, eroziji morale, etike? Čemu?**

**Suštar:** »Gotovo je danes zaradi razočaranja, ki smo jih doživljali v naši družbi, več tovrstnih razmišljanj. Nekaj tega lahko pripišemo tudi vrsti ponudb, ki jih prej nismo poznali. Mislim na razna gibanja, tudi vzhodna, ki človeka opozarjajo, da ni samo to, kar je in pije, da ni samo to, kar doživlja užitek na spolnem področju. Skupni imenovalec teh gibanj je, da je človek duhovno bitje, da mora v sebi odkriti duhovnost. Kakor hitro človek to počne, se sreča tudi z vprašanjem minljivosti, ali je res po

smrti vsega konec, ker da je telesno življenje končno, to doživljamo. Zal v Sloveniji pa tudi drugod nekateri razširjajo prepričanje, da je smrt vsega konec, in potem je samomor najbolj izhod. Tu se postavljajo tudi medicinska vprašanja, kaj naj naredimo z bolnikom, ki je neozdravljivo bolan. Naj ga zdravimo ali pustimo, da umrje svojo smrt? Kajti vsak človek ima svoj način umiranja in svojo smrt, ki mu jo tudi pustimo. To so zelo težka in odgovorna vprašanja, povezana z medicino, etiko in splošnočloveškim občutjem. Večina ljudi želi živeti čim dlje. Ljudje, ki bi želeli smrt, so neozdravljivo bolni in upajo, da bo s smrtjo prišlo odrešenje. Nekateri si želijo umreti, da bi bili rešeni bolečin, in tudi včasih prosijo, da jim zdravnik pomaga, da bi lažje in hitreje umrli. Srečamo se z vprašanjem aktivne in pasivne evitanazije, ki ga tu ne bi načelnjali. Zanimanje za ta vprašanja pa je po mojem mnenju med ljudmi danes zato večje, ker vidijo, koliko in kaj vse se človeku v življenju poruši. Kaj vse smo si gradili in objubljali in vendar je danes prihodnost tako negotova. Ljudje razmišljajo, kakšen hassek imajo vsa prizadevanja. Ni pa vse to domača bera, veliko je prišlo, kot sem že rekel, od drugod.«

**TUJINA IN DOMOVINA**

**Veliko časa ste bili v tujini, kjer ste se veliko naučili, marsikaj spoznali. Morda nekaj o tem, predvsem pa me zanima, kako ste ob vrnitvi sprejeli domovino in ona vas.**

**Suštar:** »Na tujem sem bil 35 let. Tja sem odšel na študij z veseljem, ker sem se zavedal, da mi študij nudi — poslan sem bil v Rim — več možnosti doživljanja stikov, spoznavanja sveta, kot če bi ostal v Ljubljani. Seveda nisem pričakoval, da bom v tujini ostal toliko časa. Vrnitev po končanem študiju ni bila mogoča iz dveh razlogov: eden so bile politične razmere doma, teologi nismo bili zaželeni, drugi razlog pa je bila bolezen; ob koncu šolanja sem nevarno zbolel na pljučih. Na zdravljenje so me poslali v Švico. Iz tega je nastala nujnost oziroma možnost, da bi ostal tam. To ni bilo lahko, iskati je bilo treba vseh vrst zvez in priporočil, da so me Švicarji, kot so takrat rekli, tolerirali. Leta 1965 sem postal švicarski državljan. To so mi ponudili in tudi želeli, ker sem bil ravatelj semenišča. Obdržal pa sem hkrati tudi jugoslovansko državljanstvo, saj Švicarji niso zahtevali, da se mu odpovem. Še danes imam oba potna lista, čeprav dosledno uporabljam samo jugoslovanskega. Tujina mi je veliko dala, izpopolnil sem se v jezikih, navezal dragocene stike po vsej Evropi in tudi širše. To mi je, ko sem postal ljubljanski škof, zelo pomagalo, saj sem lahko te stike gojil še v drugih oblikah. Stiki z drugimi ljudmi, z Neslovinci, so bili dragoceni tudi zato, ker sem se zaradi tega lahko bolj zavezal za naše Slovence v Evropi, Avstraliji, obeh Amerikah pa tudi doma. Ti stiki Slovincem koristijo še danes v marsikaterem oziru.«

**In potem domovina?**

**Suštar:** »Prvič sem prišel na obisk domov leta 1965. To je bil le kratak obisk. Svarili so me, da me bodo tu zasliševali, da bo treba dati vsemogoče izjave. Tudi kasneje sem se prihajal. V vseh teh letih nisem doživel nič enega zasliševanja ali zasledovanja. Pač pa so mi pripovedovali, da so po mojem odhodu spraševali, kje sem bil, s kom sem govoril, kam sem šel. Nisem imel namena, da bi se v domovino vrnil za stalno. V ljubljanski škofiji so se s tem strinjali, tudi nadškof Pogačnik, rekoč, da sem v Švici škofov vikar in s tem na nek način škofov namestnik. Okoli leta 1975 se je začelo obračunati, kaj če bi se vendarle vrnil domov. Nekateri so se za to zavzemali, tudi na teološki fakulteti, češ da bi to, kar sem predaval v Švici, lahko podajal tudi v Ljubljani. Doma naj bi nadaljeval tudi nekatera druga dela, ki sem jih opravljal v tujini. Prišlo je do raznih dogovorov, leta 1976 sem se sam pozanimal, kakor je z možnostjo vrnitve. Na konzulatu so rekli, da morajo narediti raziskavo v Beogradu in Ljubljani, da bo to trajalo več časa, morda tudi več let. Bil sem presenečen, ko sem že po treh mesecih dobil odgovor, da zame ni nobenih ovir za stalno vrnitev v domovino. Na konzulatu v Zuerichu so mi brez vsakega spraševanja in pogoja izročili jugoslovanski potni list. Generalni konzul, bil je Crnogorec, mi je ob tej priložnosti rekel: »Vi ne boste vzdržali v Jugoslaviji, lahko se vrnete v Švico, mi imamo za to že vse pripravljeno in urejeno. Lahko pridete kadarkoli nazaj, ne bo nobenih težav.« Menil sem, da če držijo drugi, bom jaz tudi. Prvi dve leti res nista bili lahki. Vse je bilo tako drugače, ljudi nisem poznal, razmer tudi ne. Priznati pa moram, da so me pustili pri miru. Drugi so mi pripovedovali, kolikokrat bom moral na zasliševanja, kaj vse bodo od mene zahtevali, razne izjave itd. Tega nisem doživel, pustili so me pri miru.

Potem je prišlo vprašanje imenovanja za škofa. Kako je to potekalo, ne vem. Znano mi je le, da Vatikani ob imenovanju ni dolžan uradno vprašati za pristaneke jugoslovanskih oblasti. Jaz sem imel pomislek, da sem bil predolgo v tujini, da bi postal ljubljanski škof; prvič ne poznam razmer, drugič pa nisem doživljal vseh teh stvari in se tukaj ne bi znašel. Tudi z vatiškanske strani so mi omenjali, da bo, če bo vprašanje škofovanja kdaj prišlo na vrsto, to tudi glavna ovira. Ali je bilo ali ne, ne vem, v januarju leta 1980 sem dobil obvestilo, da je to v načrtu. Prej namreč vprašajo, ali sprejmete, če bi to prišlo v poštev. Odgovoril, da sem pripravljen sprejeti, in potem je v februarju res prišlo imenovanje za ljubljanskega nadškofa.«

**NARODNA ZAVEST NI NACIONALIZEM**

**Kaj za vas, gospod nadškof, pomeni slovenstvo?**

**Suštar:** »Pomeni mi veliko. Mi smo bili v gimnaziji pa tudi že v sonovni šoli vzgajani in vzgojeni kot zelo zavedni Slovenci. Takrat so bili hudi časi, Aleksandrova diktatura, slovenstvo so zatirali. Med študenti je slovenska za-

vest naraščala. Drugi razlog je bil, da smo se zavedali, da smo gojenci prve slovenske polne gimnazije, ki ima svoje posebno poslanstvo. Tudi naši profesorji so nas opozarjali, naj bomo vedno zares dobri Slovenci. Zame je slovenstvo vedno ostalo in bilo tako bistvena vrednota, da sem se ga zavedal tudi zunaj, čeprav sem spoznal, da ljudje v tujini o Slovincih skoraj nič ne vedo. Poznajo Jugoslavijo, Slovence zamenjujejo s Slovaki. Ko sem dobival razne službe, sem se zmeraj uveljavljal kot Slovenec, čeprav sem moral hkrati povedati, da prihajam iz Jugoslavije, da so sploh lahko lokalizirali, kje Slovenija je. Ko sem se leta 1977 vrnil domov, sem videl, da se sicer v marsikaterem oziru zavzemamo za Slovenijo, da so pa veliko bolj v ospredju ideologija, marksizem, partija, jugoslovanstvo. Bil sem v skrbeh, kako se bo vse to razvijalo naprej. Ob vseh dogodkih, ki nam zadnja leta niso prizanesli, so moje skrbi naraščale, na drugi strani pa sem bil vesel, ko sem videl, da pri ljudeh narašča prava, pravilna, zdrava narodna zavest. To je nekaj drugega kot šovinizem ali nacionalizem. Če se hoče kdo uveljaviti na račun drugih in druge zaničije, potem je taka narodna zavest popolnoma zgrešena ter jo moramo že kot ljudi, kaj šele kot kristjani, popolnoma odklanjati. Zavzemanje za lastni narod, za njegovo svobodo, samobitnost, enakopravnost, jezik, pravice, kulturo, uveljavljanje naroda v družbi drugih je po naravnem zakonu dolžnost, po krščanskem nauku pa prav posebna naloga. Kajti krščanstvo se vedno uveljavlja oziroma ukorenini v določenem narodu. Versko prepričanje ni nekaj splošnega, čeprav je krščanska vera vesoljna, za vse narode, svojo določeno obliko doživlja v narodu. Pri nas na Slovenskem na slovenski način, v Franciji na francoskega, v Španiji spet drugače. Danes to posebej čutimo v Afriki in Aziji, kjer je problem, kako naj se vera ukorenini v tamkajšnjih narodih, še veliko večji. Zato imamo tudi s teološkega vidika dolžnost, da se zavzemamo za slovenski narod, za njegovo enakopravnost, za samostojnost. Vprašanje, kako naj to politično uredimo, ali v neke vrste samostojni državi, ki je mednarodno priznana, ali v konfederacije s pogodbami z drugimi republikami v Jugoslaviji ali v neki tretji obliki, recimo v Evropi regij, je stvar politike. Ko bo ta pogovor izšel, bo glasovanje za osamosvojitve Slovenije že za nami. Prepričan sem, da bo polna odgovornost Slovencev za lastno usodo po 23. decembru jasno potrjena.«

**PAPEŽ NAS JE OBISKAL DEJANSKO IN SIMBOLIČNO**

**Na določen način je v zvezi s slovenstvom tudi vaš nedavni obisk pri Svetem očetu v Rimu. Govor je bil tudi o Slovenski škofovski konferenci, ki je tudi ena od oblik slovenske državnosti oziroma potrjevanja naroda.**

**Suštar:** »Morda je bilo celo nekoliko drugače. To ni bil naš obisk pri papežu, ampak papežev obisk v slovenskem zavodu v Rimu. Mi smo poudarili — kdaj bo papež prišel v Slovenijo je namreč zapleteno vprašanje — da pomeni papežev obisk pravzaprav obisk Sloveniji. Zavod, ki je skromen in majhen ter obstaja le 30 let, je ne glede na vse vendarle košček Slovenije v Rimu. Papežu smo rekli: »Zdaj ste prišli k nam obisk in mi bi vam radi nekaj povedali o Sloveniji.« Papež je o vsem seveda zelo dobro obveščen, jaz sem poudaril le naša pričakovanja, naše pravice, naše želje, naše zahteve in v tej zvezi posebej omenil našo Slovensko škofovsko konferenco. Ta samostojno deluje že osem let, čeprav sodelujemo tudi v Jugoslovanski škofovski konferenci. Druga stvar je mednarodno priznanje Slovenske škofovske konference. To bi pri nas v Sloveniji sicer ne pomenilo kaj posebnega, ima pa posledice za nekatera mednarodna srečanja, predstavitve, udeležbo na takih srečanjih. To bo imelo v prihodnosti še večji pomen, zato se trudimo, da bi dobili tudi mednarodno priznanje. Tretji vidik je zadeve je, da Vatikani smatra, da lahko škofovska konferenca obstaja le v okviru države. Če bi bila Slovenija samostojna država, ne bi bilo nobenega zadržka, da ne bi imeli tudi samostojne, mednarodne priznane Slovenske škofovske konference. Dokler tega ni, si prizadevamo za izjemo, morda nam bo uspelo, da bodo to izjemo priznali, saj so nam nekateri zelo naklonjeni, razumejo naš čisto poseben položaj v vsej Evropi. V Jugoslovanski škofovski konferenci Slovence že spoštujemo na tak način, da je pri vseh mednarodnih udeležbah pravilo vzeti s seboj tudi koga iz Slovenije. Tako je bilo tudi na zadnji škofovski sinodi. Glede mednarodno priznane Slovenske škofovske konference sem optimist, čeprav ne vem, če bom sam to dočakal ali ne, kar pa tudi ni velikega pomena.«

**ZA TISTE, KI SO PRIPRAVLJENI TRPETI BOLEČINO**

**Ste nadškof, duhovnik in človek. Vprašanje bi formuliral z Vodnikovo: »Ne hčere ne sina po meni ne bo, dovolj je spomina, ne pesmi pojo«. Biti duhovnik je odrekanje marsičemu, pa drugi strani pa tudi nenehna bogatitev.**

**Suštar:** »Nekateri ne morejo razumeti, da se duhovnik ne more poročiti in imeti otrok. To razumejo kot nekakšno nasilje nad človekom. Rekel bi, da se mora vsak sam odločiti za to, ni naključje, da pride duhovniško posvečenje v poštev šele pri 24 letih. Upamo, da je kandidat do takrat vse in dovolj premislil, čeprav so tudi primeri, ko duhovnik spozna, da si je izbral zanj napačno pot. Odpoved za:onu in družini je nedvomno velika žrtev. Spominjam se svoje učitelja, ki je dejal: Veste, to je za nekateri odprta rana, ki nenehno krvavi. Tisti pa, ki je to bolečino pripraviljen prenašati, lahko naredi iz nje tudi nekaj velikega. Treba pa si je biti na jasnem, kakšna je cena, za katero človek sprejme to žrtev. Kaj vsak posameznik, ki se je odločil za to žrtev, naredi iz svojega življenja, je

odvisno od veliko stvari. Od osebnega doživljanja, zunanjih okoliščin, službenega mesta, od razumevanja in sodelovanja z ljudmi. Včasih je vprašanje, kako duhovnik sploh lahko vzdrži v svoji osamljenosti, nekateri se znajdejo v veliki osebni krizi. Vse to moramo jemati zelo človeško. Videti želimo, neuspehe, ne pa stvari poploševati. Če se zgodi kaj hudega, česar ljudje ne odobravajo, ne smemo takoj seči po obsodbi. Zanimivo je, da imajo tudi ljudje razumevanje, če duhovnik stori kaj narobe, ne obsojajo ga prehudo. Največji kritiki duhovniških napak pa so tisti, ki imajo sami kaj na vesti. Srečal pa sem tudi veliko duhovnikov, ki jim samota in odrekanje nista bila niti malo odveč. Sam sem imel v tem oziru res posebno vodstvo Božje previdnosti, ki me je vodilo po takih oblikah življenja, da nisem nikdar prišel v težave, kjer bi bil vpliv na zunaj ali pa zunanje okoliščine take, da bi me, če smem uporabiti ta izraz, to vrglo s tira. Da pa se mora človek nenehoma sam osebno odločati, spada k človeškemu življenju.«

**VOŠČILO DOLENJCEM**

**Asketstvo je po mojem lahko tudi velika prednost.**

**Suštar:** »Se strinjam z vami. Zato tudi vedno znova poudarjam bogoslovcem in tudi duhovnikom: če si odločil, naj bo ta odločitev radikalna, popolna, in ne kakšno popuščanje, kompromisarstvo in neko iskanje nadomestkov. Vprašanje je seveda, ali ima človek za tako jasno in odločno obliko življenja moč. Duhovnikom pri tem tudi pomagamo. Najprej jim damo dovolj pravih nagibov, da vedo, za kaj gre, čeprav gre v končni posledici za odločanje

celega človeka, in ne samo racionalnosti. Pomagamo jim, da ne prihajajo v osamljenosti in zapuščeni, treja stvar pa je božja pomoč.«

**Vas lahko prosim za nekaj noveletnih besed dolenskim rojakom?**

**Suštar:** »Za nami sta plebiscitni 23. december in Božič, pripravljamo se na vstop v novo leto. V njem bi želel vsem veliko močnega in trdnega zaupanja. V teh negotovih časih, ko je toliko ljudi zaskrbljenih, zbeganih, obupanih, bi rekel: »Imejte upanje, ljudje, pomagajte si med seboj, zaupajte v svoje moči in svoje varstvo ter pomoč. Zaželel bi jim, da bi prišli boljši časi, kar zadeva naše politične in socialne razmere. Zelo me skrbi, ker toliko ljudi ostaja brez dela. Na poseben način bo treba poskrbeti za socialno pomoč tistim, ki so ali bodo v hudi stiski. Vsem bi želel tudi dobroga zdravja, čeprav pravijo, da si ga uničujemo predvsem sami z uničevanjem narave. Skrb za ohranitev narave in okolja naše lepe slovenske domovine ima s tega stališča še poseben pomen. In končno bi vsem zaželel, da bi bile mednarodne razmere take, da ne bi živeli v stalnem strahu pred vojno. Vedno manj je tistih, ki so doživeli zadnjo vojno, tistih, ki se spominjajo, kakšna strahota je to bila. Vojna je najhujša nesreča, ki nas lahko doleti. Zato storimo vse, da bi preprečili nasilje in vojno tako v naših krajih kot v svetovnem razmerju. V prihodnjem letu se bom pogosteje videval z dolenskimirojaki, ker me v moji ljubi deželici čakajo birma in druge obveznosti. Vele sem, da lahko ob tej priložnosti preko Dolenjskega lista vsem pošiljam pozdrave in najboljše želje.«



**Od petelinjega repa do cocktaila**

**Z**godovina pravi, da so že kar stari Rimljani in Grki na svoj način počenjali isto, zavoljo česar so se barmani pred dnevi zbrali na Otočcu: zlasti vinu pa tudi žganim pijačam so z različnimi dodatki spreminjali osnovni okus. Bodisi, da so jim dodajali začinjeno prekuhanu morsko vodo, razne smole, bodisi cvetlične arome in začimbe, kot so cimet, pelin, žafran. O mešanju pijač v kasnejših zgodovinskih obdobjih ni znanega domala nič, zato pa je črno na belem, da se je to opravilo najprej udomililo v Ameriki. Vsaj sedem je zgodb, ki vsaka po svoje razlaga izvor mešanja pijač. Najbolj razširjena je tista, ki ime cocktail (cocktail pomeni v prevodu petelinji rep) povezuje s petelinjimi boji, ki so jih na ameriška tla v prvih letih naseljevanja prinesli novi priseljenci iz zahodne Evrope, predvsem Španci in Portugalci. Lastnik zmagovalnega petelina je namreč poraženemu izpulil nekaj repnih peres, se z njimi okrasil in prijatelje povabil na pijačo, ki so jo mešali iz pijač podobnih barv, kot je bil rep petelina. Druga zgodba razlaga ime cocktail s početjem nekega lastnika gostinskega lokala, ki je v času ameriške državljanske vojne pričel kozarce krasiti s petelinjim perjem. Spet tretja pripoveduje, kako se je ta beseda porodila v New Amsterdamu v Ameriki, kjer so jutranji pijanci redno hodili v lokale, koder so dekleta je pometala prostore z metlami iz petelinjih repov. Četrta zgodba govori o tem, kako so konjski trgovci in mešetarji na Divjem zahodu konje, ki so jih prodajali, napojili z neko alkoholno mešanico, po kateri je konj postal živahnejši, prej povešeni rep pa se mu je dvignil. Beseda cocktail se je namreč uporabljala tudi za konje, ki niso bili čiste pasme. Povsem drugače pa govore preostale tri različje. Peta pravi, kako je ime cocktail v tesni zvezi z južnjaško lepotico Ocelette, ki je med državljansko vojno zapeljevala oficirje, čista govori o mehiški princezi, ki je zapeljevala nekega ameriškega generala in ga klicala Coctel, medtem ko sedma trdi, da je ime nastalo v Franciji iz besede »coquetel«, kar pomeni mešanico pijač, kakršne so še ob koncu 18. stoletja ponujali v Bordeauxu. Bržkone pa je vsako prerekanje o tem, kateri razlagi velja pritegniti odveč, če vemo, da je cocktail za mešanje pijač, kot ga poznamo danes, kaj slabša označba, cocktaili so le ena od trinštridesetih skupin mešanih pijač, ki jih v osnovi delimo na dolge in kratke, razlika med njimi je v količini in jakosti. Domiselnosti in iznajdljivosti je prepučeno, iz koliko delov sme biti sestavljena mešana pijača, da pa to opravilo le ne bi postalo preveč zapleteno in da bi našlo svoje mesto tudi v gospodinjstvu, je Mednarodno združenje barmanških organizacij (IBA) sprejelo leta 1985 na svojem 33. kongresu v Amsterdamu sklep, kako naj bo mešana pijača sestavljena iz največ treh pijač in dveh dodatkov.

kot so kapljice in brizgi. Ne nepomembna je tudi dekoracija: tako je, denimo, oliva pomembno dopolnilo pri zelo suhih aperitivnih cocktailih; v suhe pijače sodi tudi rezina limone; češnja je pomembna dodatek pri polsuhih cocktailih, rezina pomaranča ali ananasa bo tako kako prijala v polsladkih pijačah, tudi sladkorni rob na kozarcu dopolnjuje okus in ni zgolj v okras. Osnovno pravilo pri mešanju pijač je, da morajo biti te močno ohlajene, lež je zato eden osnovnih pripomočkov barmana. Prav tako je potrebno vedeti, da mora imeti cocktail določeno osnovni okus, slednjega lahko da vsaka močna žgana pijača. Z dodatki, kot so sadni sokovi, smetana, jajca, strupi, sodavica, tonik ali peneča vina, spreminjamo okus osnovni pijači in jo hkrati ublažimo, medtem ko aromo na koncu oblikujemo z dodatkom likerja ali bittra. In če ob tem vemo še, katere pijače in dodatki se med seboj vežejo ter kateri ne - viski se, denimo, le izjemoma z ginom ali konjakom, enako kot rum z vinom ali vermutom, jajca in smetana ne sodijo v limonado, tequila in campari itd. - se lahko v barmanstvu poizkusimo tudi doma. Namesto shakerja, posode, po kateri so barmani najbolj znani, bo dobro katerakoli druga, primerna za mešanje, prav bo prišel tudi električni mešalnik, še posebej pri mešanju tistih pijač, kjer bomo uporabljali sladoled, sadne dodatke, mleko, smetano ali jajca. Časa za to bo v teh prazničnih dneh verjetno dovolj, zato naštejmo ob koncu nekaj receptov, primernih za slavnostne trenutke, katerih sestavine je moč najti v slehernem malo bolj založenem hišnem bifeju. Iz dveh četrtnih vodke, četrtnine konjaka in četrtnine encijana (količino odredimo potrebam primerne, za eno osebo računamo s 6 centilitri pijače) ter nekaj kapljic mentolovega likerja je sestavljen cocktail, ki je pred leti zmagal na svetovnem prvenstvu v Opatiji; za ženski okus primeren cocktail je sestavljen iz treh šestin konjaka ali vinjaka, šestine mandarinovega likerja, šestine pomarančnega in šestine limoninega soka, otrokom lahko pripravimo cocktail iz treh desetin borovničevega, dveh desetih pomarančnega in desetine ananasovega sirupa ter štirih desetih limoninega stila. moškemu okusu bo prijal zmagovalni cocktail, sestavljen iz tretjine viskija, tretjine bittra in tretjine starega graničarja. Omenimo pa za konec še dva cocktaila priznanih novomeških barmanov, zapisa nam tisočini najuspešnejšimi svetovnimi recepti. Iz četrtnine svetlega vermuta, četrtnine suhega gina, četrtnine mandarinetna, četrtnine likerja orly in nekaj kapljic grenadine sirupa je svoj cocktail pripravil Franci Bobič, Jože Retar pa ga je sestavil iz dveh četrtnin scotch creama, četrtnine gina in četrtnine smetane, prav tako pa dodal nekaj kapljic grenadine sirupa. Prav nič pa ne bo narobe, če nekaj domišljije in upoštevajoč pijače, ki jih imate na voljo, podoben cocktail pripravite sami! Pravi nič ne bo narobe, če, denimo, s tolično smetano namesto kave obložite kavni liker.



NOVO MESTO

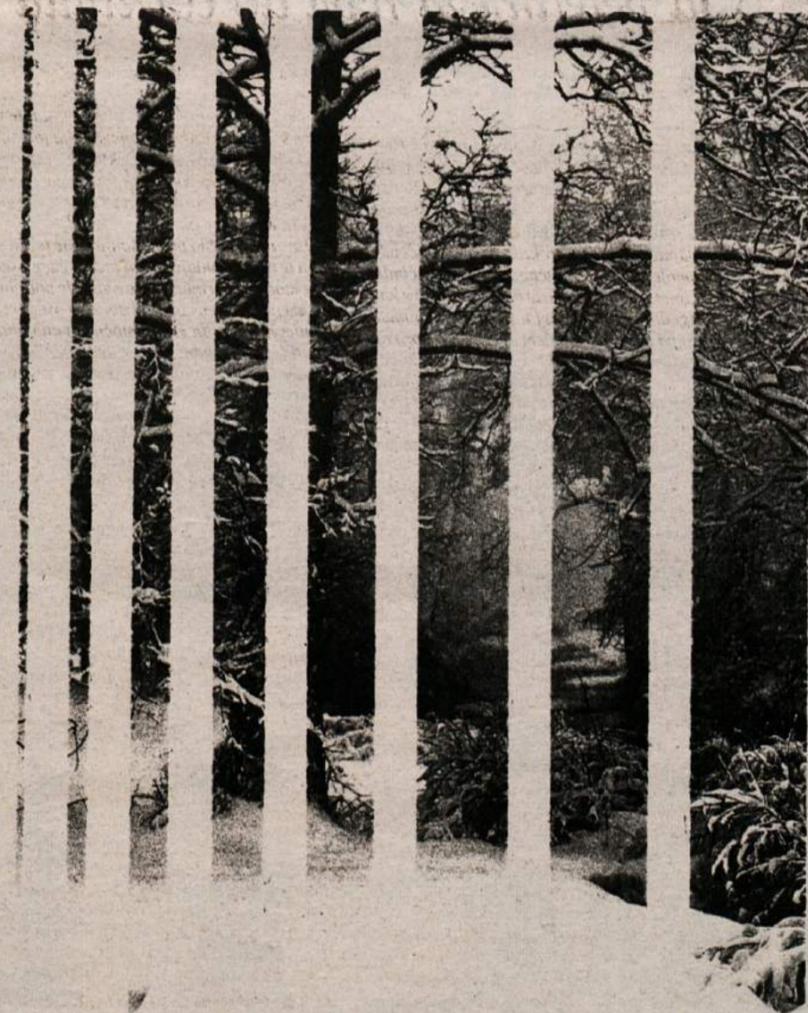


*Irečno*

Čestitamo  
ob  
novem  
letu  
1991



*beti*



**Videm**

**Celuloza, papir in papirni izdelki Krško**

Tovarniška 18, 68270 Krško, telefon: 0608 21-038,  
telex: 35725 YU ROTO, telefax: 0608 22-077

VESELE PRAZNIKE IN NAJBOLJŠE ŽELJE  
ZA USPEŠNO NOVO LETO



*SREČNO '91*



NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO

**ELEKTRIKA JE ČISTA ENERGIJA  
ZA RAZVOJ, ZA ŽIVLJENJE**

 trimo



*srečno 91*

**DANA**  
*Zakladnica pristnih okusov*



*Srečno novo leto* ❄️



*V iztekajočem se letu, se vsem poslovnim partnerjem zahvaljujemo za sodelovanje, v letu 1991 pa vam želimo veliko delovnih uspehov in osebne sreče.*

**ZAVAROVALNICA  
NOVO MESTO, D.D.**



1 · 9 · 9 · 1

S R E Č N O

 **Olabor**



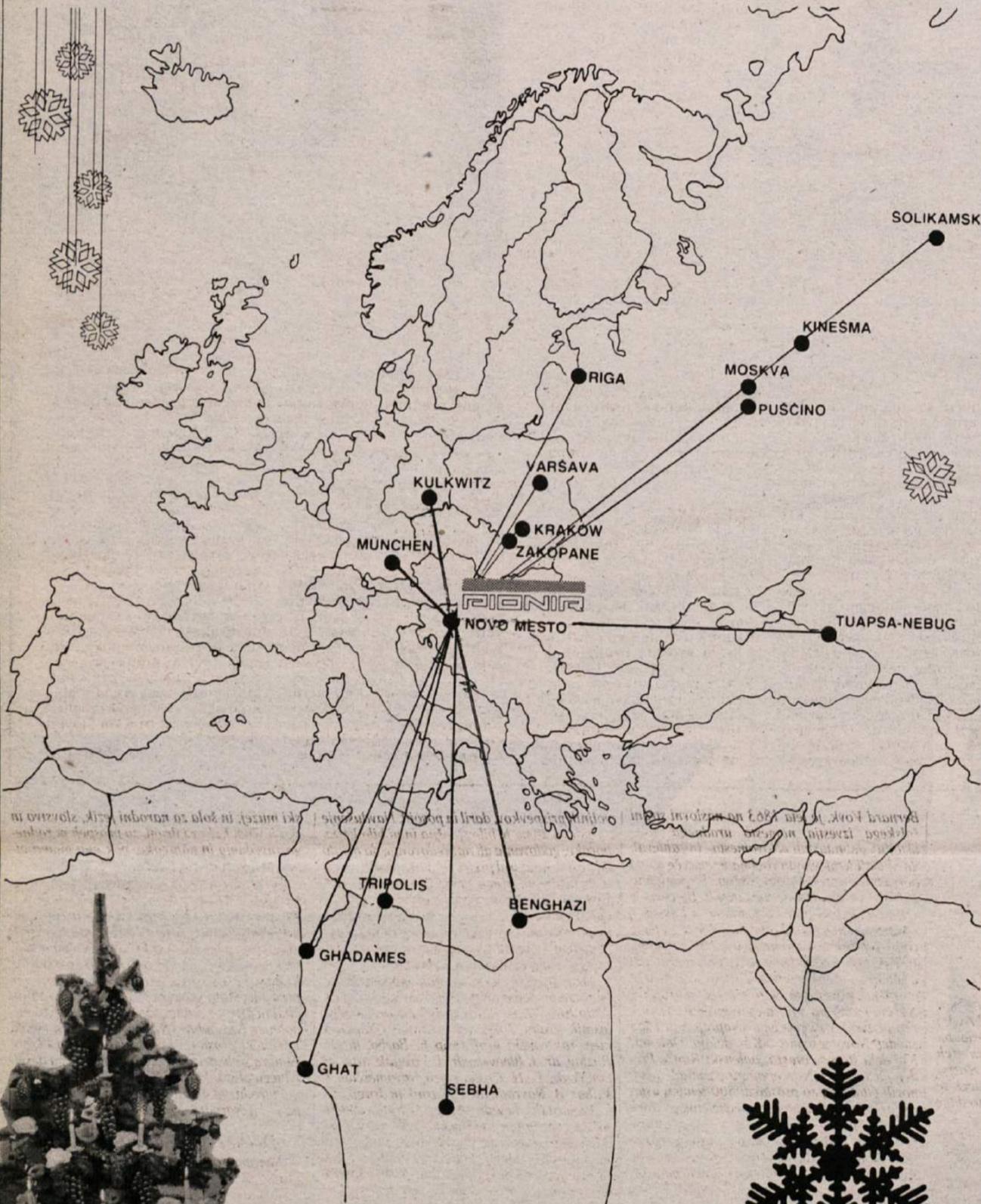
 **KRKA**



*Krka je način življenja*

*Srečno  
novo  
leto*

Vsem poslovnim partnerjem,  
delavcem doma in po gradbiščih v tujini,  
želimo srečno, zdravo in uspešno  
1991. leto



**PIONIR**  
GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO

**NOVOLINE**

FINANČNE, TEHNIČNE IN POSLOVNE STRORITVE  
Novo mesto, d.o.o.  
Cesta komandanta Staneta 38  
68000 Novo mesto

želi vsem občanom  
vesele božične praznike  
in srečno novo leto '91!

telefoni: (068) 25-080, 25-081, 27-005, 27-007, 27-012, 27-013

**hrast**

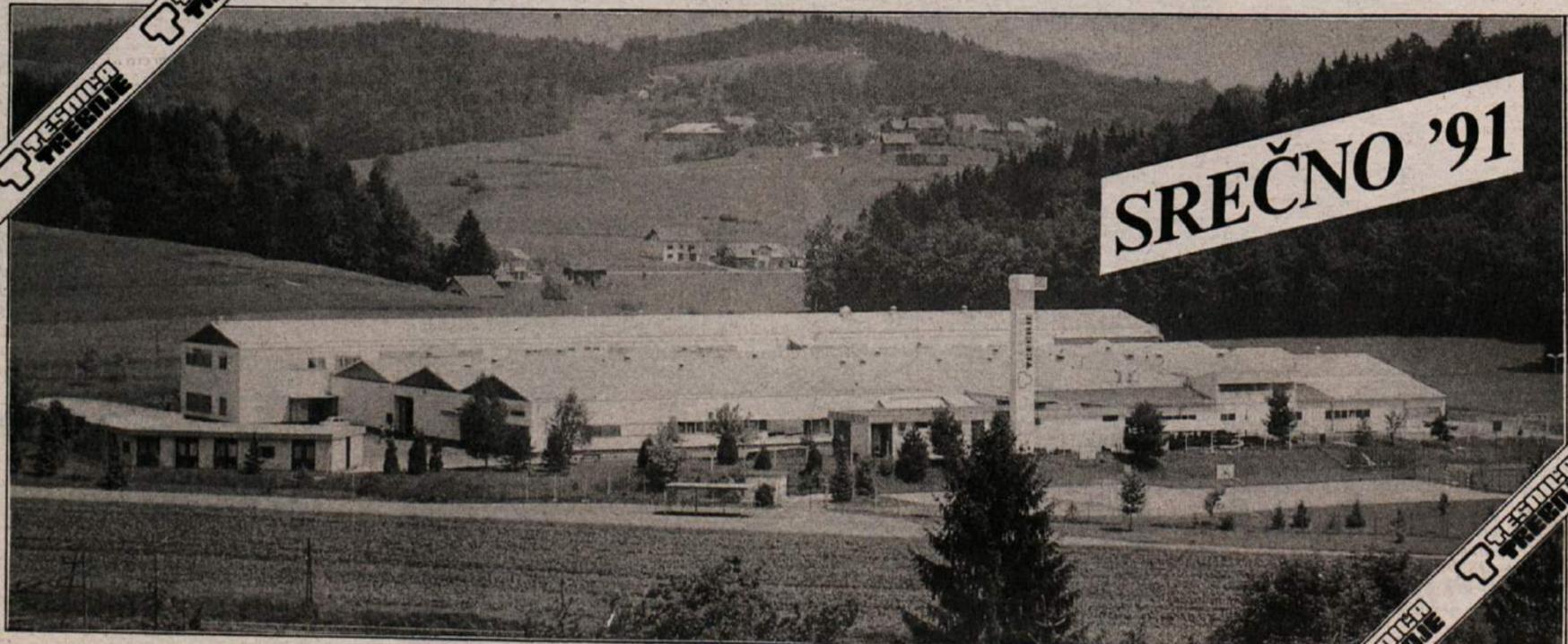
OBRATNA ZADRUGA  
68000 NOVO MESTO ADAMIČEVA 2

Članom, kooperantom,  
poslovnim prijateljem in vsem  
občanom voščimo vesel božič  
in srečno novo leto!

**M**

NOVO MESTO

Cenjene  
kupce vabimo k  
novoletnim nakupom  
v naše prodajalne in jim  
voščimo vesel božič in  
srečno novo leto!



**SREČNO '91**

NOVOLETNI  
PRIZNANJE

NOVOLETNI  
PRIZNANJE

## DRUGAČNE ZVEZDE

Mnogi popotniki in avanturisti so prepotovali ta naš svet že na vse mogoče načine in v vse mogoče smeri. Svetovni popotnik Zvone Šeruga, doma Sel pri Ratežu pri Novem mestu, pa se je odločil, da bo zemeljsko kroglo prevozil z motornim kolesom. Takšna odločitev je seveda narekovala svoje smeri, se pravi, da je z motorji — izmenjal jih je kar nekaj — mešal prah vseh mogočih cest, poti in brezpotij na vseh kontinentih sveta razen bele celine na južni kapi naše planeta. Prevozil je obe ameriški celini, nadaljeval pot na vzhod prek Bližnjega in Srednjega vzhoda do Indije, Indokine in po Avstraliji, nazadnje je prepotoval še Afriko. Na poti po petih celinah in skozi 45 držav se je Šeruga srečal z ljudmi vseh ras, doživel veliko lepega, a tudi kaj neprijetnega. Človek navsezadnje potuje zato, da kaj doživi. Le da vsi popotniki ne znajo svojih doživetij trajneje ohraniti in jih tako predstaviti drugim, kot to uspeva Šeruga.

O svojih popotovanjih je veliko pisal po raznih časopisih (tudi za Dolenjski list), imel je številna predavanja, pripravljena na sodoben avdiovizualni način, predstavil se je na televiziji, napisal pa je tudi dve knjigi. Prva je že pred leti izšla pri Mladinski knjigi, druga pa je z naslovom Drugačne zvezde izšla te dni v samozaložbi.

V Drugačnih zvezdah je opisal vso pot okrog sveta, se pravi, da je vanjo vključil tudi vsebino svoje prve knjige, v kateri je opisal potovanje po ameriških celinah; vendar predstavlja ta skraćeni in na novo napisani del le tretjino nove knjige, ostalo besedilo

opisuje še neobjavljena potovanja. Šeruga je kar spreten pisec s poudarjenim egom, ki pa mu ne zapira spoznanj drugačnosti in drugega. Čeprav bo bralec knjigo sprejel predvsem kot zanimiv potopis, to ni zgolj potopisna knjiga, v potopisno pripoved se namreč osvežujoče vpleta ljubezenska zgodba potopisca samega. Lep del poti ga je spremljala Romana Dobnikar, njuno zadnje popotovanje po Afriki pa so bili sicer naporni, a vendarle medeni tedni. Romanca se danes piše Šeruga in je mati njegove hčerke.

Vsekakor je treba še omeniti, da je knjiga Drugačne zvezde lepo oblikovana in da vsebuje več dobrih barvnih fotografij.

M. MARKELJ

## KDO ME SILI TEBE LJUBIT

Knjižni prvenec pisatelja Janeza Javorja Kdo me sili tebe ljubiti, ki je nedolgo tega izšel pri založbi Kmečki glas, je prava ljudska povest, napisana po boljših izročilih te literarne zvrsti. Vendar bi jo težko uvrstili v množico tistih del, ki so nekaj zasula slovensko braštvo z idiličnimi in moralno poučnimi zgodbami. Javor se sicer drži obrazca ljudske povesti, ohranja v nji tudi osnovno moralno jedro, vendar je njegovo pisanje dodatno zanimivo, ker razgrinja probleme in stiske slovenskega človeka, ki niso značilne za tradicionalne povesti. Stiske so drugačne, rojene iz časov graditve socialistične družbe, v kateri naj bi kmeta ne bilo, vsaj takega ne, kot se je naredil skozi stoletja bivanja na slovenski zemlji. Mladi so odšli v mesto, v tovarne, klic zemlje in starih vrednot pa je

ostal pridušen v njih. Mu je še mogoče slediti?

Junak Javorjeve povesti skuša slediti temu notranjemu klicu in se želi vrniti na zemljo. Poroči se na kmete, hkrati pa še naprej dela v pre-



jšnji službi. Toda ne življenje na zemlji ne življenje z ženo se mu ne obrača dobro, počasi, a nezadržno razpadajo lepi načrti. Notranja razdvojenost in nesrečna izbira žene ga na koncu pripeljeta do ločitve, ki je popolna, saj gre tako za ločitev od žene kot od zemlje in od domovine. Kam naj gre literarni junak, ko izgubi dotedanja pot smisel? Na novo pot. Junak povesti Kdo me sili tebe ljubiti se po življenjskem polomu odpravi po sledi mnogih njemu podobnih Slovencev v tujino.

MIM

## TRI IZ MATICE

Pri Slovenski matici so ob koncu leta poslali med svoje člane in seveda tudi med druge kupce knjig drugi del paketa redne letne zbirke, ki obsega tri zanimive knjižne novosti: zbornik razprav Frana Zwitterja o slovenskem narodnem vprašanju, študijo Katje Vodopivec in sodelavcev o kriminaliteti na Slovenskem v 19. stol. ter avtobiografsko—esejistično delo Tarasa Kermaunera Zadnje srečanje.

Fran Zwitter, ki je v slovenskem zgodovinskem pomembno ime, je pred več leti sam pripravil izbor svojih razprav za knjižno izdajo pri Matici, vendar dela ni nikoli dokončal. Priprave novega zbornika se je lotil Vasilij Melik, ki je iz bogate zgodovinarjeve zapuščine izbral 17 krajskih razprav, nastalih v petih desetletjih Zwitterjevega znanst-

venega delovanja. Nastala je obsežna knjiga O SLOVENSKEM NARODNEM VPRAŠANJU, ki jo lahko vzamemo v roke kot Zwitterovo monografijo o narodnem vprašanju, saj podaja vso razsežnost njegovih pogledov na to problematiko. In ta trenutek je tako branje še kako aktualno.

Tudi za nestrokovnjaka bo zanimiva knjiga POSTAVA IN HUDODELSTVO, ki je nastala kot plod skupnega dela prof. Katje Vodopivec in 22 slušateljev podiplomskega tečaja na Inštitutu za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani. Opravili so raziskavo o kriminaliteti na Slovenskem v prejšnjem stoletju in o odzivu ljudi in javnosti nanjo, kot se zrcalita v časopisju. Vendar raziskava ni zgolj zgodovinski pregled. Analiza podatkov izpred sto let razgrinja zanimive ugotovitve o tvorjenju predsodkov in stališč do kriminalnih dejanj, še posebno, ker jih v študiji občasno primerjajo s podatki za leto 1985. V Jugoslaviji je ta raziskava prva te vrste.

ZADNJE SREČANJE je sugestivno napisana knjiga, v kateri plodoviti publicist Taras Kermauner oživlja spomine, razmisleke in pomisleke ter polemike, povezane z njegovim očetom Dušanom ter Markom in Antonom Slodnjakom, kako je te osebnosti in njihova delovanja razumel, dojemal in kako se je srečeval z njimi. Knjiga je napisana v znanem Kermaunerjevem slogu, torej privlačna za intelektualno zahtevnejše bralce.

MIM

## SLAVE

Mohorjeva družba je tepo počastila vrsto letošnjih jubilejev: 140. obletnico programa Zedinjene Slovenije, 120. obletnico slovenskih narodnih taborov, 140. obletnico svoje ustanovitve in 190. obletnico rojstva svojega ustanovitelja škofa Antona Martina Slomška z izdajo razkošne monografije Naprej zastava slave.

Avtor knjige Srečko Krese je izbral prek 400 najzanimivejših slovenskih domoljubnih razglednic in faksimile naj-

važnejših besedil, ki govore o slovenski suverenosti od pomladi narodov leta 1848 do ustanovitve Jugoslavije. Dokumentarno gradivo je opremil s spremenim besedilom, ki v 24 poglavjih prikazuje narodni boj in obuja spomin na velike



dogodke v zgodovini Slovencev. Knjiga je tako zanimiv in poučen dokument o prizadevanjih Slovencev skozi stoletja za politično, ekonomsko in kulturno samostojnost, svobodo in neodvisnost. Kot eno od sredstev narodnega prebujanja so naši predniki domiselno uporabili dopisnice oziroma razglednice, ki so se pojavile že v prejšnjem stoletju in so se kaj hitro priljubile. Na njih so tiskali podobe slovenskih mest in krajev, like naših velikih ljudi, narodne simbole, noče, običaje, verze in gesla, skratka, uporabili vsakdanji in razširjeni predmet dopisovanja za prebujanje utrjevanje slovenstva.

## JEZUSOVA MLADOST

V božičnem času je marsikdo posegel po Evangelijih in prebral, kar je tam zapisanega o rojstvu Jezusa Kristusa. In vnovič je spoznal, da so biblijski spisi zelo skopi in da v njih skoraj nič ne piše o Jezusovem otroštvu in mladosti. To biblično praznino v resnici zapolnjuje kar precej spisov, le da jih Cerkev ni kanonizirala in uvrstila med dokumente Svetega pisma. Naravnost presenetljivo pa je za nas, da je verjetno najobsežnejšo knjigo o Jezusovi mladosti napisal

mož slovenskega rodu Jakob Lorber. Prevod te apokrifne knjige je pred kratkim izšel pri založbi dSM Izdelki. Založnik je prvo slovensko izdajo posvetil 150—letnici začetka delovanja »tega največjega sina slovenske matere«, kot je zapisano na naslovni strani.

Kdo je bil Jakob Lorber? V Sloveniji je skoraj popolnoma neznan, čeprav ga v svetu, kot stoji zapisano v uvodu v Jezusovo mladost, že dolgo poznajo in cenijo, saj sodi med preroke in vidce, njegova dela pa so prevedena v več svetovnih jezikov. Jakob Lorber se je rodil v Slovenskih Goricah pred 190 leti, živel in deloval pa je v



Gradcu, kjer je leta 1840 dobil prvo navdihnjenje in začel pisati svojo prvo knjigo, »kot mu je bilo v notranjosti narekovano«. V celoti je Lorber v štirindvajsetih letih »po božjem nareku« napisal okrog 20.000 strani rokopisa, ki natisnjen obsega 25 knjig. Krono njegovega dela predstavlja Janezovo veliko veselo oznanjenje, ki naj bi dopolnilo manjkajoča svetopisemska poročila. Jezusova mladost pa naj bi bil Jakobov evangelij, ki so ga sčasoma tako skvarili, da ga Cerkev pri kanonizaciji svetih spisov ni mogla sprejeti kot pristnega v Biblijo. Jakob Lorber naj bi ga po božjem nareku znova napisal v njegovi izvirni obliki.

Vsekakor gre za knjigo, ki jo bo marsikdo z zanimanjem prebral, saj naša verska literatura ni bogata z apokrifnimi spisi. Izid te knjige pa je pomembno tudi zato, ker v našo kulturno zavest vrača rojaka, znanega v svetu, in ki zasluži, da vemo zanj tudi na Slovenskem.

M. MARKELJ

## Šedmi junij, praznik Novega mesta?

javni razpravi, v kateri je beseda te predlogu za spremembo datuma praznika ne Novo mesto, je prišlo do močno različnih pogledov, od tega, da podpirajo predlagani datum za praznik občine Novo mesto, do tega, da nasprotujejo tej pobudi. Kot je že znano, je novomeška ZSMS-LS predlagala, da občina Novo mesto imela svoj praznik 7. junija, to je na dan, ko je bilo leta 1365 Novo mesto ustanovljeno. V javni razpravi o tej pobudi je izoblikovalo 28 predlogov in mnenj, katerih jih je večina do tega predloga odklonila. Nekateri argumenti za odklonitev 7. junija kot novega občinskega praznika so, mlo, na trilih nogah. Da bi upravičili ozidali večjo težo dogodku, ki določa dan ustanovitve občinskega praznika, se pravi 29. junija, ko je bila leta 1941 ustanovljena noska partizanska četa, minimalizirajo ali povsem izničijo pomen ustanovitve Novega mesta, češ da to dejanje ni pomembno za mesto, ampak le za mesto samo, in da se je v razvoju Novega mesta začela germanizacija okolja. Taki argumenti seveda ne morejo nobene malo resnejše in treznejše prepovedi pa več o njihovih avtorjih.

Kor koli že, predsedstvo skupščine občine mesto zaradi tega, ker se v javni razpravi odlikoval enoten predlog za datum občinskega praznika, predvsem pa zaradi napovedi sprememb, ni zavzelo stališča o tem, ali občinskega praznika, odločitev o tem prepustilo bodoči, po novi ustavi oblikovani oziroma občinam, če jih bo na sestanku teritorij občine Novo mesto nastalo

### MATIČEK SE JE OŽENIL

V revolucionarnem letu 1848 se je tudi v Novem mestu začelo narodno prebujanje. Zavedni in navdušeni Slovenec Franc Polak je pridobil skupino mladih Novomeščanov in »na treh krajlov dan«, 6. januarja tega leta, so v Kazini uprizorili Linhartov »Veseli dan ali Matiček se ženi«. To je bila sploh prva slovenska prireditev v Novem mestu. Na volitvah v parlament je v novomeškem volilnem okraju, ki je obsegal jugovzhodni del Dolenjske in Belo krajino, zmagal narodnjak in Prešernov prijatelj Anton Lascharn proti novomeškemu odvetniku dr. Franzu Suppanzhizu, ki se je štel za Nemca. Franc Polak je ob sodelovanju in podpori uglednega narodnjaka, odvetnika dr. Jožefa Rozine začel poleti 1848 izdajati in urejati v nemščini, a v domoljubnem in svobodoljubnem duhu pisani »Slovenski list«. Upal je, da bo lahko izdajal list v slovenščini, vendar so ga oblasti prav zaradi njegovega narodnjaštva premestile iz Novega mesta.

V tem času se je pojavila tudi zahteva po slovenskem društvu, ki naj bi bilo projičež nemški Kazini, »piše prof. Jarc v spisu iz preteklih stoletij Novega mesta.« Dne 4. decembra 1848 so se novomeški domoljubi zbrali v gostilni »Pri kroni« (na Glavnem trgu) na kateri so takrat prvič v Novem mestu izobesili tudi narodno zastavo. Zborovalci so sklenili, da ustanovijo družabno in narodnozgodovno društvo z namenom »izobrazbe slovenskega jezika in dviga narodne zavesti na stopnjo, ki jo naj doseže vsako v srednji Evropi bivajoče ljudstvo«. Društvo so takrat v nemščini imenovali »Slovenischer Leseverein« (Slovensko bralno društvo), slovenili pa so ta naziv s »Slovenski zbor«. Na zboru je bil za predsednika izvoljen dr. Jožef Rozina, za podpredsednika pa Toudasaint Jelovšek-Fichtenau. Do kaj več kot do ustanovitve pa se društvo skoraj ni moglo dokopati. Zavel je ostrejši veter in konec leta 1848 je bil Franc Polak premeščen, »Slovenski zbor« je prenehal izhajati in Slovensko bralno društvo se je razšlo.

### DOMOLJUBNA ISKRA JE NENEHNO TLELA

Čeprav je meščanstvo po razgibanem letu 1848 spet zadremalo, je, kot ugotavlja prof. Jarc, »vsaj med gimnazijsko mladino nenehno tlela domoljubna iskra in dobivala netiva in podpore pri svojih profesorjih«. Zaradi narodnostnega dejanja bi bila novomeška gimnazija za kazen skoraj okrnjena na samo štiri razrede. Gimnazijski ravnatelj, frančiškanski pater

Bernard Vovk, je leta 1863 na naslovni strani šolskega izvestja namesto uradnega »Neustadil« dal natisniti »Novomesto« in zahteval, da so tudi krajevna in osebna imena, če so po poreklu slovenska, v slovenščini. To pogumno dejanje so navdušeno pozdravili Bleiweis v »Novicah«, Janežič v »Glasniku« in Levstik v »Napreju«, nemška »Laibacher Zeitung« pa je vodstvo novomeške gimnazije žolčno napadla.

Takrat so v Novem mestu začeli govoriti tudi o »čitalnici«. Taka narodna društva so imeli že po raznih slovenskih mestih in večjih krajih, v Novem mestu pa so o njej le govorili, zato je Fran Levstik v svojem listu »Naprej« leta 1863 zbedel Novomeščane: »Kaj delajo Dolenci? Kaj dela sloveče mesto, dolenski Rim?« Preden pa so tudi v Novem mestu z zamudo ustanovili čitalnico, so proslavili 500-letnico ustanovitve mesta. Praznovanje petstoletnice v dneih med 19. in 21. avgustom 1865 se je, kot piše prof. Jarc, spremenilo v pravo narodno slavo na Dolenjskem. Bleiweisovo »Novice« so zaželele, »naj slovesna 500 letnica obenem bode prvoletnica pravega narodnega življenja v Novem mestu«.

Konec oktobra 1865 je bil v gostilni pri Brunnerju (sedanje Gostišče Breg) ustanovni občni zbor novomeške Čitalnice, za prvega predsednika pa so izvolili odvetnika dr. Rozina, ki je bil že leta 1848 predsednik »Slovenskega zbora«. Za prvo prireditev pa Čitalnica ni dobila primernih prostorov, končno so dobili v najem dva prostora v gostilni »Pri kroni« na Glavnem trgu, kjer so leta 1848 ob ustanovitvi »Slovenskega zbora« prvič razobesili slovensko trobojnico. Tu je bila Čitalnica do leta 1872, ko ji je lastnik hiše in gostilne Anton Hočvar, brat znanega nemškutarja Marijuna Hočvarja iz Krškega, odpovedal gostoljubje in jo ob novem letu postavil na cesto. »Al vse vaše rogovilstvo je zastoj, dokler bode slovenskega naroda kaj na svetu!« so ob tem zapisale Novice. Čitalnico je pod streho vzela gostilničarka Jožefa Skaberne, lastnica gostilne »Pri zlatem levu«.

### PRVI NARODNI DOM NA SLOVENSKEM

Vendar so čitalničarji sklenili, da si bodo zgradili svojo hišo, svoj Narodni dom, prvi na Slovenskem sploh. Ob pomoči rodoljubnih podpornikov iz Novega mesta in vsega podeželja so zbrali denar za nakup treh hiš in pripadajočih zemljišč v današnji Sokolski ulici. Prof. Jarc piše v študiji »Novo mesto v obdobju med leti 1850 in 1900« o tem takole: »Da zagotove osnovno glavnicu, so 2. januarja 1873 okrajni zdravnik dr. Žiga Bučar, trgovca Anton Kalčič in Franc Durini ter lekarnar Dominik Rizzoli podpisali menico za 500 goldinarjev, drugo za enako vsoto pa gostilničar Karel Rozman in trgovca Franc Kastelic in Ferdinand Seidl. Na seji čitalniškega odbora 6. januarja 1873 so ustanovili poseben odsek za zidanje doma, njegove člane pa so volili vsi čitalničarji in izbrali Karla Rozmana, Franca Kastelica in Adolfa Guština, ki so se takoj lotili zbiranja pristo-

voljnih prispevkov, daril in posojil. Navdušenje za zidavo doma je bilo splošno in ni bilo krsta, poroke, godovanja ali napredovanja, da bi kdo od gostov ne zbiral prispevkov zanj; v Brunnerjevi gostilni na Bregu, zbirališču narodnjakov, so s »prodajo opeke« po 1 goldinar zbrali izdatno vsoto. Obrabali so se tudi na podeželje, na posamezne čitalnice, na znane rodoljube in podpornike narodnih zadev, v zameno pa jim nudili častno članstvo v Čitalnici.«

Med drugim so za gradnjo novomeškega Narodnega doma prispevali djakovski škof dr. Josip Juraj Strossmayer, graščak Karel Rudež, lastnik gradu Tolsti vrh oziroma Gracarjev turn, rakovski škof Josip E. Barbo, dr. R. Razlag, dr. J. Bleiweis, dr. J. Vošnjak, pisec in politik dr. E. H. Costa, rojen Novomeščan, I. Vilhar, A. Navratil, dr. V. Žarnik in drugi.

Prepustimo besedo spet prof. Janku Jarcu. »V začetku junija 1873 je bilo v Narodnim domom tako daleč, da so mu lahko položili temeljni kamen. Dne 7. junija zjutraj so ga, vsega okrašena, ob pokanju možnarjev in v spremstvu mestne godbe pripeljali od bršlinskega kamnoseka prek Marofa v mesto in na stavbišče. Po opravljenem obredu v Kaptolju se je zgrnila velika množica meščanov, okoličanov in gostov na gradbišče, ki je bilo vse v venci in zastavah. Po odpeti pesmi dijaškega pevskega zbora je prvi spregovoril Meličan Anton Navratil, za njim mestni župan Dominik Rizzoli, nakar je predsednik Čitalnice dr. Žiga Bučar prebral na pergamentu pisano listino z opisom namena in pomena Narodnega doma. Nato jo je vložil v kostirno skrinjico in priložil primerke vseh na Slovenskem izhajajočih časnikov in časopisov. Za tem so spregovorili še dr. V. Žarnik, dr. J. Vošnjak, V. Pfejfer iz Krškega in grof Vrančani iz Zagreba, nato pa vložili kostirno skrinjico v temelje Narodnega doma. S petjem budnice »Naprej zastava slave« in igranjem godbe je bila slovesnost zaključena. Po svečanem obedu, na katerem so prebrali vrsto pozdravnih brzojav, je bila popoldne na vrhu gostilne, ki jo je kratek čas imel trgovec Valentin Oblak v Smihelu tik ob Težki vodi, ljudska veselica in svečanosti je bilo konec.«

Kronist Novega mesta dr. Leopold Picigaj je v svojih spominskih zapisih zapisal celo, da so bile narodne svečanosti ob polaganju temeljnega kamna za prvi slovenski Narodni dom v Novem mestu za mesto in Dolenjsko skoraj enakega pomena kot tabori, ki so jih takrat prirejali po drugih slovenskih pokrajinah.

Še pred koncem leta je dobila ta velika dvonadstropna stavba streho, naslednje leto pa je pri zidavi prišlo do težav, kajti huda gospodarska kriza in z njo revščina je začela prizadevati tudi Novo mesto in podeželje. Za dokončanje Narodnega doma pa je bilo treba zbrati še 20.000 goldinarjev. Čitalniški odbor je s posebnim letakom obvestil javnost o gradnji, o potrebah in načinu zbiranja denarja za dokončanje gradnje. Na tem letaku so namembnost Narodnega doma označili tako: »Ustanovila se bode v njem slovenska ljudska knjižnica, dolenska hranilnica, narodno gledališče, dolenj-

ski muzej, in šola za narodni jezik, slovnstvo in zgodovino, kakor i drugi, za prosep narodnega zavedanja in napredka, pak tudi materijalnega blagostanja velevažni zavodi.«

Gospodarska kriza, slabe letine in razne ujme so seveda zavirale gradnjo Narodnega doma, a zavreti je niso mogle. Da bi uredili vsaj prtilične prostore, je leta 1875 manjkalo 3000 goldinarjev, po 1000 gold. sta posodila tolstovrški graščak Rudež in rakovski škof Barbo, ki sta se s prispevki za Narodni dom izkazala že pred začetkom gradnje. Ostali denar so zbrali čitalničarji ter z loterijami, tombolami in podobnim. Novembra 1875 se je Čitalnica vselila v prtilične prostore Narodnega doma in 14. novembra so tu priredili »v spomin svojega desetletnega obstanka« in »o priliki otvorenja prvega narodnega doma« svojo besedo. Dokončno pa je bil Narodni dom dograjen leta 1885.

### DOM IZPOLNIL OBLJUBO

Novomeški Narodni dom je izpolnil obljubo Čitalnice iz leta 1873, bil je »središče za narodno gibanje na Dolenjskem«. V njem je delovala Čitalnica s čitalniško in kasneje Sokolsko knjižnico, v prostorih Narodnega doma je bila nekaj časa deklška šola, čitalniški oder je skrbel za stalne gledališke predstave, na deskah tega odra je nastopal profesor in zgodovinar Novega mesta Ivan Vrhovec, tu sta svojo igralsko pot začela Ivan Cesar, ki je kasneje postal eden od stebrov ljubljanske Drame, in Viktor Markič, eden od ustanoviteljev Sentažobskega odra. Med prvo svetovno vojno je Čitalnica morala prenehati delovati, Narodni dom je tako kot staro in novo gimnazijo zasedla rezervna vojna bolnišnica. V zadnjem letu vojne, v času deklaracijskega gibanja, pa so se v domu spet vrstili koncerti in igralški večeri, telovadna akademije in druge prireditve.

Leta 1925, ob 60-letnici Čitalnice in 50-letnici Narodnega doma, je Čitalnica prenehala delovati, Narodni dom pa je prevzelo Sokolsko društvo, ki je dom temeljito obnovilo. Med drugo vojno so ga najprej zasedli italijanski karabinjerji, po kapitulaciji Italije pa slovenski domobranci. Po vojni ga je zasedla JNA in v njem uredila Dom JNA. Od ted »vojaških okupacij« si nekdanji Narodni dom ni nikoli več opomogel. Še posebej zadnja leta žalostno in hitro propada in je že dalj časa Novemu mestu v spotiko in sramoto. S tem da bi dan pozitivne temeljnega kamna za Narodni dom prevzeli za praznik občine Novo mesto, bi gotovo spodbudili obnovo te za Novo mesto, Dolenjsko pa tudi širše pomembne zgradbe.

Naj ima tudi za konec besedo prof. Janko Jarc: »Narodni dom je tako v teku stoletnega obstoja doživljal različne usode. Po vlogi, ki jo je kot narodno in kulturno prosvetno žarišče Novega mesta in Dolenjske odigral, je Narodni dom brez dvoma kulturnozgodovinski spomenik Novega mesta in bi bilo treba ..., ob spoštovanju namenov graditeljev, ponovno razmisliti o njegovi nadaljnji namembnosti.«

ANDREJ BARTEJL

# Naša moč je, da poznamo časopisni papir

**P**apir, kultura civilizacije. To je eno izmed propagandnih gesel v tovarni papirja in celuloze Videm Krško. Papir je nekaj več kot zgolj industrijski proizvod. Pa tudi Videm kot tovarna pomeni nekaj več za Krško in Posavje in nemara tudi za Slovenijo. Je ugleden evropski proizvajalec papirja. Zdjaj se v njem marsikaj dogaja. Organizacijsko se prilagaja novim gospodarskim in političnim razmeram. Postaja korporacija, združba več podjetij. Prihodnje leto bo začel delovati nov papirni stroj, eden najsodobnejših v Evropi. Razlogov za pogovor z glavnim direktorjem Francem Cargom, ki je krmilo Vidma prevzel septembra, je torej več kot dovolj.

**Gospod Carg, bolj kot sedanjost, za katero vemo, kakšna je, nas zanima prihodnost. Mislim, da so zdravi gospodarski temelji izjemno pomembni za prihodnost Slovenije. Bo Videm kot velika gospodarska organizacija preživel vse gospodarske in politične ujme?**

**CARGO:** »Videm v tej situaciji, s kadri, ki se spoznajo na papir, celulozo in papirne izdelke, išče trg in menim, da lahko vzame svoj del tržnega deleža in ga obvladuje. To je osnovno izhodišče za naprej. Jasno je, da je tu zadaj tudi proizvodnja, in ta proizvodna miselnost se spreminja v produktivno, tržno usmerjeno miselnost.«

**Kakšne spremembe se bodo zgodile?**

**CARGO:** »Dve stvari sta. Vidnova družbena lastnina ne bo preživela, to smo že večkrat ponovili. Zdjaj v tem smislu presnavljamo firmo. In tudi proizvodna miselnost ne bo preživela. To sta dve zadevi, ki morata počasi v zgodovino. Zdjaj se rojeva v bistvu neka nova firma Videm s pogledom v prihodnost. Tu je sinergija znanja, ki bi morala to kolo pogonjati naprej. Zato se tuje firme, ki prihajajo v Jugoslavijo, zelo rade obračajo na nas in želijo konzultacije z nami. Z nekaterimi imamo že podpisane majhne pogodbe in skupaj z njimi bomo šli v večja skupna vlaganja. Skupaj z njimi bi lahko obvladovali papirni trg. To pa je osnovna stvar: pokrivati oz. obvladovati papirni trg.«

**Na vas se obračajo, ker že imate določeno ugled in veljate za zanesljive.**

**CARGO:** »Naša tovarna je na svetovnem trgu 25 let, mi smo na tem trgu znani in tem firmam smo konkurirali. Poznajo naše pozitivne in negativne lastnosti, poznajo pa tudi našo moč. Naša moč pa je, da poznamo časopisni papir. Na njem smo delali 30, 40 let in vemo, kaj se dogaja z njim in okoli njega. To je naš kapital, znamo delati po sebi na bazi papirništva. Tuji so pripravljani iti z nami v skupne posle. Mi čisto odkrito povemo, da nam je potreben obrabi kapital. Če združimo kapital, ki ga na žalost v Sloveniji ni, in pa naše znanje, lahko nekaj skupaj naredimo.«

**Dogajajo se prelomi in me zanima, kje so najhujši in kje bodo najdalj trajali. Na vrhu se morda lažje prilagajajo, ker želijo ohraniti svoje pozicije, težje pa je bržkone s srednjimi in nižjimi kadri?**

**CARGO:** »Na vrhu smo analizirali naše delo in se o problemih v proizvodnji skoraj nismo pogovarjali. Finančni problemi so zdaj števila ena, ampak v principu imata trženje in razvoj zagotovo dominantno vlogo. Kar zadeva srednji kader, je tako, da smo ga precej zamenjali v tistih pozicijah, kjer so v stikih s trgom, z razvojem in. Velik tipičen problem je vzdrževanje, so nekateri servise in druge službe. Tam je zelo težko ljudem dopovedati, da ne morejo obstajati sami zaradi sebe, ampak da morajo nuditi kakovosten proizvod za trg ali pa kakovostno servisno storitev nazaj. Tudi to je tržna usmeritev, da se vsak čuti koristnega teji firmi in mora vedeti, zakaj je sploh notri. Če tega ne ve, potem bi moral reči, da bo to tehnološki presežek.«

**Okoliščine vas silijo, da prehajate v normalno stanje. Evropa ali ZDA ali Japonci so rešili vprašanje proizvodnje. Tam se razume samo po sebi, da proizvodnja teče. Naloga menedžerjev je, da se ukvarjajo s strategijo bodočega razvoja. Ali ni tako?**

**CARGO:** »Odkrito moram povedati, da nimamo še do konca izdelanega strateškega plana, ker imamo veliko tržnih segmentov in ni enostavno to narediti. Bo pa strateški plan izdelan v januarju. To je vse v okviru novega programa, ki sem ga pripravil septembra ob nastopu.«

**Pomemben del vaše poslovne strategije je tako imenovano lastništvo družbene lastnine. Ampak pri nas ni nikogar, vključno z obubožanimi delavci, ki bi lahko kupoval firme. Je bojazen, da bo vse prešlo v tuje roke, zlasti v last mrhovinarskega kapitala, realna?**

**CARGO:** »Kolikor mi je kot direktorju in poslovnežu na voljo informacij, bomo imeli v Sloveniji veliko problemov s kapitalom še nekaj let. Znotraj teh problemov Videm ne more biti stalno v

strahu za kapital, za denar, ampak mora iti v tržno borbo z vsemi trgi, tudi s trgom kapitala. S tega vidika predvidevamo, da bi se morali povezati z evropskimi in svetovnimi papirniškimi sistemi. Prvi faktor je torej pomanjkanje kapitala, ker bo stalen tehnološki zastoj povzročil, da bomo izgubili tudi vse posle in ne samo proizvodnje. Naše mnenje pa je, da delavci ne morejo pokupiti vsega, da bi bila tovarna njihova last. Vsaj v celoti ne. Močno pa dvomim v prihod tako imenovanega mrhovinarskega kapitala, česar se nekateri boje tudi pri nas.«

**Kolikšen delež pa bi po vašem mnenju lahko kupili delavci?**

**CARGO:** »Ko smo delali ocene, smo prišli do sklepa, da bi lahko pokupili 10 odst. Tako je v papirništvu tudi v tujini. To je kapitalno intenzivna proizvodnja in avstrijske papirnice so ali v rokah velikih tujih korporacij ali pa v lasti avstrijskih bank.«

**Pri nas pa obstaja strah pred tujimi multinacionalkami, ki naj bi se polastile Slovenije. Ampak če je trg odprt, potem je za vse...**

**CARGO:** »Firma se bo lastnino razdelila v delnice. Na borzi bo trg z delnicami odprt. Po mojem je katastrofa na trgu kapitala zaradi tega, ker je trg za kapital zaprt. Ne morete imeti odprtega trga blaga, če je trg kapitala zaprt. Žal lastniki ne bodo gledali na državne meje. Svetovni menedžment jih ne priznava. Japonci gradijo v Kanadi, Kanadčani v Evropi, Skandinavci v Rusiji. Strategija Slovenije na tem področju pa ni jasna in javna. Predvidevam pa, da ni veliko kapitala na razpolago in bi bilo neumno, da bi šel domač kapital v papirno industrijo. Za sanacijo namreč potrebujemo v dveh letih 100 mil. dolarjev in bomo potem imeli manj zaposlenih ljudi. Teh 100 milijonov dolarjev moramo dobiti, če hočemo obstati, zato se moramo povezati s tujimi partnerji. Menedžmentu je največ od tega, da držimo trg papirja v svojih rokah, da vemo, kaj se na tem trgu dogaja in da poskušamo biti močni, da se lahko razvijamo naprej. Delavcu pa je bržkone najvažnejše, da ima delo in dobi plačo. Mislim, da delamo v delavčevem interesu.«

**Ima Videm toliko potencialov za čas, ko se bodo razmere spremenile in bo dejansko zavladal trg, da bo lahko enakopraven partner avstrijskim ali finskih papirnicam?**

**CARGO:** »Razlike bodo vedno obstajale. Tuji bodo boljše v eni ali drugi stvari. Mi imamo na domačem trgu prednost, imamo pa pomanjkanje znanja in kapitala. In teh dveh slabosti se bomo morali rešiti.«

**Večkrat omenjate, da mora evropski poslovnež delati po 10 do 18 ur na dan. Ti tako imenovani yuppji so tudi vaš vzor. Ali bomo morali nasploh pri nas uvesti evropske norme dela?**

**CARGO:** »Čutim se člana evropske papirniške družine. Kot takega me poznajo. Zame bi bilo najtežje, če bi se Vidmu kaj zgodilo, da bi se v tej družini ne pojavljalo. To pomeni, da moram dati vse od sebe. Vleči moram najboljše možne poteze. Enak stil uvajam pri svojih ljudeh. Enako dela 20 do 25 ljudi v tovarni. Na finančah, v razvoju, na projektu PS - 1. Da si yuppje, pomeni, da delaš več kot 12 ur na dan, da si neke vrste deloholik. Seveda pa ukatempo dela lahko zrediš le 10 let.«

**Ker ste del tega menedžmenta v evropski papirni industriji, za vas ne bi bilo težko dobiti delo, če bi vam v Vidmu spodletelo?**

**CARGO:** »Če bi Videm propadel, ker bi jaz naredil napako, bi se več ali manj vedelo, da dela ne bi dobil. Če rečem, da je Videm v težavah, ker je en dinar v Jugoslaviji 1 šiling, obrestna mera pa je petkrat večja kot v Avstriji, potem bi se vsi smejali kot konji. Če bi pa rekel, da smo postavili stroj, ki ni začel nikoli delati, potem je jasno, da menedžment ni dobro delal. Kar pa zadeva motivacijo, bomo morali to urediti z individualnimi pogodbami. Delamo postopne korake, reorganizirali smo se v družbo z omejeno odgovornostjo, bistvo tega pa je, da upravni odbor prevzame kontrolo nad menedžmentom, in zdaj sestavljamo skupaj s slovensko vlado upravni odbor. Hočemo pa čimprej to narediti, ker bo potem pomanjkanje strokovnjakov. Mislim, da bo to dosti strokovno močan odbor in dva člana bosta tuja. Jaz se bom pogovarjal z odborom glede plač ali nagrad za ožje sodelavce.«

**Koliko znaša plača menedžerja v tujini za firmo takega ranga?**

**CARGO:** »Plače so skrivnost. Težko je tudi primerjati bonitete. Mi imamo malo davkov, stanovanje je zastoj itd. Težko bi rekel, verjetno okoli 100.000 šilingov v Avstriji, z udeležbo na dobičku...«

**... z bonitetami, kot je avto...**

**CARGO:** »Dobro, uvajajo že avto za ženo, pa stanovanje itd. Primerljivost je mogoča v kontekstu z okoljem. Ne moreš izstopati iz okolja. Zasluzim 2500 do 3000 DEM, to pa je plača za 300 ur na mesec. Če bi štel vse, kar delam, bi se izkazalo, da smo vsi nekako izenačeni.«

**Vi ne bi vzeli 14000 DEM?**

**CARGO:** »(se prav sladko nasmeje): »To je prav zanimivo vprašanje. Bi vzel 14000 DEM in verjetno se bomo pogovarjali, ne o taki plači, ampak o plači v sorazmerju z odgovornostjo, ki jo imam sedaj. Ker tako, kot delam sedaj, ne morem dolgo delati. Podobno bo veljalo tudi za ostale sodelavce.«

**Mislite, da je vprašanje nagrajevanja, motivacije pomembno za nas?**

**CARGO:** »Ko prihajajo tuji k nam, pravzaprav ugotavljajo, da imamo dobre menedžerje in dobre inženirje. Obstaja resna bojazen, da nam bodo strokovnjaki pobegnili, če jih ne bomo dobro plačali. Zdjaj se na trgu že kaže, kako bo šlo. Najprej bodo prišle tuje banke in te bodo iskale sposobne strokovnjake in jih tudi plačale. To bodo domačini, ki obvladajo bančništvo in finance. Ti

bodo potrebovali sodelavce in jih bodo dobili. Tako se bo to delalo. Če ne bo velika firma svojih ključnih ljudi nagradila, bodo ostali samo tisti, ki jih ne bodo nikamor povabili. Take kadre jemljejo tudi že pri nas.«

**Za Slovenijo pa je pomembno tudi, da začne izdelovati nek artikel, s katerim si bo pridobila monopol na trgu. V Delu sem prebral, da je firma 3M tak monopol dobila z nekimi nalepkami, kjer uporablja izključno svojo tehnologijo. Ali ima Videm kaj takega?**

**CARGO:** »To pomeni čim večji tržni delež. Tak tržni delež bomo poskušali pridobiti s papirji, izdelanimi iz odpadnega papirja. Vprašanje pa je, kako se bodo obnašale naše in druge predelovalne firme. Če bomo delali 150.000 ton kopirnega papirja iz odpadnega papirja, mislim, da bi bilo to kar v redu. S svojim strateškim planom dokazujemo tudi, da smo pripravljene izboljšati ekološke razmere v okolici. 3M je velika firma in zanimiv primer. Je zelo inovativna firma, ki je bila sposobna česa takega. Ni pa dovolj, da iznajdeš nek proizvod. V določeni fazi potrebuješ kapital. Ta kapital lahko poževe v eno smer samo velika firma. Videm ne more capljati na mestu in čakati, ali kapital bo ali ga ne bo. Ali Vidma ne bo ali pa bo povezan z nekim kapitalom, da bo lahko v se inovativne, mednarodno preverjene proizvode vlagal, da bo lahko šel na trg, ga zavzel. V veliko primerih so velike firme veliko bolj inovativne. Ni dovolj samo ideja na papirju, potrebna je realizacija, šele tako je inovacija kompletna. Za vsako zahtevno zadevo na področju papirništva moraš imeti denar vsaj za avionsko karto, da se zapelješ do Tokia ali do New Yorka, da tam preveriš, kako stvari tečejo.«

**Kako pa lahko Videm vpliva na gospodarstvo Krškega in Posavja?**

**CARGO:** »Pri dokončni izdelani strategiji bomo morali opozoriti sodelavce, kako bojo usmerjali svoje otroke v šole, če bodo hoteli tukaj delati. Klasičnega papirniškega dela ne bo več, ampak bo treba obvladati kompjuterje, se pojavljati na trgu, obvladati bo treba proizvodne in tržne procese. Tu bi še dodal, da bo znanje jezikov ključno za nas in za Slovenijo kot celoto. Slovenec bo moral znati dva ali tri jezike, če se bo hotel vključiti v svetovne gospodarske tokove. Če tega ne bo znal, mu svetovni informacijski tokovi pač ne bodo dostopni.«

**Slovenija bo samostojna, o tem ni nobene dvome več. Kakšne so prihodnje gospodarske povezave znotraj nekdanje Jugoslavije in možnosti Slovenije v evropskem prostoru? Zdi se, da še nimamo izdelane strategije prodora na trge.**

**CARGO:** »Kolikor je bil Marković problematičen, je vendarle imel koncept, tak koncept pa tu v Sloveniji ni razviden. Zdjaj mi delamo strateške plane in od nas bodo pobrali osnove za skupne strateške plane. V bistvu se moramo pa vsi učiti, s predsednikom vlade na čelu. Je pa res toliko političnih problemov, ki so zdaj prvi, in se bomo šele potem lahko lotili gospodarskih. Ko bomo šli na gospodarske probleme, bodo težji kot politični.«

**Kopiči se neka energija, ljudje iščejo poti, ni pa usmeritve ali poti, kamor bi se usmerjala ta nova energija.**

**CARGO:** »Ne, neka splošna gibanja so splošno znana in v okvirih, ki jih vlada postavlja, industrije iščejo svoj položaj. Če bo vlada pregledala in združila strateške plane, ki jih sedaj išče pri nas, potem bo iz tega pobrala nekatere zamisli. Tudi tuji kapital bo iz tega videl, kam gremo. Če bodo pogojni dani za papirništvo, potem bo šel v papirništvo, če bodo pogojni samo za slaščičarne, potem bo šel v to. Po mojem mnenju pa je naša ključna zadeva celoten nacionalni dohodek 11 milijard dolarjev, ki je za 800 tisoč zaposlenih Slovencev občutno premajhen. Toliko pomeni ena ulica v Londonu, ki nima ne svoje vojske ne diplomatije!«

**Koliko, mislite, da bi moral znašati?**

**CARGO:** »Trikokrat več. Ali pa bi moralo biti trikrat manj ljudi.«

**Kaj se bo zgodilo po plebiscitu? Ali se boste odpovedali jugoslovanskemu trgu?**

**CARGO:** »Mi smo se že pred časom odločili za trženje v velikih mestih in med njimi bo zagotovo tudi Beograd. Mislim namreč, da je vojna ali kriza lahko samo omejen čas. Večino časa ljudje vendarle živijo normalno in seveda tudi trgujejo.«

**Torej zaradi plebiscita ne bo težav?**

**CARGO:** »Imeli jih bomo na samem začetku, zato pa bomo šli še bolj v izvoz ali pa bomo zmanjšali proizvodnjo. Sicer pa lahko povem, da smo s srbskega trga že bili izrinjeni in ne moremo biti še bolj. V začetku bo tudi nekaj težav pri zaključevanju pogodb s tujimi partnerji, ker ne bodo gotovi v nas. Kar pa zadeva premoženje, je jasno, da bo Slovenija nekaj premoženja izgubila. Imamo obrat v Drvarju, ki je odvisen od bodočih dogodkov. Če bo Slovenija res suverena država, bo pa prišel noter tuji kapital in to bo najboljšo od vsega.«

**Nam lahko zaupate vaše največje osebne in direktorske želje za prihodnje leto?**

**CARGO:** »V bistvu so moji osebni cilji povezani s firmo in zdaj že nekaj časa identični. Če bodo moji cilji, ki sem si jih s programom zadal v firmi, uresničeni, potem bodo tudi moje osebne želje izpolnjene. Mogoče se bo slišalo preveč ambiciozno, ampak mislim, da bomo postali prihodnje leto močna mednarodna firma. In to zaradi tega, ker se bo spremenila lastnina. Finančni problemi bodo rešeni, ko bodo podpisane pogodbe s tujimi partnerji. Dobiti moramo dotok obratnega kapitala, ker smo zdaj tik pred stečajem. Rešimo se lahko samo na tak način, da tujemu partnerju ponudimo en del svoje lastnine.«

**Koliko odstotkov?**

**CARGO:** »Rekli smo 25 odstotkov, čeprav bi tuji radi več. Kar zadeva ugibanja o tem, koliko je določena firma vredna, naj povem, da se ocenjujejo njene možnosti za pridobivanje profita. Koliko je profita, pa ni odvisno samo od firme, marveč tudi od okolja, v katerem deluje. Znana Porterjeva knjiga govori o konkurenčnih prednostih posameznih držav. Tam pa Jugoslavije med 40 ali 50 državami ni, medtem ko Madžarska je. Tja in na Poljsko je že šel prvi tuji kapital. Mi se zdaj postavljamo v vrsto.«

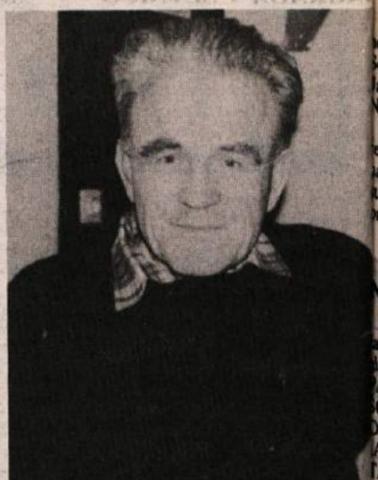
**JOZE SIMČIČ**

# OBRAZI

## Profesor ima kaj pisati

**Z**ačetek življenja prof. Janeza Kolenca je pretresljiva izseljeniška zgodba, vendar ne tako osamljena med številnimi, ki jih je življenje stikalo iz usod naših ljudi, ko so si v začetku tega stoletja trumoma iskali kruha in bolj nasmejana sreče onkraj oceana. Marsikateremu je bila namreč sreča že na dosegu roke, pa je bila ta, po neki kruti ironiji usode, ki se s Slovenci tako rada poigra, često prekratka. Tako je bilo tudi s Kolenčevimi. Janezov oče je prišel iz Kanade, se poročil in rodila sta se Janez in njegova sestra. Potem je šel oče nazaj čez lužo in ni minilo dosti časa, ko se je za njim napotila tudi mati z obema otrokoma. Vendar tujine še dobro spoznala ni, ko je že pričela bolehati. Nobena zdravila in noben zdravnik ji niso mogli pomagati. Edino upanje je bilo nezimerno hrepenenje po domu. Kaj si je mogel Janezov oče? Naložil je vse tri na ladjo in jih odpremil domov. Zadnji čas, kajti sedemnajst dni potem, ko je prišla domov na Mirno, je žena umrla. Janez in njegova sestra sta ostala pri sorodnikih sama, zato se je vrnil iz tujine tudi oče. Toda nesreče še ni bilo dovolj, tudi on je kmalu umrl. Bil je enaintridesetega leta, Janez pa je hodil šele v prvi razred.

Siroti nesrečnih izseljencev so odtihmal ločili. Sestro so vzeli k sorodnikom v Mirno Peč, Janeza pa po nekaj letih poslanja na Mirno v ljubljansko Marijanišče, kjer mu je bilo zagotovljeno stanovanje in nadaljnje šolanje. Ljubljanska leta so bila sicer polna pomanjkanja in odrekanja, pa vendar tudi spodbude, mladeniške vznesenosti, izzivov. Umetniških impulzov ni manjkalo ne v Marijanišču ne na klasični gimnaziji. Prihajali so od vrstnikov, prefektov v Marijanišču, profesorjev, bolj ali manj priznanih pesnikov, pisateljev, likovnikov. Na dan so prišli prvi pesniški poskusi. Potem je prišel vpis na slavistiko in potem vojna. Vojna je spreminjala usodo narodom in posameznikom. Ljudje so postajali drobci, ki jih je silni piš nemočno pometal sem in tja. Za samosvoje in samovoljne glave ni bilo prostora, za tiste, ki so hoteli svojo pot in se niso hoteli podrejati eni resnici, ni bilo razumevanja. Orožje se je kar samo ponujalo. Vendar se je Janezu potem, ko mu je spodletel poskus med prvostolovci ob Hitlerjevemu napadu na Jugoslavijo, orožje uprlo. Težko je bilo držati, ko so mladega fanta kar naprej lovili zdaj eni, zdaj drugi interesi. Težko se jim je bilo izogibati tudi v Ljubljani, zaradi boedeč žice, ki jo je obdajala, spremenjene v svojevrstno taborišče. Bila je polna negotovosti, silnja in strahu, povrhu pa še lakote in vsake vrste pomanjkanja.



V takem vzdušju je izšel Zbornik zimo pomoči, ki ga je leta 1944 uredil Tine D. Ljak, znani kulturni delavec v Ljubljani, pozneje v Argentini. Precej priznanih slovenskih pesnikov in pisateljev je s svojimi deli sodeloval v njem in tako skušalo pomagati najbolj potrebnim. In v tem zborniku je bila objavljena tudi daljša Janezova pesnitev, pranje pa še Janezova fotografija. Honorar za pesem je bila obleka, ne sicer najboljša, bila je spodobna, in kar je najvažnejše, Janez je krvavo potreboval. Sodelovanje pa je bilo paženo in je imelo za Janeza kaj neljubne posledice. OF, ki je kmalu potem prišla na oblast, ga početja namreč ni odobraval, in čeprav Janez nikoli ni sodeloval v borbi, se je po njegovem mnenju v celoti izločil iz kulturne in literarne dejavnosti. »Če nisi z nami, si proti nam!« hitro znan pred sumničavi mi zasliševalci, ki tiste dni niti dvomili, ampak vsak dvom s sebi pripišali in spravili pod zemljo. Ni manjkalo da bi šel tudi Janez po tej poti. Sojen je bil hitrem postopku prav takrat, ko so mnogi razjarjenih Ljubljancanov preko zvočnik postušale proces proti generalu Rupniku.

Odpeljali so ga v Kočevje, in ker je bil manjkajta vaje, je v delovnem taborišču kar nekako shajal. Se sanjalo se mu ni, kaj je tiste dni dogajalo tam v okolici. Šele ko so po devetih mesecih in pol vračal domov Mirno in je sopotnikom na vlaku povedal, gre iz delovnega taborišča v Kočevju, je s njimi završalo. Iz torbic, žepov in košar so začeli vleči slike in ga spraševati, če je videl tja in tega — sina, brata, moža, očeta. Tudi potok, ko je bil že doma na Mirni, so prihajali k njemu s slikami svojcev in odhajali potolaženi, ko je povedal, da v delovnem taborišču ljudi pobijali. Resnica je prišla na dan šele pozno. Ljudem so ostale samo slike in Janezova toba. Kako kruta je bila resnica o Janezovi zgodbi, pove že to, da sta od njegovega letnika Mirne ostala živa le dva.

Profesor Janez Kolenca, poznan kot slavist številitim novomeškimi generacij gimnazijcev in učiteljsčnikov, mnogim No meščanom pa tudi kot pesnik, je sedaj uporen. Le Malokdo je vedel, da je zaznamovan da je to dolga leta vplivalo na njegovo službo kariero. In le malokdo je vedel za njegovo ko izseljenko usodo. Le slutiti jo je bilo mrenkobi nekaterih njegovih verzov. Sedaj profesor čas, zato piše še več. Pa saj ima kaj pisati.

TONE JAK

# ELEKTROTEHNA SET

V trgovsko poslovno centru **METLIKA** tudi mi odpiramo **NOVO** samopostrežno **PRODAJALNO** **TEHNIČNIMI** IZDELKI od instalcijskega materiala do glasbil

Prodajalna ELEKTROTEHNA SET Metlika tel.: 068/58-307



Žreb je izmed reševalcev 48. nagradne križanke izbral OTILJO KUS iz Sevnice. Za nagrado bo prejela knjigo Janeza Javorja Kdo me sila tebe ljubit. Nagradniki čestitam!

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 7. januarja 1991 na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 50.

**REŠITEV 48. NAGRADNE KRIŽANKE**

Pravilna rešitev 48. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: NAPAD, AVA, ANONIMNIK, KAKA, OTOR, APO, ŠTOLA, SKUPČINA, Z, TAR, AIL, KALA, NEP, OTTA, OSIR, ALKA, RUR, MEDIJ, ATRIKA, EDINOST, ROMAR, PATARKA, IKONA.

**MISLI**

Jugoslovanstva ni, če ni slovenstva, hrvatstva, srbstva, makedonstva.

**F. KLOPČIČ**  
Slovinci moramo kot majhen narod izpovedovati in braniti miselnost, ki nas kot mali narod more zaščititi, ne pa enostavno privzeti miselnost velikih narodov.

**L. UDE**  
Kadar je narodna zavest visoka, se manifestira, ko o njej razpravljamo in jo skušamo na novo definirati, takrat to pomeni, da preživlja narod hude čase in se skuša znova obrniti, da bi bil kos stiski.

C. ZLOBEC

**NAGRADNA KRIŽANKA**



DL	VZPoredni RAZRED	OVOLJ	POZABLJENJE	AVTOR J UDR	GORA V SVICI	BOLEČNA	LJUBAVNICA	IZVAJANJE ANKETE	ELEMENT OKROSTJA
PRAVOSLAVNI DUKOVNIK KEM SIMBOL ZA ZVEPLO				TVORBA NA NEBU INO ŽENSKO OBLAČLO					
ROŽNA BARVA					MERA ZA OSVETLENIŠTVO ANTIČNO IME ZA DONAVO				
ZNAMKA OSIRIŠNIH RACUNALNIKOV PREBIVALEC PRESKE						PECELI PRI GORBI SPAN ČELIST (PABLO)			IZDELOVALEC TORT
DL	ZLATO JABOLKO	VOLOVSKA ANTLOPA	VEČJA TRDICA VODA LAJSTVOV PREENJEH		RIM ZGODOVINAR ITAL POKRAJINA				
ŠKAF				LEVI PRITOK PADA	OLJAKOVSKO MESTO V SRED. ITALIJ				
ZVEZ DRŽAVA V ZDA					NADAV ELEKTRO ENCFALOGRAM			POVRŠINSKA MERA ZA POLTON ZVISANJE	
DVOJNIK ZA NEVARNE PRIZORE V FILMU						DEL MARIJORA KEM SIMBOL ZA RIBU			
NIKOVSKI VLADAR				ODSTOP LAMK					
DL	GALOP			ZELATINA IZ ALG					LUEDA

**Obnovljeni kranjski Parnas**

Valvasorjev Bogenšperk, ki stoji na straži stoletj sredi gozdnatih gričev Dolenjske nedaleč od Smartnega, je dneve pred koncem tega leta dočkal še enega od slovesnih trenutkov. V veliki dvorani, kjer so nekdanj v omarah stale dolge vrste dragocenih knjig in kjer zdaj odmeva poročna koračnica za vse, ki se odločijo na gradu skleniti zakonsko zvezo, se je v sredo, 19. decembra, zbralo veliko ljubiteljev Bogenšperka, Valvasorja in slovenstva, od litijskih občinskih veljakov do strokovnjakov za Valvasorja in republiških mož z Matjažem Kmecljem kot predsednikom Odбора za proslavitev 300—letnice na čelu. Ob priložnostnem kulturnem programu so slavnostno zaključili praznovanja 300—letnice izida Slave vojvodine Kranjske s predstavitvijo zbornika s simpozija o Valvasorju, najnovejše izdaje turističnega vodnika po Bogenšperku in z odprtim razstave noš iz Valvasorjevega časa, ki se je pridružila že urejenim stalni razstavam na gradu.

Bogenšperk ni bil kar tako, zaradi lege lege ali romantike prizorišče zaključnih slovesnosti. Tesno je povezan z imenom Janeza Vajkarda Valvasorja in z njegovim slovitem delom Slava vojvodine Kranjske, s tem pa je seveda neizbrisno zapisan tudi v slovensko kulturno in narodno zavest. Na tem gradu je pred več kot tremi stoletji nastajala slovitava Slava, v kateri Valvasor ni samo vsestransko popisal osrednje slovenske dežele in ustvaril dela, s kakršnim se v tistem času ni mogla pohvaliti katera koli dežela, izid tega kapitalnega dela je predvsem pomemben za slovenski narod, ker je Valvasor z raziskovanjem vsakdanjega življenja in ljudske kulture

ohranil podobo življenja slovenskega ljudstva in ker je v memsko napisano delo vključil veliko slovenskih izrazov za pojme, stvari, predmete in drugo ter dosledno poleg nemških navajal tudi krajevna imena v »našem jeziku«, se pravi v slovensčini.

Za Bogenšperk je Valvasorjev prijatelj Erasmus Francisci dejal, da je kranjski Parnas. V času, ko je bil v lasti Valvasorja, je grad to res postal. Grad in baron Janez Vajkard Valvasor sta se povezala leta 1672, ko se je mladi Valvasor vrnil s potovanj po svetu, se poročil in skupaj z ženo kupil Bogenšperk in še tri posestva. Na Bogenšperku si je ustvaril dom, družino in ob tem se znanstveno središče. Posvetil se je študiju in raziskovanju domovine. Iz teh potreb sta najprej nastali bogata knjižnica in obsežna grafična zbirka, oboje za tiste čase nekaj izjemnega na Kranjskem. Zbiral je tudi instrumente, star denar, druge starine in redkosti. Vsemu temu se je pridružilo še prvo grafično podjetje na naših tleh z bakroreznico in tiskarno, kjer je izšlo šest topografskih, troje umetnostnih del in troje zemljevidov, ki tehnično ne zaostajajo za izdelki vodilnih evropskih delavnic. Na gradu pa je nastajala tudi Slava vojvodine Kranjske, Valvasorjev najljubši in najbolj slavni duhovni otrok. Porojen na Bogenšperku, je Bogenšperk tudi pojedel.

Veliki stroški, ki jih je Valvasor imel s pripravo in tiskanjem svoje Slave, so ga prisilili, da je postopoma prodal vse svo-



je posesti in leta 1692 tudi Bogenšperk. Bakrotiskarna, zbirke instrumentov, denarjev in drugih starin, dragocena knjižnica, vse je šlo. Če bi se ohranilo na gradu, bi Bogenšperk nedvomno ostal »kranjski Parnas«. A kaj, ko se je razbežalo, kar je naš polihistor zbral; knjižnico so pod ceno kupili zagrebški jezuiti, grafično zbirko zagrebški škof, gospodstva in drugo imetje plemstvo. Valvasorju je ostalo toliko, da si je kupil hišo v Krškem in tam dočkal konec svojih zemljskih dni.

Ostala pa je zgradba s spomini na slavne dni, zapisanimi v zidovje. Po stoletjih, ko je Valvasorjev spomin v nji blede, je prišel čas, ko se je stari učenjak vrnil v svoj grad, zgradba pa je ponovno zaživela kot ena od duhovnih točk na slovenskem kulturnem zemljevidu.

Pot do obujanja Bogenšperka ni bila ne lahka in ne ravna. Kot mnogi drugi gradovi na naših tleh, posebej še na Dolenjskem, je tudi Bogenšperk po zadnji vojni zanihal na robu propada. Povojna obnova se je usmerila v gradnjo tovarn, zadržug, stanovanjskih blokov, novih cest in drugega, za priče preteklosti, gradove, pa ni bilo poslušna, češ da gre za materialne ostanke nekdanjih izkoriščevalcev ljudstva. V vročnem zanosu ideološkega enoumja se je prezrla, da so tudi gradovi dragocena narodova dediščina, vredna ohranitve in obnavljanja.

Bogenšperk je bil med zadnjo vojno precej uničen. Zadnji lastnik iz družine Windschgraetzov je grad zapustil ob kapitulaciji Italije in s seboj odpeljal vse, kar se je dalo. Takoj po vojni je grad prešel v splošno ljudsko premoženje. Preuredili naj bi ga v stanovanjske prostore, vendar ni nikoli prav zaživel s stanovalci. V delno urejen grad so se naselili jezuiti, ki so ostali stanovalci Bogenšperka vse do leta 1966. Grad so lahko le zasilo vzdrževali. Po odhodu jezuitov se je prebudilo zanimanje za grad kot za kulturni spomenik. Iz tega časa izvirajo prizadevanja litijske občinske skupščine za trajnejšo preureditev gradu. Zagotovili so sredstva za najnujnejša popravila, da zgradba ni propadala naprej.

Leto 1971 pomeni za grad nov mejnik. V občini so sklenili, da mu končno dajo tisto mesto in pomen, ki ga zasluži. Imenovali so odbor za obnovo gradu, ta pa je pripravil program obnove, katere osnovni cilj je bila sprememba gradu v kulturni objekt z muzejskimi in ostalimi zbirkami, gostinskimi prostori ter urejeno okolico za rekreacijo. Program so v naslednjih dvajsetih letih do letos postopoma uresničevali in dopolnjevali. Uspelo jim je marsikaj postoriti: grad je danes povezan z asfaltno cesto in je dostopen vsakem času, za telefonsko povezavo je poskrbela mladinska delovna brigada OK ZSMS Litija, preurejena je bila električna napeljava, uredili so vodno zajetje in napeljali vodovod v grad, urejena je tudi bližnja okolica gradu, grajski vrt, parkirišče, sprehjalna steza in drevored.

M. MARKELJ

**Ljudje, naspite se vendar!**

Sodobno življenje prikrajšuje ljudi za potreben spanec — Neprespanost je kriva za številne nesreče v prometu in pri delu — Zmanjšane sposobnosti

Pred nami so božični in novoletni prazniki. Mnogi razmišljajo, kako bi naj najbolj izkoristili dela proste dneve. Ponočevanja, zabavo, razvedrilo in podobne dejavnosti, ki vzamejo veliko časa in človeka odtrgajo od postelje. Ravno je in spodobi se, da se ljudje za ti praznike veselijo in kakšno noč prečuejo. Ni pa napak, če dneve počitka izrazimo tudi za zaresen počitek. Če bi za odložili raziskave, ki so jih opravili nekaterih razvitih državah sveta, pom bi se med prazniki predvsem dobro naspali.

Sodobni razviti svet namreč ne pozna več pravega počitka. Delovni čas se raztegnil na ves dan, mnoge tovarne delajo neprekinjeno, promet teče ves enako živahno, mnoge javne službe delujejo podnevi in ponoči, radijski in televizijski programi delujejo skoraj neprekinjeno, trgovine so ponekod odprte tudi čez noč. V poslovnem svetu, ki povezan globalno, ni več ne dneva in noči, saj se posli ne ozirajo na to, da v Evropi dan, v Ameriki pa noč: teči morajo. Življenje je navito do skrajnosti, vse je ljudem na voljo, le dobrega počitka nimajo. Najboljši počitek pa je redvsem zdrav in trden spanec. Ob mnogih nadlogah, ki teže sodobnike, se nato vse pogosteje omenja neprespanost.

Strokovnjaki opozarjajo, da je spade biološko izjemno pomemben. Ljudje se spanju nikakor ne bi smeli odrekati, si ga nikakor ne bi smeli kratiti. Medninski raziskovalci trdijo, da postaja neprespanost zdravstveni problem številna ena v razvitem svetu. Niso sicer še pokazali, da prikrajševanje pri spancu neposredno pripelje do fizičnih obolenj, vendar pa lepo število študij kaže, da neprespanost načenja duševno zbranost in slabi duševne in delovne sposobnosti.

»Ljudje, ki ne spijo dovolj, ne morejo jasno misliti, niso sposobni pravihnih sodb, ne zmorejo daljše zbranosti,« pravi dr. Charles Pollak, ki vodi raziskovalno središče za spanjske motnje na newyorški kliniki univerze Cornell.

Spalne duševne motnje so lahko prav tako nevarne kot srčna kap. Statistični podatki dokazujejo, da neprespanost postaja vodeči vzrok prometnih nesreč in nesreč pri delu. V ZDA so zbrali podatke, iz katerih sledi, da zaspanost vsako leto povzroči okrog 200.000 prometnih nesreč, pri poklicnih voznikih pa je neprespanost sploh kronična. Nič boljše ni pri železničarjih in pomorščakih. Velika ekološka katastrofa, ki jo je povzročil tanker Exxon Valdez, ko je nasedel ob obalah Aljaske, ima v ozadju neprespanost, kot je utrujenost in zaspanost v ozadju mnogih železniških, letalskih in pomorskih nesreč.

»Neprespanost je prav tako pomemben dejavnik, kot so droge, alkohol in iztrošena oprema,« zatrjuje biopsiholog David Dinges z univerze v Pensilvaniji.

Drugi raziskovalci namigujejo, da je pomanjkanje spanca krivo še marsičemu, od slabega uspeha v šoli do nagnjenosti k uživanju drog. Neprespanost je, skratka, zares velik in resen problem.

In kaj pravi o spanju šolska psihologija? Odrasel človek potrebuje približno osem ur spanja, da lahko deluje normalno. Zanimivo je, da pri nas velja prepričanje, da je osem ur spanja primerno samo za otroke, odraslim ljudem pa povsem zadošča manj ur spanja. Z drugimi besedami povedano, odrasli pre malo spijo, prepričani pa so, da so prespani, čeprav je njihov običajni spanec dolg le kakih šest ur, morda celo manj.

Neprespanost se lahko začne zelo nedolžno, z gledanjem televizije v po-

znih nočnih urah in z zgodnjim vstajanjem, da človek kaj opravi še pred odhodom v službo. Nadaljuje pa se s stalnim prikrajševanjem spanca in lovljenjem popoldanskih minut dremanja in daljšim nedeljskim spanjem.

»Večina Američanov sploh ne ve več, kaj se pravi biti popolnoma buden,« trdi dr. William Dement, direktor raziskovalnega središča za spanje na stanfordski univerzi.

Že samo dejstvo, da skoraj na vseh ameriških univerzah odpirajo središča za raziskovanje spanja, je dovolj zgovorno. Podatki, ki jih zbirajo v njih, pa podkrepljujejo spoznanje psihologov, da je sodobni človek neprespan in utrujen. Presenetljivo je odkritje, ki pravi, da ne spijo pre malo samo odrasli, marveč tudi otroci in odrasajoči mladinci. Najstniki potrebujejo po teh raziskavah najmanj devet ur spanja dnevno, mlajši otroci pa od deset do dvanajst ur.

Morali bi torej več spati. Lahko reče no, težko storjeno. Problem ni samo v tem, da si ljudje spanec pritrjujejo in da jim zmanjkuje časa za spanja. Tudi če hočejo in si želijo spati, jim to ne gre več od rok. Nespčnost je postala problem, ki seveda ni rešljiv s tabletkami za spanje. Tako neprespanost kot nespčnost temeljita v sodobnem načinu življenja. In spremeni celotno pahljačo navad in obnašanjih vzorcev, je zares težko. V tem pogledu se nam ne piše najbolje. Problem z neprespanostjo, ki ta čas najbolj muči ameriško in japonsko družbo, se je že preselil v Evropo. Jutri bo doma tudi pri nas.

Za praznike se torej vsaj naspite!  
M. MARKELJ

**objavila**  
**Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice na podlagi sklepa komisije za oddajanje naslednji**

**JAVNI RAZPIS**

Na podlagi 51. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS št. 18/84) ter 9. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Ur. list SRS št. 37/86, 40/87)

- 1. ZN Obrtna cona Brežice na lokaciji št. 44, v izmeri 821 m<sup>2</sup>, Crnc.
- 2. ZN Hrastina na lokaciji št. 5, v izmeri 672 m<sup>2</sup>, k.o. Zakot
- 3. ZN Trnje na lokaciji št. 48, v izmeri 348 m<sup>2</sup>, k.o. Trnje
- ZN Sentlertart na lokaciji št. 55, v izmeri 1809 m<sup>2</sup>, k.o. Sentlertart-trgovina

Cena stavbnega zemljišča 96,30 din za m<sup>2</sup> (izračun per 30. 11. 1990) kot akontacija.

Stroški komunalne opreme znašajo za lokacije št. 44, 48 in 55 92,00 din za 1 m<sup>2</sup>, za lokacijo št. 5 pa 378,40 din za 1 m<sup>2</sup> (izračun per 30. 11. 1990) kot akontacija.

Pri komunalni opremi za lokacijo št. 5 je vračunana tudi elektrika. Za lokacijo št. 44, 48 in 55 je komunalna oprema za cesto kalkulirana za gradnjo v makadamski izvedbi.

Dokončna cena stavbnega zemljišča in komunalne opreme se bo določila po valorizaciji v času sklenitve pogodbe, za lokacijo št. 5 bo dokončna cena zemljišča določena po sodni odmeri.

Pod komunalno opremo je šteta možnost priključka na cesto, vodovod in kanalizacijo.

- Vsak ponudnik bo moral še posebej plačati:
  - spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča,
  - soglasja za priključke na električno, vodovodno in kanalizacijsko omrežje,
  - na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave, ceste, vodovod, elektriko in kanalizacijo,
  - sofinancirati manjkajoče komunalne naprave, ki še niso zgrajene, kot napr. javna razsvetljava, telefonsko omrežje,
  - stroške parcelacije zemljišča,
  - stroške objave javnega natečaja in zemljiškoknjižnega prenosa.

1. Veljavne bodo tiste prijave, ki bodo na Skupščini občine Brežice do vključno 7. 1. 1991. Prijave morajo biti zapečatene, na ovojnici pa mora biti oznaka »Javni razpis«. Naslovijo se na Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice, Cesta prvih borcev 18.
2. Ponudnik je dolžan plačati varščino v znesku 10% vrednosti akontacije zemljišča za površino lokacije.
3. Varščino je potrebno nakazati na žiro račun Sklada stavbnih zemljišč občine Brežice št. 51620-654-63 in potrdilo o vplačilu varščine priložiti prijavi. Varščina se uspelemu ponudniku računa brezobzorno v ceno stavbnega zemljišča, ne uspelemu pa vrne brezobzorno najkasneje v 15 dneh po izbiri najugodnejšega ponudnika.
4. Ob odpiranju ponudb bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika dodatno dokumentacijo, če bo potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika.
5. Če se bo za posamezno lokacijo prijavilo več ponudnikov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bo komisija izdelala prednostni vrstni red na podlagi meril, določenih v odloku o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem na območju občine Brežice.
6. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 5 dneh po pravnomočnosti postopka o ugotavljanju najugodnejšega ponudnika skleniti s Skladom stavbnih zemljišč občine Brežice pogodbo o oddaji zemljišča, sicer bo zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku; v pogodbo se vnese klavzula.
7. Odškodnino za zemljišče in delno komunalno opremo je ponudnik dolžan plačati v 8 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča; po tem roku tečejo veljavne zamudne obresti.
8. Ponudnik je dolžan začeti gradnjo v enem letu po podpisu pogodbe in zgraditi objekt do III. gradbene faze v 5 letih po pridobitvi tega zemljišča.
9. Obrazci za prijavo so ponudniku na razpolago pri Skladu stavbnih zemljišč občine Brežice, soba št. 42.

**Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice**

**TRGOVINA in VIDEOTEKA**

**JASNA**

**Stojanović Ivan**  
**Bršlin 17**  
**Novo mesto**

tel.: (068) 28-365  
vam želi vesel božič in srečno novo leto odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 8. do 21. ure

**Izvršni svet SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO in ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE IN URBANISTIČNO NAČRTOVANJE OBČINE NOVO MESTO**

- Obveščamo vas, da bodo potekale JAVNE OBRAVNAVE
  - osnutkov urbanističnih zasnov naselij Žužemberk, Straža z Vavto vasjo in Mirna Peč ter
  - osnutkov prostorskih ureditvenih pogojev za pomembnejša lokalna središča občine Novo mesto in za izvenmestni prostor občine Novo mesto

- v novem letu po naslednjem razporedu:
  - v KS Stopičeh in Regrča vas v ponedeljek, 7. januarja 1991, ob ob 18. uri v prostorih krajevnih skupnosti v Stopičah in Regrči vasi;
  - v KS Straža v torek, 8. januarja, ob 18. uri v prostorih krajevnih skupnosti Straža;
  - v KS Mirna Peč v sredo, 9. januarja, ob 19. uri v osnovni šoli v Mirni Peči;
  - v KS Sentjernev v četrtek, 10. januarja, ob 18. uri v prostorih krajevnih skupnosti Sentjernev;
  - v KS Orehovica v petek, 11. januarja, ob 18. uri v osnovni šoli v Orehovici;
  - v KS Podgrad v torek, 15. januarja, ob 18. uri v osnovni šoli v Podgradu;
  - v KS Dol. Toplice v sredo, 16. januarja, ob 18. uri v gasilskem domu v Dol. Toplicah;
  - v KS Žužemberk v četrtek, 17. januarja, ob 18. uri, v prostorih krajevnih skupnosti Žužemberk.

Vabljeni!

**VLDM V ZIDANICO** — Neznani storilec je v času med 12. in 20. decembrom v vlogi v zidnico Ljubljancina Alojza Brataniča v Plešivici pri Lokvici. Nepridiprav je ukradel več predmetov, vrednih vsaj 10 tisočakov.

**ODNESEL PNEVMATSKO KLA-DIVO** — V Črmošnjicah pri Dolenjskih Toplicah raste nov gostinski lokal. Toda njegovo gradnjo je upočasnili neznanec, ki je 12. decembra med 12. in 16. uro z gradbišča odnesel pnevmatsko ključno ter tako Rafaela Kužnika iz Dolenjskih Toplic oškodoval vsaj za tri tisočake.

**OB DESET TISOČAKOV** — Neznani vlomilec je v dneh med 10. in 20. decembrom obiskal brunarico na Brodu, last Novomeščanke Pavle Gorkič. Slednja je bila ob več oblačil in gospodinskih aparatov. Skupno škodo ocenjujejo kar na 10.000 dinarjev. Predrznega še iščejo.

**OSTAL BREZ REZERVNEGA KOLESA** — Med 14. in 17. decembrom je nekdo iz katrce, parkirane v Kristanovi ulici v Novem mestu, zamaknil rezervno kolo, vredno vsaj 600 dinarjev. Katrca je last šmihelske osnovne šole.

**TUDI BEG PRED AVTOM GA NI REŠIL**

**METLIKA** — 29-letni Marjan Ogulin z Osojnika se je 13. decembra ob 6.40 peljal z osebnim avtom po magistralski cesti od Metlike proti Novem mestu. V desnem ostrom, močno zasneženem in poldnevnem ovinku ga je zaneslo v levo čez nasip, kjer je vozilo obstalo. Ogulin je zatem hitro skočil na cesto z namenom, da ostale voznike opozori na nevarnost. Takrat je za njim z osebnim avtom pripeljal 32-letni Anton Gerkiš z Gornjega Suhorja, ki je opazil nekoga, kako ga ustavlja. Prišel je zavirati, toda v tistem trenutku ga je pričelo zanašati proti Ogulinu; slednji se je hotel rešiti s tekom, vendar je bilo prepozno: Gerkišovo vozilo ga je zadelo, pri čemer se je hudo ranil; zdravi se v novomeški bolnišnici.

**KOMUNALA Novo mesto, p.o. Cesta kom. Staneta 2 68000 NOVO MESTO**

**OBJAVLJA** delovna mesta s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

- 1. TEHNIČNEGA VODJE** — visoka ali višja izobrazba komunalne, strojne, kemijske ali gradbene smeri — 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj
- 2. VODJE FINANČNO-RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA** — visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri — 3 leta delovnih izkušenj
- 3. VODJE SPLOŠNO KADROVSKEGA SEKTORJA** — visoka ali višja izobrazba pravne ali upravne smeri — 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj
- 4. VODJE RAZVOJNO-KOMERCIALNEGA SEKTORJA** — visoka ali višja izobrazba ekonomske, komunalne ali gradbene smeri — 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj

Kandidati, ki so gospodarsko razgledani in kreativni, naj vlogi s kratkim življenjepisom priložijo: — dokazila o izpolnjevanju pogojev — program dela ter prijave z zahtevanimi prilogami pošljejo v 15 dneh po dnevu objave na naslov podjetja z oznako »za direktorja«. Sklep o izbiri bo kandidatom poslan v 8 dneh po njegovem sprejetju.

**40 let AVTO-KOČEVE**  
61330 KOČEVE, KIDRIČEVA 6a — JUGOSLAVIJA

**Imate težave s tovornim vozilom? Želite oprati tovorno ali osebno vozilo? Potrebujete poslovni pisarniški prostor?**

Če je odgovor pritrdilen, vam lahko pomagamo. Hitro in kvalitetno in po konkurenčnih cenah vam popravimo tovrni ali poltovorni avto, ga operemo in očistimo. Za opravljanje poslovne dejavnosti nudimo novozgrajene urejene pisarniške prostore v Kočevju, Kidričeva 6 a. Obiščite nas ali pokličite na telefon 851-245, za poslovni prostor pa na tel. 851-888!

**Goljufi službujejo po ulicah**

**V Novem mestu je vse več organiziranega kriminala — Kje je pretkani goljuf z zapestnico? — Izginilo že 5 golfov**

**NOVO MESTO** — Veliko tega se je spremenilo v delu novomeških mladičnikov, krivci za to so tisti, ki jim je organiziran kriminal postal poklic. Na roke jim gredo čas in razmere, v katerih živimo, njihove vrste vse bolj polnijo goljufi, prevaranti, tatovi. Po besedah Boruta Novaka, ki sedaj opravlja posle komandirja novomeške postaje milice, in Bojana Blatnika, njegovega pomočnika, ki ima na skrbi zatiranje kriminalitete, je organiziranega kriminala na Dolenjskem vse več. Potrdilo temu je moč dobiti doma vsak dan.

»Ena prvih novomeških značilnosti je povečano število vlomov v osebna vozila, kjer storilci iščejo predvsem tehnične predmete, prav pa jim pridejo tudi gotovina, prtljaga in oblačila. Še posebej parkirišča v večjih naseljih na Cesti herojev, v Ulici Majde Silc, na Ragoški, v Ulici Slavka Gruma in v centru so najpogostejše tarče nepridipravov. Sedaj v prednovoletnih dneh se jim pridružujejo prostori pred gostinskimi lokali, kjer je množica sindikalnih, zasebnih ali kake druge vrste silvestrovanj. Če drugega ne, bo za začetek dovolj, ako bomo vrednejše predmete imeli pri sebi, vozila pa zaklenjena in po možnosti parkirana na osvetljenih prostorih. Najučinkovitejši orožje proti vlomilcem pa so seveda alarmne naprave, pravita. To bi med drugimi zagotovo potrdili tudi tisti, ki so letos ostali brez svojih avtomobilov. Tatvine golfov postajajo namreč moda, na novomeškem območju jih je letos izginilo pet, dva od teh v skupnih garažah na Cesti herojev; najdeni ni bil niti eden. Očitno gre za dobro organizirano skupino, ki predelana vozila nato prodaja kdove kje. Samo v Ljubljani je letos izginilo neznano kam okoli 40 teh vozil.

Izrazito novomeška posebnost so goljufi, ki jih je čedalje več. Novak in Blatnik posebej opozarjata na skupi-

ne Romov in Poljakov, ki po vaseh in hišah ponujajo ter prodajajo zlatino, za katero se kasneje in običajno tudi prepozno ugotovi, da je ponarejena in ničvredna. Tudi ob tovrstnih prodajah oblačil previdnost ne bo odveč, kajti z njimi v sorodstvu so tatvine po stanovanjih. Posebej svarita tudi pred goljufo, ki se je v Novo mesto preselil iz Maribora, kjer mu je očitno postalo prevroče. »Možakar že nekaj časa deluje na območju tržnice ter na Partizanski cesti. Ko opazi kakega starejšega sprehajalca, običajno vrže na tla ponarejeno zlato zapestnico. Slednja je dovolj, da z mimoidočim naveže pogovor; pri tem zatrjuje, kako dragocen da je nakit. Takrat mu v vlogi naključne mimoidoče osebe priskoči na pomoč sogelavec, s katerim potem pretkano dviguje ceno in nič hudega slutečega sprehajalca prepričata, da zlatino kupi. Možakar, ki je doma iz Karlova, govori zelo dobro naš jezik, zoper njega smo podali že dve kazenski ovadbi; če je morebiti na tak ali podoben način oškodoval še koga, prosimo žrtev, naj se oglasi na naši postaji.«

Brezposelnost in prazni žepi so krivi tudi za vse več tatvin čekov, zlasti po trgovinah, tržnicah in iz osebnih avtomobilov. Storiteli jih dokaj spret-



**Borut Novak:** »V Novem mestu je vse več organiziranega kriminala.«

no vnovčujejo; to seveda počenja izven Novega mesta, običajno na bencinskih črpalkah, poštah in trgovinah. Resda so za to krivi tudi tisti, ki identitete kupca ne preverjajo, toda bančnega primanjkljaja nam to spoznanje ne bo pokrilo. Vsaj še na dve letošnji novosti ob tem opozarjata Borut Novak in Bojan Blatnik.

»Na območju novomeške UNZ je doslej izginilo že preko 20 motornih žag, z njimi tudi precej tehničnih predmetov; vse kaže, da so se storilci — očitno gre za dobro organizirano skupino — sedaj preselili na novomeško območje. Serija tatvin po Orehku in Dolžu to potrjuje, tatovi se potikajo po vaseh. Ob tem naj ne bo odveč opozorilo morebitnim kupcem takih predmetov: nakup pomeni kazensko odgovornost. Naslednje opozorilo pa velja tistim, ki na črno pobirajo povozeno divjad. Slednje je bilo leto so po cestah nenavadno veliko, svoje so k temu prispevale tudi nedavne poplave. Vsakdo je dolžan tako najdbo prijaviti miličnikom in lovcem. Kdor si na tak način izboljšuje vsakodnevni jedilnik, bo slej ko prej imel opravka s sodniki. Nekaj jih je letos, ki bi to lahko potrdili.«

**B. BUDJA**



**Bojan Blatnik:** »Še posebej starejši so običajno žrtve goljufov.«

**Kje so hektolitri olja?**

**Iz žužemberškega Keka izteklo vsaj 20 tisoč litrov kurilnega olja — Kdaj se bo pojavilo v Krki?**

**ŽUŽEMBERK** — 4. decembra letos so v žužemberškem Keku, tovarni za izdelavo keramičnih kondenzatorjev, zadnjič preverili, koliko je kurilnega olja v cisterni za centralno ogrevanje. Takrat ga je bilo krepko čez 20 tisoč litrov, naanok štirinajst dni kasneje, 18. decembra, pa je bila cisterna prazna. Katastrofalne razsežnosti lahko ima odkritje, da je vsa ta količina — najpogostejše omenjajo vsaj 20 tisoč litrov — stekla v zemljo, slej ko prej pa se bo pojavila tudi v Krki.

Črno na belem je danes — tako pravi poročilo novomeške UNZ — da je izlivanje povzročila poškodba povratnega voda na inštalaciji za centralno ogrevanje med cisterno in kotlovnico.

Ob tem se je pokazalo še nekaj: inštalacija je bila izdelana leta 1982, le da ob gradnji niso bili izvedeni vsi potrebni ukrepi za njeno varno delovanje. Ugotovljeno je bilo namreč, da inštalacija in kmetina, po kateri ta poteka, nista v celoti grajeni po odobreni investicijsko-tehnični dokumentaciji, ki je bila predložena za odobritev gradbenega dovoljenja. Korito namreč ni zgrajeno oljetesno, dovodni in povratni vod pa sta namesto iz bakrene kar iz navadne kovinske cevi. Nič čudnega potem, če je ta zaradi dotrajanosti materiala popustila. Kakšne bodo posledice, lahko le slutimo. Morebitna kazenska ovadba zoper izvajalca — v tej vlogi se je znašel Pionir — jih zagotovo ne bo odedel.

Nista ogrožena le Krka in živeli v njej, zlasti se izliva boje v ribogojnici na Dvoru. Skoroda nemogoče jo bo docela ubraniti pred oljnimi madeži, čeprav so se v Emoni že dogovorili za sodelovanje z gasilci, ki bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo skušali kurilno olje usmeriti k desnemu bregu s pomočjo posebnih plavajočih lesenih ovir. Kako in koliko bodo uspešne, je drugo vprašanje, še posebej, ker je tik nad ribogojnico

stopničast in skalnat slap, kjer se utegnejo madeži razbiti v tisoče manjših, ki jih bo nemogoče kontrolirati. Škoda bo vsekakor lahko ogromna, celo neprecenljiva, za ribogojnico in za Krko. Mnogi napovedujejo kar katastrofo. Ob tem velja dodati, da so ogrožene tudi podtalne vode, predvsem črpalnice pitne vode, ki se nahajata tik ob Krki, vsega nekaj niže od tovarne Keko.

Toda kje je kurilno olje sedaj? Odgovora na to ne ve nihče, jasno je le, da bo slej ko prej moralo priti na dan. Vodnogospodarski in sanitarni inšpektorji novomeške UIS so skupaj s člani novomeške Ribiške družine organizirali opazovalno službo, kar več znanosti ni moč narediti. Lahko le upamo, da se bo vendarle zgodil čudež, da bo dolomitna sestava tal omilila in ublažila posledice, ki bi bile, če bi do razlivanja prišlo na desnem bregu Krke, že danes katastrofalne.

**B. BUDJA**

**GORELO ZARADI ELEKTRIKE?**

**BANJALOKA PRI KOČEVJU** — 51-letni Jože Zdravič iz Banjaloke 29 je prišel 12. decembra zvečer domov. Okol 20. ure je pogasil luči in zaspal. Pol ure kasneje ga je prebudil duh po dimu. Zgledal je, da močno gori v kuhinji pod lesenimi stopnicami, kjer je stal hladilnik z namizno zmrzalovno skrinjo in manjšim televizorjem. Požar je poleg stopnic in železnenih aparatov uničil še radiokasetofon, mikrovalovno pečico in nekaj posode, strop pa je počrnel. Požar so pogasili gasilci iz Fare, pomagali so domačini. Škoda še ni dokončno ocenjena. Pri požaru je bil opečen Jože Zdravič.

**KRIVA VINJENOST?**

**ČRNOMELJ** — 23. decembra ob 18.30 se je 65-letni Janko Weiss iz Črnomelja peljal z osebnim avtomobilom po regionalni cesti od Kanizarice prot domu. V nepreglednem desnem ovinku v Kočevju pri hiši št. 4 je nenadoma zapeljal v levo, takrat pa je nasproti z osebnim avtom pripeljal 27-letni Črnomeljčan Marjan Mach. V silovitem čelnem trčenju se je Mach hudo ranil medtem ko so Weissa zaradi utemeljene suma vinjenosti napotili na odvzem krvi. Materialne škode je bilo za 20 tisočakov.

**PO DOLENJSKI DEZELI**

• Iz šentjerjske Iskre Hipot je izginilo več dragocenih tehničnih predmetov, kot so optični senzor, vibrator, elektronika za senzor, da vsega ne naštevamo. Škoda je precejšnja, ocenjujejo jo na 45.000 din. Le nečesa si ni moč razložiti, tistega stavka v policijskem poročilu namreč, ki pravi, da je do tatvine iz proizvodnih prostorov prišlo med letošnjim majem in novembrom. Naj si ga vsak razlaga po svoje, zagotovo pa nobena razlaga iskrašem ne more biti v dobro.

• Ker se te dni na novomeškem Glavnem trgu »dogaja narod«, naslednje opozorilo verjetno ne bo odveč. Ženske naj hodijo naokoli z zaklenjenimi torbicami, sicer se jim bo pripetilo tisto, kar se je 27-letni Mojci Hočevnar iz Sadijne vasi. Dekle je imelo preko ramena obešeno torbico, na nepojasnjen, zagotovo pa dokaj spreten način ji je na Glavnem trgu od stojnicah iz nje izginila denarnica z gotovino in dokumenti.

• 18. decembra je bil terek, ki si ga bodo Furarjevi v Šentjerju zagotovo zapomnili. Skoz okno kletnih prostorov je njihovo hišo v Ilirski ulici obiskal nepovabljen gost in si spregledal kar sam: vzel je dve zlati verižici, 420 mark in radiokasetofon. Dober okus, ni kaj!

**Za volan po štirih urah spanja**

**Nov obtožni predlog zoper Gorjance — Vozniki avtobusov brez predpisane deseturnega počitka — Sedem kršitev**

**NOVO MESTO** — Straški Gorjanci, točneje tamkaj zaposleni vodilni delavci, so dokaj redni obiskovalci novomeških sodnikov, krivci so tisti, ki njihovim soferjem ne zagotavljajo in ne dopuščajo z zakonom o varnosti cestnega prometa predpisane obveznega deseturnega počitka med dvema shtoma. Kazni gorjančanov očitno niso izučile, tudi njihova obljuba z zadnje podobne sodne obravnave, da bodo stvari uredili in se podobne kršitve ne bodo več pojavljale, je bila vpljudnostno opravilo pred sodniki z dokaj jasnimi razlogom in ciljem.

Kako sicer razumeti odkritje, do katerega so miličniki prišli v enem samem dnevu: letošnjega 23. oktobra so zalotili kar sedem voznikov avtobusov Gorjancev, ki pred novim delovnim dnevom niso imeli že omenjenega in predpisane deseturnega počitka. Temeljni javni tožilec je te dni obtožni predlog zoper Avtopromet, gostinstvo in turizem Gorjanci ter odgovorno osebo že poslal sodnikom, obravnava bo v kratkem. In česa so obtoženi?

Sofer Anton Ivanšek naj bi se 23. oktobra letos ob 4.30 z avtobusom odpravil na vožnjo med Šmarjetu in Novim mestom, čeprav je dan poprej sedel za volanom od 4.30 do 23. ure. Podobno je bilo z Janezom Matekovičem, ki je moral na vožnjo že ob 4.45, čeprav je 22. oktobra svoj shtit končal šele ob 23.10. Anton Bevk se je z avtobusom odpravil na pot med Novim mestom, Šentjerjem in Staro vasjo 23. oktobra ob 5. uri, čeprav je njegov shtit dan poprej trajal od 5. ure do 22.55. Sofer avtobusa Stjepan Tomašič je po navedbah obtožnega predloga nastopil službo ob 4.25 in tako imel le dobre štiri ure nočnega počitka, kajti dan poprej je izmenoma sedel za volanom od 4.25 do 23.15. Tudi Franc Kužan, ki je vozil avtobus na progi med Zalogami, Rako in Novim mestom, je imel za seboj le dobre štiri ure sna, kajti 23. oktobra je delo nastopil ob 4.15, dan poprej ga je zaključil ob 22.45. Pódobno je bilo z Ivanom Praznikom in Francem Obšetarjem. Prvi je za volan avtobusa sedel ob 5. uri, službo pa dan prej končal ob 23.10, medtem ko je drugi na pot med

Dvorom in Novim mestom krenil ob 4.45, čeprav je zadnjo vožnjo prejšnjega dne končal šele ob 23. uri.

Bržkone imajo za vse to v Gorjancih svoje razloge in opravičilo, kadrovske težave so zagotovo na prvem mestu, toda eno je na dlani: voznik, ki ima za seboj vsega štiri ure nočnega počitka, ne more in sme za volan avtobusa in v svoje roke vzeti usode štiridesetih ali več življenj.

**B. B.**

**GOREL KOZOLEC**

**OREHOVICA** — 22. decembra okoli 18.45 je prišlo do požara na kozolcu Milana Pavliča v Orehovicah. Preiskava je pokazala, da so ogenj zanetile iskre iz dimnika centralne kurjave, ki so padale na slamo pod kozolecem. Na srečo so bili domači in gasilci dovolj hitri, da se požar ni razširil, tako da je škoda za vsega 1.000 din.

**IZ NEZNANEGA VZROKA V LEVO**

**OBREŽJE** — 20. decembra ob 2.30 se je 20-letni Marko Žibert iz Gornjih Skopice peljal z osebnim avtomobilom iz Zagreba proti Ljubljani. Pri Obrežju je iz neznanega vzroka zapeljal na levo stran ceste, ko je nasproti s tovornjakom pripeljal 31-letni Franc Medved z Raven. Žibert je oplazil Medvedovo vozilo, nakar je trčil še v osebni avtomobil 42-letnega Krešimirja Sušiča s Prisoj, ki je pripeljal nasproti. V nezgodi je bil huje ranjen voznik Žibert, laže pa njegov 20-letni sopotnik Drago Ogorc iz Bukoška. Materialne škode je bilo za 70.000 din.

**Tombola vendarle roma v arhiv**

**Višje sodišče izreklo še dve kazni**

**NOVO MESTO** — Že kar znamenita tombola novomeških atletov, ki je svoj žig tako klavni konec zavoljo umika enega od glavnih dobitkov, osebnega avtomobila, doživela na novomeškem sodišču, je te dni vendarle dobila zaključni epilog: Višje sodišče v Ljubljani je namreč ugodilo pritožbi javnega tožilca in izreklo še dvojce dodatnih kazni.

O razpletu na novomeškem sodišču smo že pisali, zato tokrat dodajmo le še ugotovitev Višjega. Slednje je kazen izreklo tudi Martinu Drganu, ki ga je bilo novomeško oprostilo. V Ljubljani so namreč presodili, da je kot član komisije za izvedbo tombole navzlic opozorilu sodeloval pri tem, ko so z žrebanja umaknili takrat 4.257,10 din vreden osebni avtomobil. Drgan je glasoval za takšno odločitev in si s tem po mnenju Višjega sodišča v Ljubljani za dva storjena gospodarska prestopka prislužil enotno kazno v znesku 20(1) dinarjev. Hkrati je Višje sodišče odločilo, da pravni osebi, Atletskemu klubu Novo mesto, odvzame premoženjsko korist v znesku 4.257,10 din. Sodba je tako pravno močna.

**Tatovi žag so se preselili pod Gorjance**

**Nezaklenjene garaže in kleti pomagajo zmi-kavtom**

**NOVO MESTO** — Za Belo krajino in trebanjskim koncem so se tatovi motornih žag sedaj preselili še na novomeško območje. To dokazujejo dogodki, ki so se vrstili v noči na 11., 12. in 13. december.

Jože Turk iz Malega Orehka je v noči na 11. decembra pustil vrata svoje garaže nezaklenjena, neprevidnost pa je postavila visoko ceno: preko noči je bil kar ob dve motorni žagi, nekaj orodja in motorno žago Iskra. Vse skupaj je bilo vredno 25 tisočakov. Isto noč je bil Anton Božič iz Velikega Orehka ob motorno žago Husquarna, vredno vsaj 8.500 din; storilec jo je našel v prav tako nezaklenjeni kleti. V času med 11. in 13. decembrom je nekdo obiskal nezaklenjeno garažo Antona Turka na Zajčjem vrhu in tam ukradel motorno žago Stihl, vredno 7.000 din, v noči na 13. december pa je bil ob enako motorno žago še Janez Turk na Zajčjem vrhu, ki je 7.000 dinarjev vredni pripomoček hranil v prav tako nezaklenjeni kleti.

Na dlani je, da je na delu dobro organizirana skupina, ki dokaj dobro pozna navade podeželja, mednje očitno sodijo tudi nezaklenjene garaže in kleti. Vsa dosedanja opozorila so bila pač bob ob steno.

**KRONIKA NESREČ**

**NA MAGISTRALNI CESTI OBRAČAL AVTO**

— 20-letni Aleš Perše iz Gorenje vasi pri Šmarjetu se je 23. decembra ob 3.30 peljal z osebnim avtomobilom po magistralski cesti od Zagreba proti Ljubljani. Pri Šentjurju je v nepreglednem desnem ovinku, koder je vrisana bela neprekinjena črta, obračal avtomobil z namenom, da zapelje v levo na črni priključek. V trenutku, ko je bil z avtomobilom na nasprotnem voznem pasu, je nasproti z osebnim avtom švicarske registracije pripeljal 37-letni Miloš Lečić iz Loznice. Slednji je sicer močno zaviral, toda trčenja ni mogel preprečiti. V nezgodi sta se hudo poškodovala voznik Perše in njegov 20-letni sopotnik Silvo Strajnar z Brezovice; oba so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialne škode so ocenili na 50 tisočakov. Zavoljo nezgode je bila dolenska magistrala dobro uro zaprta za promet.

**PREHITEVAL V ŠKARJE**

— 21. decembra ob 12.35 se je 57-letni Ivan Brčić iz Zagreba peljal z osebnim avtomobilom Mazda po magistralski cesti od Ljubljani proti Zagrebu. V Prilipah je zapeljal preko prekinjeno črto in v preglednem levem ovinku pričel prehitovati manjši tovornjak, ki ga je vozil Stjepan Verdič iz Zagreba. Ko je bil na levem voznem pasu, nasproti pripeljal tovornjak, za krmilil katareraga je sedel 32-letni Bitolčan Redžan Sahimovski. Brčić se je sicer skušal trčenje vse pretegne izogniti, vseeno pa je zadel v tovornjak bitolske registracije, nakar je odbilo nazaj na desno v prometni značajni in betonsko steno nadvoza, nakar je odbilo čez kolovozno pot na travnik, kjer je obstalo na strehi. V nezgodi so se hudo poškodovali voznik Brčić in sopotnik 23-letni Zeljko ter 17-letni Ivica Brčić; v trje se zdravljuje v brežiški bolnišnici. Materialne škode je bilo za okoli 200.000 din.

# Čevlji v kontejnerju

Po sledih alarma o uničevanju družbenega imetja

NOVO MESTO — Konec prejšnjega tedna je prišla do nas vest, da v Tovarni obutve v Bršljino na veliko razkavajo čisto nove čevlje in jih mečejo v kontejnerje za odpadke. Ker je stvar, milo rečeno, precej nenavadna, smo se takoj oglasili v tovarni, kjer pa spornega kontejnerja z razsekanih čevlji ni bilo več.

Stvar je dobila bolj jasno podobo, ko smo o zadevi povprašali vodjo proizvodnje Toneta Pavlina. Povedal nam je, da so res razsekali približno dvesto parov čevljev, kar pa ni nič v primerjavi s partijo blizu šest tisoč parov, ki so jo uničili na Irskem. Ta partija je bila tja odposlana iz Bršljine, vendar je bila na celi seriji ugotovljena napaka, zato so jo na zahtevo Adidasa, ki je naročnik in tudi dobavitelj nekaterih sestavnih delov, uničili. Gre za specialne čevlje za nogometiške, ki so bili narejeni, ne po krivdi Novomeščanov, iz premehe

mase, tako da so čepi na dnu izpadali. Napaka je sedaj odpravljena, vendar je bilo treba preostanek v skladu z navodili naročnika tudi uničiti. To pa so v Bršljino storili šele potem, ko so odstranili vse še uporabne dele, vezalke, čepce, jezike itd., tako da je bila narejena čim manjša škoda.



BREZ NAPAKE — Čevlji, ki ga drži v rokah vodja proizvodnje v Tovarni obutve Tone Pavlin, je brez napake. Na zahtevo Adidasa so sporne izdelke že uničili.

## Vztrajni gasilci

GRADNIK — Ko so na Gradniku, vasi v semiški krajevni skupnosti, prišli na idejo o ustanovitvi gasilskega društva, so peščico zagancev postrani gledali tako v vasi kot v krajevni skupnosti in v gasilski zvezi. A bili so vztrajni in tako so spomladi leta 1986 ustanovili gasilsko društvo, ki velja za najmlajše v črnomaljski občini.

»V našem okolju ni bilo nobenega društva ali organizacije, hiše na Gradniku so tako strnjene, da je pod vprašajem požarna varnost, zato smo se odločili ustanoviti prav gasilsko društvo. Poleg tega smo že predtem z denarjem mladinske organizacije kupili nekaj gasilskega orodja, kar je bil še razlog več, da se odločimo prav za gasilstvo,« pravi Jože Konda, do letos predsednik društva in njegova gonilna sila, sedaj pa član upravnega odbora in namestnik poveljnika. Toda ko je bilo društvo, ki poleg Gradnika zajema še Sodji Vrh in Praproče, ustanovljeno, je nastal drug problem: gasilci so se navadno sestajali kar na planem sredi vasi, saj niso imeli primernega prostora. Zato se je utrnila misel o gradnji gasilskega doma. »Spet so nas nekateri v vasi postrani gledali. Imeli smo tudi težave z lokacijo. Ko pa je gradnja stekla in so ljudje videli, da gre zares, so dobili v nas več zaupanja. Pomagali so z denarjem, lesom, prostovoljnimi delom,« se spominja Konda. Leta 1988 je bil dom pod streho in leto pozneje so v njem že imeli občni zbor.

## POŠKODOVANKI IZVLEKLI ŠELE GASILCI

HRASTJE — 48-letni Mladen Noršič iz Samoborja se je 13. decembra ob 18.15 peljal z osebnim avtom Citroen BX po magistralni cesti iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri vasi Hrastje je prehitel tovornjak, takrat pa je nasproti stoeno pripeljala 34-letna Božica Dedič iz Slavonskega Broda. Vozila sta silovito trčila s prednjimi deli, pri tem pa sta se Dedičeva in 43-letna sopotnica Nada Knežević iz Slavonskega Broda hudo ranili. Obe sta ostali vključeni v razbiti pločevini, tako da so ju izvlekli šele novomeški poklicni gasilci. Zdravita se v novomeški bolnišnici, gmotne škode pa je bilo za 130 tisočakov.

## ZARADI VOŽNJE PO LEVI V SMRT

PODGORA — 28-letni Milan Doberdrug iz Prečne se je 22. decembra ob 18. uri peljal z osebnim avtomobilom Fiat 850 po lokalni cesti iz Prečne proti Straži. V Podgori je pri hiši številka 5 zapeljal v blagi desni ovinek kar po levi strani ceste, takrat pa je nasproti z osebnim avtom pripeljala 40-letna Vera Hočvar iz Novega mesta. Slednja silovitega trčenja ni mogla preprečiti in Doberdrug je vanjo treščil. Vozilo je bilo pri tem popolnoma uničeno, v razbitinah pa je 28-letni voznik izgubil življenje. Hočvarjeva, ki je bila pripeta z varnostnim pasom, je ostala nepoškodovana. Materialno škodo so ocenili na 70.000 din.

## SMRT V SNEGU

DRAGA — 53-letna Pavla Stipič iz Drage v občini Kočevje je zmrznila 20. decembra zvečer, ko se je vračala z novejše zabave v lovskem domu v Dragi po bližnji domov. Kakih 100 m od lovškega doma ji je spodrsnilo, padla je v sneg in se ni več pobrala.



Jože Konda

## Revščina in neregistrirani avtomobili

Težave z Romi v metliški občini

METLIKA — V metliški občini stalno živi okoli 140 Romov, in to v naseljih Gavgen hriba pri Metliki, pri Gradcu, v Borih pri Rosalnicah in na Svržakah. Od vseh je stalno zaposlenih samo 10 Romov, več mlajših pa je prijavljenih na zavodu za zaposlovanje, vendar imajo v teh časih zelo malo možnosti, da bodo dobili službo. Vse več Romov v metliški občini života in robu eksistence. Prav grozljiva revščina in lakota v romskih naseljih sta najpogostejši povod za razna kazniva dejanja, predvsem tatvine poljskih pridelkov in domačih živali, ki ljudi močno jezijo in razburjajo. Poleg tega jih predvsem boje v oči, da se Romi vozijo z neregistriranimi avtomobili; celo na eni od sej občinskih skupščin je bilo slišati, da v zvezi s tem policija nič ne ukrene. Na metliški postaji milice pa imajo o tem drugačne podatke.

»V naši občini imajo Romi 12 avtomobilov, od tega so samo 3 registrirani, ostali pa so brez registracije ali pa imajo druge tablice,« je povedal Andrej Senica, komandir metliške postaje milice. »Vse te avtomobile in Romi seveda poznamo, jih kar naprej in povsod ustavljam, jim prepovedujemo nadaljnjo vožnjo, prijajljamo jih sodniku za prekrške, vendar vse to očitno nič ne zaleže. Mi ukrepamo in pišemo prijave, oni se pa vozijo. Ključa od neregistriranega avtomobila pa mu milica ne sme vzeti, ker je to njegova lastnina. Skratka, z Romi

seveda postopamo samo v mejah zakona in naših pristojnosti, tako kot z vsemi ostalimi občani.«

Romi se s temi, večinoma neregistriranimi in tehnično pomanjkljivimi avtomobili prevažajo naokoli, ljudi pa to vse bolj vznemirja. Nikakor pa ni res, da milica ne ukrepa. »Letos smo Romi iz naše občine 30-krat prijavili sodniku za prekrške zaradi različnih kršitev cestnoprometnih predpisov, v glavnem gre za vožnjo brez izpita, vožnjo z neregistriranimi in tehnično pomanjkljivimi vozilom,« je povedal komandir Senica. »Vendar obravnava pri sodniku za prekrške v teh primerih ne doseže svojega namena. Zaradi izmikavanja obdolženecov so postopki dolgotrajni in vsa zadeva se na koncu največkrat razvodi.« Skoraj ne poznajo primera, da bi obdolženi Rom na pismeno vabilo sam prišel k sodniku za prekrške. Običajno ga mora priversti milica, iščejo ga tudi po petkrat in večkrat. Poleti, ko Romi nabirajo zelišča, pa ga sploh ne morejo najti. Problem nastane že pri poskusu vročitve pisma od sodnika, saj Romi takega pisanja običajno sploh nečejo sprejeti, in tako morajo biti miličniki večkrat tudi poštarji. Potem morajo obdolženega Roma priversti k sodniku za prekrške — kazni seveda ne plača — na koncu, ko bi moral iti za nadomestno kaznen v zapor in ga milica spet išče in končno najde, pa plača. Vsa ta stvar običajno traja leto dni ali še dalj.

Pri kaznivih dejanjih pa so Romi iz metliške občine letos udeleženi manjkraj kot lani; letos so obravnavali 17 primerov kaznivih dejanj, v katerih so udeleženi Romi; v glavnem gre za priložnostne tatvine poljskih, domačih živali ipd. Več pa so Romi letos kršili javni red in mir, obravnavali so 20 takih primerov, v glavnem gre za kršitve v vinjenem stanju.

A. B.

# Šport po plebiscitu

Kaj bo športu prinesel novi politični zemljevid Jugoslavije?

Ponosno se lahko dolejnjski šport ozre na pravkar iztekaajoče se leto 1990. Bilo je eno najuspešnejših dolejš, najsi bo to v Ribnici, Kočevju, ki je z glednim in docela amaterskim delom poseglo celo v zvezna ligaška tekmovanja, Krškem, koder se vse bolj v ospredje prebija plavanje, Brežicah, kjer atleti dosegajo nadpovprečne rezultate, Metliki, Črnomlju, Novem mestu, ki s kolesarstvom ostaja, z odbojko pa stopa v jugoslovanski vrh, ali Trebnjem, povsod je moč najti razlog, da s kozarcem v roki nazdravimo letu, ki odhaja. Toda trenutke veselja kali misel na jutri. Negotov je, kot se nobeden doslej.

Politični kaos v Jugoslaviji prinaša zmedo tudi v šport. Najsi se odbojkarji Pionirja še tako veselijo tega, da so pred zgodovinskim podvigom, uvrstitvijo med osem najboljših ekip v državi, najsi kolesarji še tako skrbno in vneto pripravljajo koledarje dirk in z njimi povezane cilje, se lahko tako prvim, kot drugim in mnogim ostalim želje ter cilje čez noč sesujejo v prah. Bomo sploh

še imeli zvezna ligaška tekmovanja, bo spremenjen politični zemljevid Jugoslavije posegel tudi v športno organiziranost, tekmovalne sisteme? Bržkone bo, ni ga, ki bi danes lahko zadržal, kako bomo tudi priložnostno sezono še imeli nogometne, rokometne, odbojkarke in druge lige v zveznem merilu.

Plebiscit v Sloveniji je uspel, sledi mu znamenito šestmesečno »odklapljanje« od federacije. Zagotovo bo to čas, ko bo potrebno rešiti in doreči veliko bolj usodnih stvari, sprejeti težke in usodne odločitve, toda zavoljo športnikov ter vseh in vsega, kar je povezano z njimi, bo moralo na dnevi red priti tudi vprašanje njihove usode. Se bomo Slovenci zaprli vase, bomo ligaške vezi iskali s Hrvti, nemara v okviru skupnosti Alpe-Jadran, se bomo spriznili s tem, kar že imamo od večeraj?

Življenje tudi po 23. decembru teče naprej, šport je njegov sestavni del.

B. BUDJA

# Strelci za memorial

Stojana Kranjca

Zadnji tekmovanji v letošnjem letu

NOVO MESTO — Občinska strelška zveza je minule dni pripravila zadnja letošnja občinska tekmovanja: prvenstvo pionirjev osnovnih šol in memorial Stojana Kranjca.

Slednjega se je udeležilo veliko število strelcev. V ekipni konkurenci je med moškimi zmagala Krka, druga je bila Iskra in tretja IMV, pri ženskah pa Pionir pred Krko in Iskro. V posamičnem seštevku se je najbolje odrezal Piškurič (Krka), drugi je bil Manojlovič (Novoles) in tretji Gradišar (IMV), medtem ko je pri ženskah zmagala Gobčeva (Pionir), druga je bila Pavličeva in tretja Kosova (obe Krka).

Na občinskem prvenstvu pionirjev je ekipno zmagala OS Žužemberk pred OS Otočec in OS Šmihel, posamično pa Šader (Žužemberk), drugi je bil Žagar (Otočec) in tretji Zupančič (OS Katje Rupe-na). V konkurenci deklet je prvo mesto osvojila Žužemberčanka Kristina Bukovec.

## Slovenija Moja dežela.

# Na zimski odmor kot predzadnje

Serijski porazov je kočevske rokometiške popeljala k dnu drugoligaške lestvice — Inles Riko doma znova ob točko

Sobotno trinajsto kolo je sklenilo jesenski del prvenstva v II. zvezni ženski rokometni ligi, prav to kolo pa je igralke kočevske Opreme potisnilo na predzadnje mesto, tja, kjer letos še niso bile. Nekaj nesrečnih porazov je pač naredilo svoje, neuspešno jesensko sezono pa so Kočevke kronale s katastrofalno igro in porazom doma v soboto proti Modca Šparti.

Resda so bile gostje velike favoritinje, navsezadnje so edina neporažena ekipa jeseni, toda od Kočevke je bilo vendarle pričakovati več odpora. Poraz s petnajstim zadetki tako pove vse, prava sreča je, da je prvenstva konec, kajti Oprema čaka v premoru pred spomladanskim nadaljevanjem veliko dela. Ekipo bo potrebno osvežiti, psihično bolje pripraviti, kajti boj za obstanek bo trd in negotov. Na srečo je vrsta Lokomotive že bolj ali manj odpisana, za drugo mesto, ki vodi v nižji tekmovalni razred, pa, po jesenskih igrah in rezultatih sodeč, bolj ali manj enakovredno konkurira kar šest ekip; Kočevke bodo v ta boj startale z najslabšim izhodiščem. Že zato bi bila zmaga v prvem spomladanskem kolu doma proti Zametu zelo dobrodošla.

Še kako pa se bodo za nov spodrsnjaj kesali tudi Ribničani; doma so igrali le

ligi. Po dvanajstih kolenih ostajajo pri vsega eni zmagi, v soboto so pripravili še eno možnost, da izkupiček točk vendarle porjavijo. Toda le občasno dobra igra proti Jadranu je bila za kaj takega premalo, manjkalo je discipline in odgovornosti; srečanje je bilo pravzaprav odločeno že v prvih petnajstih minutah, ko so gostje povedli s kar sedmimi zadetki prednosti.

Preveč moči je nato šlo za to, da so Krčani jadranovce ujeli; zmagoviti zadetek so ti dosegli vsega 19 sekund pred koncem. Le Dobova in Ormož sta ekipi, ki ju Krčani v spomladanskem delu prvenstva še lahko ujamejo. Dobro izhodišče za kaj takega bi jim lahko prinesla zmaga v zadnjem jesenskem kolu, ko gostujejo pri ekipi zadnjevrščenega Dola.

# Nogomet že bere sadove

Vedrejši dnevi kočevskega nogometa — Prihodnje sezono v republiški ligi?

## VISOKA ZMAGA PODBOČJA

TREBNJE — V tekmi 11. kola II. republiške košarkarske lige so igralci Podbočja v Trebnjem močno premagali domačo ekipo kar s 111:62 (47:23). Že v prvem delu so si košarkarji Podbočja priigrali neulovljivo prednost in jo v nadaljevanju še povečali. Koše za Podbočje so dosegli: Krajcar 33, Jurečič 21, Vego 18, Križelj 18, Krivokapič 10, Rozman 10. Za Trebanjčane so bili uspešni: Bevc 26, Vauportič 24, Kotar 6, Gričar 5, Rajtar 1. Po 11. kolu je Podbočje še naprej na vrhu lestvice z lepimi možnostmi, da se uvrsti v play off in boj za I. republiško ligo.

KOČEVJE — Če bodo tudi spomladanski del prvenstva nadaljevali z enako zavzetostjo in učinkovitostjo, potem bodo nogometiški Kočevja prihodnje tekmovalno sezono nastopali v II. republiški ligi. Po jesenskem delu prvenstva v ljubljanski medobčinski ligi so namreč na prvem mestu, na svojem »računu« imajo devet zmag, tri neodločene rezultate in vsega en poraz, ki so ga vknjižili na startu ligaških obračunov. Tako so Kočevci jesen zaključili z dvema točkama naskoka; če bi bilo več resnosti, bi bila ta prednost lahko še večja. Sicer pa dodajmo k temu le še en podatek: kočevski napadalci so jeseni kar 33-krat zatresli mrežo nasprotnika, obramba pa je prejela vsega 13 zadetkov.

Še posebej dobro so kočevski nogometiški igralci proti najmočnejšim nasprotnikom, druouvrščenemu Dobu in tretjevrščenemu Beli krajini. Če bi na vseh tekmah igrali v popolni postavi, bi bil njihov izkupiček bržkone še boljši. Raiser in Petrovski na sredini igrišča, Struna v konici napada, iznajdljivi Muhvič, garščak Potočnik, da ne naštevamo vseh, so to jesen dokazali, kje je mesto kočevskemu nogometu.

»Imamo veliko izbiro igralcev, kar 20 jih konkurira za mesta v prvi enajsterici. Končno je očitno napočil čas, ko lahko beremo sadove dela v naši nogometni šoli. Škoda le, da ni bilo več discipline v naši igri, še posebej, ko smo igrali na domačem igrišču, kjer smo tudi izgubili dve točki,« razmišlja trener kočevskih nogometištev Stojan Briški. Ne glede na to je že jasno, da se kočevskemu nogometu obetajo vedrejši dnevi, jesenski rezultati so spodbuda za trdo in resno delo v zimskem pripravljalnem obdobju. Priložnosti pač ne kaže zamuditi, vse bolj na dlani je, da se bo veliki družini športov, ki imajo v mestu ob Rini status republiških ligov, pridružili tudi nogomet.

M. GLAVONJČ

## S KEGLJAŠKIH STEZ

Franc Tkavc, član trebanjskega Mercatorja, je zmagovalce odprtega prvenstva Metlike, ki se je končalo te dni v Kanizari-

# Šport

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

## rokomet

II. zvezna liga, ženske, 13. KOLO: OPREMA KOČEVJE—MODEA ŠPARTA 10:25 (6:15)

Oprema: Stefanišin, Klarič 1, Lindič, Guštin, Križman 2, Jerič 3, Klančar, Bejtović 3, Dragičević, Kersnič, Petek 1, Vuk.

LESTVICA: 1. Modca Šparta 26... 10. Ferrotherm 10, 11. Burja Centropcoop 8, 12. VIS 6, 13. Oprema 6, 14. Lokomotiva 0.

Pari prvega spomladanskega kola: Oprema—Zamet, Ferrotherm—Kranj, Burja—Mlinotest itd.

SRL, moški, 12. KOLO: INLES RIKO—PREDDVOR 22:22 (12:10)

Inles Riko: Lapajne, Djokič 2, Mohar, Šilc 1, Marolt 1, Mihelič, Lesar 9, Tomšič 4, Fajdiga 3, Jurič 2, Goleš, Škaper.

KRŠKO—JADRAN 24:25 (12:14)

Krško: Božič, Keše 1, Voglar 6, Iskra 11, Novak 3, Kekić 1, Urbančič 1, Kozinc 1, Martinčič, Rakar, Pirc, Kozole.

STT RUDAR—DOBOVA 29:21 (14:11)

Dobova: Jurkas, D. Levec 4, R. Levec, Bratanič 1, Kranj, S. Deržič 2, Večerič 1, I. Deržič 6, Žibert, Glaser 6, Blažičič 2, Škufca.

LESTVICA: 1. STT Rudar 22, 2. Inles Riko 18, 3. Pomurka Bakovci 17... 10. Dobova 6, 11. Krško 3, 12. Dol (—3) 0.

Pari prihodnjega kola: Dobova—Inles Riko, Pomurka—STT Rudar, Dol—Krško, Grosuplje—Ormož itd.

## odbojka

I. SOL, ženske, 11. KOLO: MISLINJA—PIONIR 1:3 (—3, —13, 7, —11)

Pionir: Brulec, Podolski, Koncilja, Ostroveršnik, Poreber, Hočvar, Kučera, Šteblaj, Fabjan, Vernig.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 20, 2. Krim 18, 3. Ljubno 16, 4. Pionir 16 itd.

V naslednjem kolu igrajo Novomeščanke v Mariboru z drugo ekipo Palome Branika.

## streljanje

II. republiška liga, moški, 6. KOLO: ISKRA SEMIČ—HEROJ MAROK 1450:1434

LESTVICA: 1. Večer 12, 2. SOP Leskovec 10, 3. Mrož Velenje 7... 7. Iskra 6 itd.

ci. Na reviji keglačic v Ivančini gorici je prvo mesto osvojila Rozi Flisar pred A. Dalmacijo in Vebrovo (vse KD Novo mesto).

• V predtekmovalju odprtega prvenstva Trebnjega vodi pri ženskah Marija Štokelj (Tekstina, Ajdovščina), pri moških Janez Klančičar (Proletarec, Zagorje).

## UROŠ KOBE IN ŠTERBENČEVA

STARI TRG — S podelitvijo priznanj so tod zaključili mesečna šahovska tekmovanja v šahovskem domu. Za končno uvrstitev je stelo osem najboljših uvrstitev na desetih turnirjih, pri člih je zmagal Uroš Kobe pred V. Kobetom, Horvatom, Dražumbercem in Šterbencom, pri člihcah Marija Šterbenec pred Medvedovo, Kobetovo, Vukeličevco in Rauhovo, med pionirji V. Šterbenec pred Vukeličem in Starcem, pri pionirkah pa Ingrid Mihelič pred Obrovnikovo in Kapševco.

# PRIMERNI ZA VAŠE KMETIJE IN VIKEND HIŠE

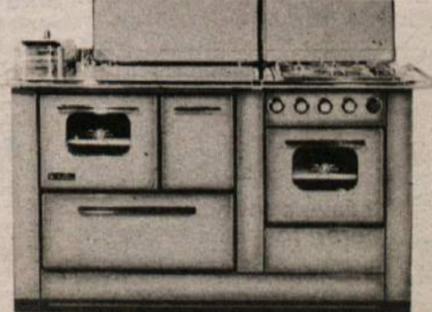
## La Fagagnese

- kombinirani štedilniki na trda goriva in plin
- kombinacija z etažnim ogrevanjem
- kombinacija s pomivalnim koritom
- različne dimenzije in izvedbe zadovoljujejo vse potrebe posameznikov

INFORMACIJE:



KONSIGNACIJSKA TRGOVINA VRTOJBA (NOVA GORICA) TEL.: (065) 32-901





Moško in žensko  
FRIZERSTVO  
Jure Pestner  
Kandijska 3, Novo mesto  
Tel.: 26-010

odprto vsak dan od 6. do 20.  
ure in ob sobotah od 6. do 14.  
ure

**Vesel božič  
in srečno  
novo leto!**

vaš stil TRGOVINA L.L.S.  
MARIJA SIŠKO  
Sokolska ul. 2  
tel.: 068/23600

Nuclino vam  
- moško žensko in otroško oblačila  
- copate - sandale in športne  
- torbice in denarnice vsak vrst  
- posamezno modno in ženske  
- ustvarjalne rešitve

- spreje za vzdrževanje usnja  
- opelbine  
- masčke

Odprto od 8. do 19.  
- soboto od 9. do 12.

**Vesel božič  
in srečno  
novo leto!**

**elba**

Trgovina na drobno, debelo in inženiring d.o.o.  
Ulica talcev 9, Novo mesto

68000 Novo mesto  
Ulica talcev 9  
Telefon: (068) 24-884

**ELEKTRO MATERIAL —  
SVETILA — REZERVNI DELI**

**novoletna ponudba:  
barvni TV SAMSUNG 51 6.755,10 din  
bela tehnika  
termoakumulacijske peči AEG**

**Vesele božične in novoletne praznike!**



S kuponom nudimo popust!

POHITITE!  
KOLIČINE SO OMEJENE!

**ULA d.o.o.  
TREBNJE**  
Jurčičeva 17,  
tel/fax (068) 44-231

vam želi vesele božične in  
novoletne praznike in sporo-  
ča občanom, da imajo na za-  
logi poleg japonskih vozil SU-  
ZUKI, NISAN, SUBARU še  
poljski FIAT FSM 700 BIS z  
novim vodno hlajenim mo-  
torjem.  
Ugodna cena in dobava takoj.  
Možnost nakupa je tudi staro  
za novo. Za vsa navedena  
vozila je tudi zagotovljen ser-  
vis.

**Gospodična**

Pavlenč Slavko  
Ulica talcev 2  
68000 Novo mesto  
Tel.: (068) 21-126

— darila  
— slike  
— svetila  
— notranja dekoracija  
— kataloška prodaja bele  
tehnike  
— izdelki domače in umetne  
obrti  
— konfekcija (10% novoletni  
popust)

**Vesele božične praznike  
in veliko uspehov  
v novem letu!**



**Optika Rimc Krško, Brežice**

**vam želi vesele božične  
in novoletne praznike!**

V obeh optikah imamo ambulantno in elektronsko merjenje  
dioptrij za očala, v Brežicah pa tudi kontaktne leče.  
Ambulantno vodi prim. dr. Nola Davorin iz Zagreba.

Delovni čas:

Krško: vsak ponedeljek od 15.00 — 17.00

Brežice: ponedeljek in četrtek od 17.30 — 20.00

Odprto pa imamo:

**KRŠKO**

Pon. 8.00 — 18.00

tor. 10.00 — 18.00

sr., čet., pet. 7.00 — 15.00

sob. 8.00 — 12.00

**BREŽICE**

od ponedeljka do petka

od 8.00 — 19.00

sobota 8.00 — 13.00

Tel. 31-536, 61-827

**DOM STAREJŠIH OBČANOV KOČEVJE**

**NUDI STROKOVNO POMOČ FIZIOTERAPEVTA**

na domu v popoldanskem času za Kočevje in bližnjo okolico, in  
sicer:

— ročno masažo  
— razgibavanje  
— protibolečinsko terapijo

Naročila in informacije po telefonu vsak delavnik na številko  
853-212.

**DOM STAREJŠIH OBČANOV KOČEVJE**

**NUDI POMOČ PRI NEGI BOLNIKA**

na domu. Obseg dela in cena po dogovoru. Informacije po tele-  
fonu št. 853-212

**DOM STAREJŠIH OBČANOV KOČEVJE**

**NUDI USLUGE PRI ČIŠČENJU**

stanovanjskih prostorov z najsodobnejšimi čistili in čistilnimi  
pripomočki v dopoldanskem ali popoldanskem času, v Kočevju  
in bližnji okolici. Obseg dela in cena po dogovoru.  
Informacije in naročila po telefonu št. 853-212.

**SOP KLEPAR**

**podjetje za proizvodnjo industrijske opreme  
Krško, p.o. Žadovinek 39, 68270 KRŠKO**

Na podlagi delavskega sveta SOP KLEPAR

razpisuje  
prosto delovno mesto delavca s posebnimi pooblastili

**DIREKTORJA**

Kandidati za direktorja morajo poleg pogojev, določenih z za-  
konom, izpolnjevati naslednje pogoje:

— da imajo visoko ali višjo izobrazbo,  
— da imajo 5 let delovnih izkušenj,  
— aktivno obvladajo tuj jezik,  
— predstavijo program.

Rok za prijavo na razpis je 15 dni po dnevu objave. Kandidati  
bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po zaključku razpisnega  
roka.

Prijave na razpis z dokazili o izpolnjevanju pogojev je treba po-  
slati na naslov:

SOP KLEPAR, podjetje za proizvodnjo industrijske opreme  
Krško, Žadovinek 39, 68270 Krško  
ZA RAZPISNO KOMISIJO

**Družbeno podjetje »Elektron«, p.o.,  
Invalidska delavnica,  
Skopice 46**

razpisuje dela in naloge

**direktorja podjetja**

Pogoji:

— da izpolnjuje splošne pogoje po zakonu  
— da ima višjo ali srednjo izobrazbo strojne, elektro ali eko-  
nomske smeri in 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj na vodil-  
nih delovnih mestih,  
— da predloži razvojni plan in delovni načrt podjetja,  
— da ima izkušnje pri delu z invalidi na področju usposabljanja  
in zaposlovanja invalidnih oseb.

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi razpisa na  
naslov:

»Elektron« Invalidska delavnica, Skopice 46, 68262 Krška vas,  
»razpisni komisiji«.

Kandidate bomo obvestili v 8 dneh po prejemu sklepa o  
imenovanju.

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša draga žena, mama,  
stara mama, sestra in teta

**KAROLINA  
LUZAR**

roj. Vrvišar

iz Dragoševcev

Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč  
v težkih trenutkih, darovano cvetje, sveče, izražena ustna in pisna soža-  
lja ter spremstvo na zadnji poti. Posebna hvala g. župniku za lepo opravl-  
jen obred. Vsem, ki ste jo v življenju spoštovali in imeli radi, še enkrat  
iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

Trgovina z gradbenim  
materialom

**BREŽA**

CBE 1/b Metlika

vam nudi

**5% novoletni popust za vse nakupe nad 2.000 din**

**in vam želi vesele božične in novoletne praznike**

- opeko
- apno
- vodovodni material
- elektro material
- material za centralno
- keramične ploščice domačih  
in tujih proizvajalcev
- dostavo na dom

**VAKO** d.o.o.  
EXPORT - IMPORT

VAKO d.o.o., Kolodvorska 56,  
Crnomelj  
Telefon: 068/52-073, 52-555

— kompresorji Danfoss, Copo-  
land, Bock in Dorin

— sušilci komprimiranega zra-  
ka, sušilci za prostore in  
sušilci za les

**Vesele  
božične  
in novoletne  
praznike!**

OBUTEV • USNIJENA GALANTERIJA • TORBICE



Mira Kump • Bršlin 1 • NOVO MESTO • tel.068/21102

odprto od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure  
ob sobotah od 9. do 12. ure

**Vesel božič in srečno novo leto!**

**BOUTIQUE**

**bambi**

POTOKAR NEVENKA

Glavni trg 30, 68000 NOVO MESTO

Prodaja vseh vrst otroških oblačil in igrač, pletenin in usnja  
odprto vsak dan od 8. do 19. ure  
ob sobotah od 8. do 12. ure

**Vesel božič in srečno novo leto!**

**DISKONT — MALOPRODAJA**

**MILANO**

Tel.: 22-337, int. 24

**VAM PO ZELO NIZKIH CENAH NUDI:**

- MOŠKO, ŽENSKO IN OTROŠKO KONFEKCIJO
- SPODNJE PERILO, NOGAVICE
- PLETENINE
- POSTELJNINO, KUHINJSKE KRPE IN OSTALO

**Vesel božič in srečno novo leto!**

**MIKROS**

Šmihel 56, Novo mesto  
tel.: (068) 22-665

— računalniška, strojna in programska oprema, pisarniški ma-  
terial in šolske potrebščine

**Vesele božične in novoletne praznike!**

**KURIVOPRODAJA POVHE**

Slakova 34, Trebnje  
Tel.: (068) 44-249

— gradbeni material, stavbno pohištvo, keramika, sanitarije,  
barve-laki, akumulatorji, okovja, izdelki črne in barvne me-  
talurgije, instalacije  
— uvožena bela tehnika priznanih tujih proizvajalcev (BOSH)  
pri nakupu nudimo kreditno odplačevanje z novoletnim  
popustom

**VESELE BOŽIČNE  
IN NOVOLETNE PRAZNIKE!**



**Gostilna Peter Badovinac**

68331 Suhor, Jugorje 5,

tel.: 068/50-133

**Vesel božič in srečno novo leto!**

**tedenski koledar**

**TEDESKI KOLEDAR**  
 Četrtek, 27. decembra — Janez Petek, 28. decembra — Živko Sobota, 29. decembra — Tomaž Nedelja, 30. decembra — Branimir Ponedeljek, 31. decembra — Silvester Torek, 1. januarja — Novo leto Sreda, 2. januarja — Gregor Četrtek, 3. januarja — Genovefa Petek, 4. januarja — Angela Sobota, 5. januarja — Simon Nedelja, 6. januarja — Gašper Ponedeljek, 7. januarja — Valentin Torek, 8. januarja — Severin Sreda, 9. januarja — Julijan

**LUNINE MENE**  
 31. decembra ob 19.35 — ščip  
 7. januarja ob 19.35 — zadnji krajec

**kino**

**BREŽICE:** 28. in 29. 12. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Noči v Harlemu. 30. 12. (ob 18. in 20. uri) ameriški mladinski film Prestopniki.  
**ČRNOMELJ:** 27. 12. (ob 16. uri) ameriški risani film Rešitelji. 27. in 28. 12. (ob 18. uri) nastop čarodeja. 30. 12. (ob 20. uri) ameriška fantastična ko-

medija Gremlini II.  
**KRŠKO:** 28. 12. (ob 21. uri) ameriški erotični film Porno deklica. 30. 12. (ob 18. uri) ameriški kriminalni film Nevarne zvezde. 2. 1. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Škandal v Hollywoodu. 3. 1. (ob 20. uri) ameriški glasbeni film Step igralci. 4. 1. (ob 21. uri) ameriški erotični film Bordel. 6. 1. (ob 18. uri) ameriška komedija Shirley Valentine. 8. 1. (ob 20. uri) ameriška komedija Turner.

**NOVO MESTO — DOM KULTURE:** 27. 12. (ob 10. uri) ameriška fantastična komedija Gremlini II. 27. 12. (ob 19.30) koncert New swing quartet. 28. 12. (ob 10. uri) ameriška detektivska komedija Neumni Harry. Od 28. do 30. 12. ter 1. in 2. 1. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski thriller Die Hard II. 29. in 30. 12. (ob 16. uri) brezplačni risani program za otroke. 1. in 2. 1. (ob 16. uri) ameriška risanka Rešitelji. 3. 1. (ob 18. in 20. uri) ter od 4. do 6. 1. (ob 20. uri) ameriška pustolovska drama Beli lovec — črno srce. Od 4. do 6. 1. (ob 18. uri) ameriška melodrama Cocktail. 7. 1. (ob 18. in 20. uri) ameriški thriller Sodniki mimo zakona.  
**NOVO MESTO — DOM JLA:** Od 28. do 30. 12. (ob 19. uri) ameriški film Prste k sebi, ona je še mlada.

enodnevnih in večje piščance, bele, rjave in grahaste, po konkurenčni ceni. Priporočamo Valilnica na Senovem, ☎ (0608)79-375. 4262

POSLEJ TUDI NA DOLENJSKEM

**(068) 25-986**

**PIŠČANCE, enodnevnih bele, težke, rjave nesnice in grahaste, že naročamo: Valilnica Humeč, Irča vas 18, tel.: 24-496, 68000 Novo mesto.**



**AVTOKOMPLET d.o.o., N. m.** Dobruška vas 29/a, tel. (068) 23-627, 76-566, 76-001  
 Na zalogi imamo naslednja rabljena vozila po ugodni ceni:  
 Zastava 101, let. 89 8.000DM  
 Zastava 128, let. 85/86/4.700 DM  
 Zastava 126, P let. 87 4.200 DM  
 Zastava 750, let. 81/82/1.500 DM  
 Golf diesel, let. 85 9.800 DM  
 Zastava 101, let. 87 6.300 DM  
 AUDI 100 CC, let. 85 20.000 DM

**pošest**

**NJIVE,** travnike in gozdove v Birčni vasi pri Novem mestu prodam. Cena po dogovoru. Cvetličarna Štefan Knafelj, Tržaška 75, Ljubljana, (061) 263-993. 4104  
**HIŠO** v Češči vasi prodam. Skubic, Cegelnja 56, 24-982. 4188  
**HIŠO,** takoj vseljivo, na Senovem prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 4190  
**STARO KMEČKO HIŠO,** polovico zidano, polovico leseno, z elektriko in vodovodom, ter 975 m<sup>2</sup> sadovnjaka, 300 m od Kolpe v vasi Zemelj, prodam. Cena 50.000 din. ☎ (061)666-016. 4191  
**VIKEND,** lepo urejen, na Trški gori prodam. ☎ (064)26-250. 4193  
**GRADBENO PARCELO** z vrtom, površine 32 arov, v Cerkljah ob Krki, Zupca vas 35, prodam. ☎ (011)150-624. 4196  
**V KRMELJU** pri Sevnici prodam zgornji del hiše (80 m<sup>2</sup>) in 280 m<sup>2</sup> vrta za 50.000 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061)454-116. 4201  
**HIŠO** s trgovskim lokalom na Cesti 4. julija 25 v Krškem, staro 17 let, prodam. Informacije na ☎ (0608)22-858, med 17. in 19. uro. 4202  
**VELIKO ZAZIDLJIVO** gradbeno parcelo ugodno prodam. ☎ (068)85-408. 4204  
**STANOVANJSKA HIŠA** v Krškem, Pot na Poljšco 67, je naprodaj pod ugodnimi pogoji za gotovino. Ponudbe na ☎ (069)74-991 ali ☎ (069)73-550 ali na naslov: odvetnik Peter Marinković, Partizanska 22, Gornja Radgona. 4208  
**VIKEND ZIDANICO,** 5 km od Črnomlja, prodam. ☎ (061)445-126. 4209  
**VIKEND HIŠO** (7 x 6 m) z vinogradom v Primožu pri Sevnici prodam. Voda, elektrika, avtobusna povezava. Cena po dogovoru. ☎ (063)742-102. 4213  
**TRAKTOR** John derre v dobrem stanju prodam. ☎ (0608)43-192. 4216  
**NA VINJEM VRHU** prodam mlad vinograd (južna lega in lep dostop na parcelo). ☎ 76-328. 4223  
**PARCELO** na Vrhu pri Boštanju (2650 m<sup>2</sup>) na sončni strani, primerno za vinograd vikend ali hišo, prodam. Električna, voda, telefon, asfalt ob parceli. ☎ (0608)81-989. 4249  
**V DRUŽINSKI VASI** pri Šmarjeških Toplicah prodam gradbeno parcelo (600 m<sup>2</sup>). Pridobljeno gradbeno dovoljenje, projekti, opravljena komunalna ureditev in plačani prispevki. Penca, Maistrova 10, Novo mesto, ☎ 23-459. 4261  
**HIŠO,** še nedokončano, in 3 ha gozda (v dveh parcelah) v vasi Trčšina, na relaciji Mokronog — Šmarješke Toplice, prodam. ☎ (061)441-310, popoldne. 4267

**kmetijski stroji**

**TRAKTORSKO** rotacijsko kosilnico širine 135 cm, nerabljeno, prodam. Kličite na ☎ (068)42-620. 4187  
**ČELNI IN ZADNJI** nakladač Riko s traktorjem IMT 560 prodam. ☎ (063) 781-165. 4192  
**TRAKTOR TV 18,** odlično ohranjen, prodam. Kozinc, Sevnica, ☎ (0608)82-690. 4197  
**ZA TRAKTOR ZETOR** prodam vse novo: Starter in črpalko Pal (Bosch) na tri cilindre in kompleten mehanizem za hidravliko, roke in osi za 13.000 din. ☎ (061) 789-097. 4215  
**TRAKTOR** Ursus (35 KM), 1250 delovnih ur, prodam. Janez Železnik, Potov Vrh 24, Novo mesto. 4221  
**TRAKTOR** Ursus C—335, letnik 1989, prodam. ☎ (0608)33-919. 4224  
**PRODAM** dve kosilnici BCS (ena nova, druga rabljena), in žetveno napravo BCS. Anton Strajnar, Gor. Globodol 35, Mirna Peč. 4229  
**URSUS 335,** 2000 ur, in Ursus 360, 200 ur, prodam. ☎ (0608)82-329. 4246  
**TRAKTOR** Štore 504 prodam. ☎ 85-131. 4248  
**TRAKTOR** Schiler in več rezervnih delov ugodno prodam. Stanko Bratkovič, Mihovo 18, Šentjernej. 4251  
**BCS 125** prodam. Anton Popit, Slepšek 9, Mokronog. 4258

**kupim**

**SUHE SMREKOVE** deske (colarice) kupim. ☎ (068)24-457. 4235

**motorna vozila**

**LADO SAMARO,** letnik 1987, prodam. Stanko Kuhar, Veliko Mraševo 47, Podbočje. 4200  
**NISSAN MICRA XL 1,0,** nov, še ne registriran, prodam. ☎ (068)84-400. 4206  
**JUGO 45,** letnik 1985, registriran do julija, prodam za 4.700 DEM. Kosara, Nad Krko 8, Otočec. 4207  
**MOTOR** Jamaha 250 kross, letnik 1990, prodam ali menjam za karambolirani osebni avto. ☎ (0608)61-461. 4212  
**Z 750,** letnik 1984, in jeklenke za plinsko varjenje. Bojan Venetič, Srednja vas 15, Semič. 4214  
**126 P,** star eno leto, na novo registriran, prevoženih 6000 km, prodam za 5500 DEM. ☎ (0608)88-897. 4218  
**ZASTAVO 101,** letnik 1979, prodam. Gor. Kamence 1, Novo mesto. 4219  
**RENAULT 4 GTL TYPE 2,** svetlo modre barve, letnik 1988, prevoženih 27000 km, prodam. ☎ 22-938. 4220  
**Z 128,** staro tri leta, prodam. ☎ 87-122. 4222  
**Z 128** ugodno prodam. ☎ 87-409. 4226  
**JUGO SKALA 55,** letnik 1988, rdeč, garažiran, prodam. ☎ (068)28-830. 4228  
**JUGO 45AX,** prodam, star 3 leta. Informacije po ☎ 41-066, zvečer.  
**DVOINPOLSOBNO STANOVANJE** v Ulici Slavka Gruma v Novem mestu, prodam. ☎ (068) 28-716.

**DOLENJSKI LIST**

**USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja** (glavni urednik in direktor), **Marjan Legan** (odgovorni urednik), **Andrej Bartol**, **Marjan Bauer** (urednik priloge), **Mirjam Bezek-Jakše**, **Bojan Budja**, **Breda Dušič**, **Anton Jakše**, **Zdenka Lindič-Dragaš**, **Martin Luzar**, **Milan Markelj**, **Pavel Perc**, **Jože Primc**, **Joža Simčič** in **Ivan Zoran**.  
**ZIRO RAČUN** pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).  
**IZHAJA** ob četrtkih. Posamezna številka 13 din, naročnina za 4. trimesečje 140 din; za delovne in družbene organizacije 280 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.  
**OGLASI:** 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 180 din, na prvi ali zadnji strani 360 din; za razpise, licitacije ipd. 200 din. Mali oglasi do deset besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 15 din.  
**NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefon:** uredništvo ☎ (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; telefaks: 24-898. Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

**prodam**

**PRODAM** 10001 belega vina malvazije s poreklom in analizo. Cena 25 din liter. ☎ (066)56-379. 4194  
**ČRNO PUDLJICO,** pritlikavo, z rodomnikom, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (0608)62-318. 4195  
**UGODNO** prodam 126 m<sup>2</sup> stenskih oblog (stropnih), l.kvalitete, obojestransko obložene s furnirjem (mahagoni, jesen), brušen. Dolžina elementa je 170 x 16 x 1,3 cm. Cena po dogovoru. Toni Grošičar, Roje 3, 68233 Mirna. Oglad možen od 9. do 16. ure. 4199  
**PODSTREŠNO STOPNIŠČE** v velikosti 140 x 70, novo, ugodno prodam. Cena po dogovoru. Informacije: Angelca Turk, Prešna Loka 23 a, 68290 Sevnica. 4205  
**TRAJNOŽAREČO PEČ,** original Kueppersbusch, nerabljeno, prodam. ☎ (068)28-271, od 15. ure dalje. 4210

**STRUŽNICO,** starejši tip, 1 m stružne dolžine, prodam. Cena 40.000 din. Jože Debelak, Zalag 16, Škofljica, (061)667-167. 4211  
**PRALNI STROJ,** uporaben, prodam za 2.000 din. Ugodno nudim tudi »Wipro« patent stopnice za podstrešje. Zvonko Jerele, Bohorska 1, Senovo, ☎ (0608)70-387, zvečer. 4217  
**PRODAM** prikolico za traktor TV, enofazni elektromotor (2,5 KM), motor-no žago Alpina 0,70 in kombiniran cirkular Mio Standard. ☎ (068)76-280. 4225  
**DVA PRAŠIČA** prodam. Papež, Jablan 17, 68216 Mirna Peč. 4227  
**PRALNI STROJ** Gorenje, rabljen, ugodno prodam. ☎ 23-458. 4231  
**LADIJSKI STROP** poceni prodam. ☎ 21-835, 27-905.  
**UGODNO PRODAM** 500 l pristnega cvička, 40 l domačega žganja in vhodna mahagonijeva vrata. ☎ (0608)75-515, zvečer. 4241  
**ŠIVALNI STROJ** Bagat Danica elektronič s kabinetom, malo rabljen, prodam. ☎ 73-459. 4243  
**KAMKORDER** Hitachi, nov, prodam. ☎ 23-539. 4244  
**MIZARSKO KOMBINIRKO** Mio standard, električno kitaro Jolana, prilažnik za smuči prodam. ☎ 84-711, popoldne. 4245  
**DVE OMARI** in komodo z dvema nočnima omaricama prodam. ☎ 21-885. 4255  
**ETAŽNO CENTRALNO PEČ** Emo central, novo, prodam. Antonija Taborški, Cankarjeva 13, Novo mesto. 4256  
**METRONOM,** popolnoma nov, prodam. ☎ 25-986. 4259  
**PLATIŠČA** z gumami (195 x 50 x 15) prodam. ☎ 23-522. 4263  
**JOPO NUTRIJA,** zelo lepo, št 44, in srebrno liso št. 40, ugodno prodam. ☎ 21-912. 4268  
**VIDEOPLAYER** Orion prodam za 450 DEM. ☎ 84-455. 4272

**službo dobi**  
**AKVIZITERSTVO.** Velika izbira artiklov. Zasluzek 2.500 DEM mesečno. ☎ 26-330. 4157  
**IŠČEMO** akviziterje za prodajo kozmetike. Informacije na ☎ (041)320-266. 4232  
**SPOSOBNIM AKVIZITERJEM** nudimo odlične zasluzke s prodajo iskane artikle. ☎ (0608)88-840, v četrtek in petek od 16. do 20. ure. 4265  
**NATAKARICA** dobi zaposlitev. ☎ (068)47-749. 4269

**stanovanja**

**STANOVANJE** nujno išče mlad zakonski. Plačam za eno leto v naprej. Naslov v oglasnem oddelku. 4189  
**SOBO** ali manjše stanovanje najameta brat in sestra. ☎ (068)23-489. 4203  
**STANOVANJE** v Novem mestu ali bližnji okolici išče mlada družina. Helena Turk, Kastelčeva 1, Novo mesto. 4252  
**DVOBONO STANOVANJE** v Novem mestu v stari hiši prodam. ☎ (064)801-497. 4264

**POPRAVEK**

Pri zahvali za MIRA PATETA iz Trebnjega je prišlo do pomote: zahvala velja družini NAHTIGAL s Trebelnega, ne iz Trebnjega, kot je pisalo. Se opravičujemo!

**ZAHVALA**  
 Po težki boleznini nas je v 52. letu starosti zapustila naša draga hčerka, žena, mati, stara mama, sestra in teta

**ROZALIJA JERELE**  
 rojena Lipar  
 z Brezovice 8 pri Šmarjeških Toplicah

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani izrekli sožalje, darovali vence in pokojnico v tako velikem številu pospremlili na njeni zadnji poti. S posebej se zahvaljujemo zdravnikom, sestram in strežnemu osebju ginekološkega oddelka bolnišnice v Novem mestu, gospodu župniku iz Šmarjete za opravljene pogrebne slovesnosti, kolektivu Krke, tovarne zdravlil, Zdravilišča Dolenjske Toplice, posebno pa kolektivu Zdravilišča Šmarješke Toplice za vsestransko razumevanje in pomoč ter njegovemu direktorju gospodu Ašu za tople poslovilne besede.

**Žaljuoči: vsi njeni Brezovica, 11. 12. 1990**

**ZAHVALA**  
 V 65. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi

**RAFKO BRAČIČKA**  
 iz Orešja 31 a  
 upokojeni major JLA in borec Cankarjeve brigade

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in pokojnika v tako velikem številu spremili k preranemu počitku. Posebna zahvala zdravstvenim osebjem šok sobe internega oddelka bolnice Novo mesto, garniziji Novo mesto, soborcem, organizatorju pogrebnega obreda Cirilu Rahnetu, ZB Šmarjeta, KS Šmarjeta, vaščanom Orešja, družini Pirnar iz Zbora Tonetu Rahnetu iz Borovnice, govornikom, godbenikom in Dolenjskemu oktetu za zapete žalostinke.

**Žaljuoči: vsi njegovi Šmarjeta, 14. 12. 1990**

**Mercator, Mednarodna trgovina, d.d., Ljubljana, Titova 137**

**VABI K SODELOVANJU**  
**KV kuharje**  
**KV kuharje — specialiste za ribje jedi**  
**KV slaščičarje**  
**KV natakarje**

Zaželjene so večletne delovne izkušnje ter obvezno znanje tujega jezika. Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati, ki imajo ob delu končano srednjo, višjo ali visoko stopnjo izobrazbe. Primerne kandidate bomo zaposlili v naših delovnih enotah Libiji in SSSR. Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na gornji naslov v roku 8 dni.

**ZAHVALA**  
 Delo, skromnost in poštenje — tvoje je bilo življenje.

**ZAHVALA**  
 V 83. letu starosti nas je po težki in hudi bolezni zapustila naša draga mama, babica, prababica, sestra, teta in tašča

**NEŽA MUC**  
 roj. Bajuk  
 s Primostka 9 v Beli krajini

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedo sovaščanom, prijateljem in znancem, kolektivu Komet Metlika za izrečeno sožalje, pomoč, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti. Hvala zdravnikom in patronažni sestri ZD Metlika za obiske in lajšanje bolečin. Posebna zahvala za triletno nego in pomoč medicinskim sestram fizioterapevtki Miri in strežnicam Doma počitka Metlika. Hvala D. Gradac in govornici Marici Lozar za poslovilne besede, pevkam za zapete žalostinke in g. župniku za lepo opravljen obred.

**Žaljuoči: vsi njeni**

**ZAHVALA**  
 Nisi zbogom nisi rekla niti roke nam podala, smrt te vzela je prerano, v srcih naših boš ostala.

**ZAHVALA**  
 V 26. letu starosti nas je zapustila draga hčerka, mamica in sestra

**DARINKA JORDAN**  
 rojena Batkovič  
 iz Kočevja

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno v tako velikem številu pospremlili zadnjemu počitku. Posebej se zahvaljujemo družinam Briški, KLIK-u Kočevje in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

**Žaljuoči: mož Peter, hčerki Nina in Ivanka, ata, mama, brat Matjaž, sestra Marta in vsi ostali**

**ZAHVALA**  
 Po težki boleznini nas je v 52. letu starosti zapustila naša draga hčerka, žena, mati, stara mama, sestra in teta

**ROZALIJA JERELE**  
 rojena Lipar  
 z Brezovice 8 pri Šmarjeških Toplicah

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani izrekli sožalje, darovali vence in pokojnico v tako velikem številu pospremlili na njeni zadnji poti. S posebej se zahvaljujemo zdravnikom, sestram in strežnemu osebju ginekološkega oddelka bolnišnice v Novem mestu, gospodu župniku iz Šmarjete za opravljene pogrebne slovesnosti, kolektivu Krke, tovarne zdravlil, Zdravilišča Dolenjske Toplice, posebno pa kolektivu Zdravilišča Šmarješke Toplice za vsestransko razumevanje in pomoč ter njegovemu direktorju gospodu Ašu za tople poslovilne besede.

**Žaljuoči: vsi njeni Brezovica, 11. 12. 1990**

**ZAHVALA**  
 Žalost, solza, bolečina te zbudila ni, a ostala je praznina, ki močno boli.

**ZAHVALA**  
 V 65. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi

**RAFKO BRAČIČKA**  
 iz Orešja 31 a  
 upokojeni major JLA in borec Cankarjeve brigade

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in pokojnika v tako velikem številu spremili k preranemu počitku. Posebna zahvala zdravstvenim osebjem šok sobe internega oddelka bolnice Novo mesto, garniziji Novo mesto, soborcem, organizatorju pogrebnega obreda Cirilu Rahnetu, ZB Šmarjeta, KS Šmarjeta, vaščanom Orešja, družini Pirnar iz Zbora Tonetu Rahnetu iz Borovnice, govornikom, godbenikom in Dolenjskemu oktetu za zapete žalostinke.

**Žaljuoči: vsi njegovi Šmarjeta, 14. 12. 1990**

Stanovanjska zadruga Šentrupert, p.o.  
Šentrupert 124

**PRODAJA POSLOVNE PROSTORE**

v strogem centru Trebnjega, Baragov trg 1. Prostori bodo vselji-  
vi v septembru 1991. Pogoji: 50-odst. avans v roku 15 dni po  
podpisu pogodbe, dokončno plačilo ob prevzemu objekta. Vsa  
pojasnila lahko dobite po telefonu 068 40-031 ali 068 40-103.

*Truplo matere pokopano  
komu ni drag spomin,  
komu ni svet?  
Umrje mati vsem prerano,  
četudi sto dočaka let.*

**ZAHVALA**

Tiho se je od nas poslovila draga mama,  
stara mama in prababica

**MARIJA  
TURŠIČ  
(1906—1990)**

babica v pokoju

Iskrena hvala vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, ki ste pokojno  
22. decembra pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala gospodu  
župniku za lepo opravljen obred in izrečene poslovilne besede, cerkve-  
nim pevcem za zapete žalostinke in pogrebnikom.

Žalujoci: vsi njeni

**ZAHVALA**

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare  
mame

**LEOPOLDINE  
GRIČAR**

iz Loške vasi 15

se najlepše zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, sodelavkam, sindikatu  
Kolpe Metlika, znancem in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih  
pomagali, izrazili sožalje, darovali cvetje in denarno pomoč ter pokojno  
mamo spremili na zadnji poti, zdravstvenemu osebju Splošne bolnice  
Novo mesto, gospodu župniku za opravljen obred in gospodu Antonu  
Virantu za poslovilne besede. Hkrati se zahvaljujem socialnemu skrb-  
stvu Novo mesto in Vinki Urbaniji, ker sta tako hitro preskrbela varstvo  
za uboga sinova Stanka in Srečka. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: Zdenka z družino  
Soteska, 19. 12. 1990

*Niti zbogom nisi rekla  
niti roke nam podala,  
smrt te vzela je prerano,  
v naših srcih boš ostala*

**ZAHVALA**

Nepričakovano in mnogo prerano nas je  
zapustila naša draga žena, mama, tašča,  
stara mama in sestra

**FRANČIŠKA  
MARN**

iz Dolenje vasi 4 pri Otočcu

Iskrena hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam  
kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in našo pokojno  
mamo spremili na njeni zadnji poti. Hvala sodelavcem in OOS IMV,  
SKB in GIP Pionir. Posebna zahvala zdravnikom in osebju za intenziv-  
no nego pri kirurškem oddelku Splošne bolnice Novo mesto, gospodu  
župniku za lepo opravljen obred, pevcem za lepo zapete pesmi in soso-  
du Viktorju za poslovilne besede. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: vsi njeni

*Žalost, solza, bolečina  
te zbudila ni, a ostala  
je praznina, ki močno boli.*

**ZAHVALA**

V 84. letu starosti nas je zapustila naša dra-  
ga mama, stara mama, prababica in teta

**BARBARA  
DRAGOVAN**

Dol. Lokvica 12

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znan-  
cem in sosedom, posebno teti Žernarjevi in teti Martinčevi za pomoč v  
zadnjih dneh njenega življenja. Hvala vsem, ki ste z nami sočustvovali,  
izrazili sožalje, darovali cvetje ter pokojno pospremili na zadnji poti,  
sodelavcem Beti Metlika, osebju Zdravstvenega doma Metlika. Najlep-  
ša hvala sosedi Jožici Suklje za poslovilne besede pred domačo hišo ter  
še posebej g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena  
hvala!

Žalujoci: vsi njeni



**ZAHVALA**

ob boleči izgubi našega dragega

**FRANJA  
ŽAGARJA**

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izraže-  
no sožalje ter spremstvo na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo gospo-  
du duhovniku za opravljen obred in godbi, za darovane vence podjet-  
jema LIK Kočevje in HYDROVOD Kočevje ter stanovalcem  
Kajuhovega naselja 30.

Žalujoci: žena Marija, Renata, Martina, Lojze in ostali



**ZAHVALA**

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je  
v 63. letu starosti zapustil naš dragi

**JOŽE  
ŠINKOVEC**

iz Ločne 33

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem,  
ki ste nam pomagali, podarili pokojnemu cvetje in ga pospremili na  
zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo g. proštu Lapu, pevcem in govorn-  
niku za poslovilne besede.

Vsi njegovi



**ZAHVALA**

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare  
mame

**JULIJANE  
MEDVED**

roj. Žagar

iz Dol. Podgore pri Starem trgu ob Kolpi

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prija-  
teljem za pomoč, darovano cvetje in izraženo sožalje. Priscna hvala  
pevkam iz Dobljč za prelepo petje, Mariji Šutej za pretresljiv govor, g.  
župniku Jožetu Pavlakoviču iz Starega trga ob Kolpi in g. župniku  
Francetu Seničarju iz Ljubljane — Bežigrad za opravljen obred. Hvala  
vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti.

Žalujoci: hčerka Katica in sin Peter z družinama ter ostalo  
sorodstvo  
Podgora, Ljubljana, 18. decembra 1990



**V SPOMIN**

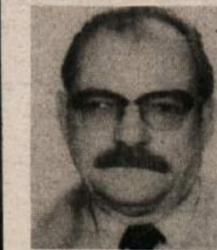
24. decembra je minilo deset let, odkar nas  
je tragično za vedno zapustil naš dragi, do-  
bri in skrbni oče in mož

**NIKOLA  
BADOVINAC**

gostilničar iz Metlike

Zahvaljujemo se znancem in prijateljem, ki se ga spominjajo, obiskuje-  
jo njegov grob in sočustvujejo z nami, ki ga pogrešamo.

Žena Marija s hčerkama Danico in Petro



**ZAHVALA**

Po težki in mučni bolezni se je v starosti 63  
let 18. decembra 1990 na senovškem po-  
kopališču od nas vseh za vselej poslovil naš  
ljubljeni in spoštovani

**SLAVKO  
KUŽNER**

upokojeni gostinec s Senovega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izreče-  
no sožalje, darovano cvetje in spremstvo na pokojnikovi zadnji poti.  
Posebno zahvalo izrekamo Marti Slapšakovi za njeno dolgotrajno in  
nesebično pomoč, ki jo je nudila pok. Slavku, moškemu pevkemu zboru  
za zapete žalostinke, Jožetu Moškonu za ganljivi poslovilni govor ob  
odprtem grobu; gospodu župniku za opravljen pogrebni obred ter vsem  
skupaj in vsakemu posebej za vse, kar ste storili dobrega za našega ne-  
pozabnega Slavka.

Žalujoci: vsi njegovi

**V SPOMIN**

27. 12. 1990 je minilo prvo leto, odkar nas je zapustila naša nikdar po-  
zabljena sestra

**KATARINA GREGORIČ**

Zahvaljujemo se vsem, ki se je spominjajo in obiskujejo njen grob ter  
prinašajo cvetje in sveče. Hvala!

Sestre



*Tiho si odšla od nas,  
v tvoji hiši je ostala praznina,  
a v srcih naših bolečina.*

**ZAHVALA**

V 85. letu nas je za vedno zapustila naša  
draga mama, tašča in stara mama

**TEREZIJA  
PAŠIČ**

s Sel 13 pri Jugorju

Hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Žalujoci: vsi njeni

**OSMRTNICA**

Sporočamo žalostno vest, da je v prometni nesreči tragično preminil

**MILAN DOBERDRUG**

gradbeni tehnik

Vestnega delavca bomo ohranili v lepem spominu.

Delavci GIP Pionir Novo mesto



*Kje si, naša ljuba mama,  
kje je tvoj nasmejani obraz,  
kje so tvoje tople roke,  
ki skrbele so za nas!*

**ZAHVALA**

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ki nas  
je prizadela s smrtjo naše skrbne mame,  
stare mame, tašče, sestre in tete

**JOŽEFE  
PANGERC**

iz Velike Loke 21

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in  
znancem za pomoč, izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Zahva-  
ljujemo se Mercatorju, mesni industriji Ljubljana, Dani Mirna, TOK  
Gozdarstvo Trebnje, SDK Novo mesto, Domu Majde Silc in IMV No-  
vo mesto, dr. Žnidaršiču za trud in še posebej g. župniku za lepo oprav-  
ljen obred, pevcem za zapete žalostinke, govorniku za prelepe poslovil-  
ne besede ter vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili k  
večnemu počitku. Ostala si z nami!

Žalujoci: otroci z družinami ter vsi, ki so jo imeli radi



*Skrb, delo in trpljenje —  
tvoje je bilo življenje,  
veliko, oče, si prestal,  
zdaj boš mirno v grobu spal.*

**ZAHVALA**

V 61. letu starosti nas je za vedno zapustil  
dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

**IVAN  
AŽNOH**

Zabrdje 25

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,  
prijateljem in sodelavcem, ki ste bili z nami v težkih trenutkih, nam iz-  
rekli sožalje, pokojnemu podarili cvetje in ga pospremili na zadnji poti.  
Posebna hvala Domu starejših občanov v Smihelu, Petru Kašiču, to-  
varni IMV Mirna, pogrebčem, pevcem za zapete žalostinke ter gospodu  
župniku za opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

